



Katolički list

# ZVONIK

GOD: IX BR. 8 (94) Subotica, kolovoz (august) 2002. 40,00 din



Dužifanica  
2002.

AKVH.Org



Piše: mr. Andrija Kopilović

**18. 08. 2002. - 20. NEDJELJA KROZ GODINU***Iz 56,1.6-7; Rim 11,13-15.29-32; Mt 15,21-28***Nedokučivi putovi Božji**

Židovi su se protivili što je prva Crkva primila u svoje krilo nevjernike. Pavao, rodom Židov, ne očajava nad svojom braćom. Za njega su i Židovi i pogani neposlušni Bogu. No, Božje milosrđe snažnije je i veće. U ovom odlomku poslanice Rimljanima Pavao razmišlja nad putem obraćenja ili neobraćenja Židova i pogana. Primjećuje da su se pogani prije odazvali Božjemu pozivu i prije obratili od njegovih ljubljenih sunarodnjaka, ali zato on nije ljubomoran. Dapače, u toj činjenici poganskoga obraćenja on vidi poticaj svoga navještaja i temelj svoje nade da će i njegov izabrani narod biti obdaren istim obraćenjem. Tako će se njihova neposlušnost Bogu, koju su pogani stoljećima živjeli, okrenuti u poticaj "poslušnima" Bogu - izabranom narodu. Stoga će spasenje, koje je došlo po Izabranom narodu do pogana, sada po poganima doći u Izabrani narod. Vrlo je dirljiva rečenica: "Jer Bog je sve zatvorio u neposlušnost da se svima smiluje." To je Apostolova česta misao jer je i sam doživio što znači imati okorjelo srce koje Bog smekša i preobrazi u takvoj ljepoti da postaje srce slično Bogu. Smilovanje nije tek pukom sažaljenju nego je smilovanje spasenje. Kad nas Bog miluje mi smo zdravi, ozdravljeni, obraćeni, prosvijetljeni, zavoljeni... Zato je od svih Božjih vlastitosti Pavlu najdraža ova: smilovanje.

**25. 08. 2002. - 21. NEDJELJA KROZ GODINU***Iz 22,19-23; Rim 11,33-36; Mt 16,13-20***Čudesna Božja mudrost**

Pavao oduševljeno veliča izvanredno Božje djelovanje. Sve u našoj povijesti, od nevjere pogana i nevjernosti Židova pa do samoga odbacivanja Krista, vodi k spasenju svih ljudi. Pavao razmišlja u stilu himna otvoreno, bez suzdržavanja veliča neshvatljivu dubinu bogatstva i mudrosti koja se očituje vjerom u Boga. Još više od vjere to se bogatstvo i ta mudrost očituje u Božjim djelima objave kada Bog govori i čini. Njegovi planovi su nama skriveni ne zato što ih Bog želi sakriti, nego zato što smo mi ljudi tako maleni da ne možemo dokučiti neistraživi put Svevišnjega. Ali, ono što možemo i što jest slava Božja jest spoznaja i prepoznavanje Božjega djela u našem spasenju. Mi niti možemo Boga shvatiti - i Pavao vrlo simbolično spominje - ni savjetovati, ali ono što Boga slavi i nas čini Bogu milima jest to divljenje, ta zahvalnost, to slavljenje čudesnog Božjeg djela spasenja. Bog se ne da nadmašiti ni u jednoj dobroti, ni u jednom planu ni u jednoj količini milosrđa i stoga mu nikada ne možemo uzvratiti. U tom smislu Pavao kliče da je sve od njega, po njemu i za njega. Njemu slava u vjekove. Amen. Bilo bi dobro kada bi ova Pavlova rečenica postala našom molitvom u času kada primijetimo u svom životu milosni zahvat. Kada primijetimo da je Bog priveo k spasenju one koje mi nismo mogli ni pretpostaviti. Kako bi svijet bio ljepši kad bismo znali zahvaljivati i diviti se, i Bogu davati slavu i čast u vjekove. Amen.

**1. 09. 2002. - 22. NEDJELJA KROZ GODINU***Jr 20,7-9; Rim 12,1-2; Mt 16,21-27***Trajno se preobražavati**

Vjera u Krista mora preobraziti naše shvaćanje, naše ponašanje i naše prosuđivanje drugih ljudi. Eto, tu žrtvu moramo uvijek iznova prikazivati Bogu. Čovjek i nakon istočnoga grijeha, pa i nakon milosnoga spasenja po Kristu ostaje biće koje je raspeto između onoga što doživljava hodajući ovim svijetom i onoga za čim teži obasjan darom vjere. Nebrojeno puta svaki iskreni vjernik i bogoljubac mučno traži: Bože, pokaži nam puteve svoje. Očituj nam volju svoju. Daj mi jasno vidjeti što je volja Tvoja - a Bog kao da šuti. Pavao je izgleda našao jednu, nazovimo je tako, "čarobnu formulu": "Prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu." Pravo bogoslužje, pa onda i bogoštovlje iziskuje žrtvu. Ako tjelesno živimo, samo u tijelu, onda je naš vapaj traženja volje Božje uzaludan. Onda nam se stvarno čini da Bog šuti, pa i ne može progovoriti samo tjelesnosti i našem tjelesnom biću, nego se očituje duhovnome da bi Duh u nama bio oslobođen. Prastara tradicija vjere pokazuje da je to moguće samo uz svojevršno čišćenje, da uistinu dođe "sve na svoje mjesto". Duh da gospodari tijelom, tijelo da bude podložno Duhu, a to bez žrtve, odricanja i kontrole ne ide. Zato Pavao jasno poručuje: ne suobličujte se ovom svijetu! Trajno obnavljanje pameti jest otvaranje svjetlu u poznavanju Božje volje, ili barem razlikovanje što je dobro a što je zlo. Dakle, oslobođen je prosvijetljen, rob je u tami.

**8. 09. 2002. - 23. NEDJELJA KROZ GODINU***Ez 33,7-9; Rim 13,8-10; Mt 18,15-20***Ispunjenje Zakona**

Različite zapovijedi, zabrane i obredi koje moramo izvršavati - samo su pojedinosti Zakona. Ljubav Kristova ima postati poticaj i unutarnji duh svih zapovijedi. Jedina veza koja životno povezuje tkivo mističnog tijela Kristova, tj. Crkve u jedan organizam, jest Duh Sveti. On je ljubav Oca i Sina koji je razliven i u srcima našim. Stoga je kršćanstvo kao objavljena vjera samo utoliko živa i životna ukoliko diše Duhom Svetim. Sva djela, pa i herojska, ako nisu nošena i motivom i ciljem ljubavi, izvan su životnosti mističnoga tijela. Pavao vrlo jasno naučava da vršenje Zakona, čak i u potpunosti, tj. radi samoga Zakona, ne opravdava. Vrijedi i obratno: tko ima Ljubav i tko u tom Ljubljenom ljubi, ispunjava sav zakon i sve zapovijedi. I stoga je Pavlova tvrdnja: Punina, dakle, Zakona jest ljubav. To je poruka, definitivna, najznačajnija. Stoga se ponovno i ponovno nameće pitanje da li smo mi kršćani dosegli minimum svoje vjere ako imamo mnoštvo djela a ljubavi nemamo? I može li se uopće zamisliti sve ono što se među kršćanima događa da bi bilo po Božjoj volji i utemeljeno na evanđelju, a napose na Duhu Svetom, ako nije prepoznatljivo, očito u svemu tome da je ljubav i da je plod ljubavi? Stoga je sve uzaludno ako Zakon nije nošen ljubavlju i ako nema svrhu ljubavi, a to je djelo i život a ne tek stav i proglaš.

# BOŽJI DAR I DJELO LJUDSKIH RUKU

Bogu hvala, Dužijanica je jedna, zajednička. Slave je zajedno već deset godina i Crkva i Grad. Ovogodišnja, 91. po redu, okupila je nekoliko tisuća sudionika, gostiju, promatrača, znatiželjnika. Za one koji su vidjeli priredbe Dužijanice i za one koji nisu to bili u mogućnosti, evo novinarskog izvještaja ali natopljenog osjećajima pripadnosti narodu koji je slavi.

## IZLOŽBA "S BOŽJOM POMOĆU"

Tradicionalna izložba koju u povodu Dužijanice organizira Etnografski odjel Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović", u Likovnom susretu, okupila je u ponedjeljak, 5. kolovoza mnogobrojne zaljubljenike lijepoga, ovoga puta u sakralnu umjetnost, točnije u umjetnost koja je utkana u ljepotu liturgijske odjeće i oltarnika.

Izloženi eksponati čuvaju se u riznici subotičke katedrale i nisu dostupni javnosti, a bili su u upotrebi do reforme II. vatikanskog koncila.

**Olga Šram**, povjesničarka umjetnosti, pozdravila je posjetitelje u ime Likovnog susreta, domaćina ove izložbe.

O ljepoti crkvenoga ruha i autorima te ljepote nadahnuto je govorio katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** a ništa manje zanosno i **mr. Andrija Kopilović**, predsjedavajući Instituta.

Izložba je otvorena do 8. 09. ove godine. /*Katarina Čeliković* /

## KNJIŽEVNA VEČER POSVEĆENA DR. MATIJI EVETOVIĆU

Tradicionalna književna večer u okviru Dužijanice, koju organizira književni klub "Miroljub" pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost, bila je, ove godine, posvećena poznatom kulturnom djelatniku dr. Matiji Evetoviću. Književna večer održana je u četvrtak, 8. kolovoza, u velikoj dvorani HKC "Bunjevačko kolo", a započela je pjesmom Alekse Kokića "Klasovi mirisnih njiva" koju je, kao i svake godine, otpjevao katedralni zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem **s. Mirjam Pandžić**, ovogodišnjom dobitnicom priznanja "Pro urbe". Nakon toga, voditelj programa, pročelnik Književnoga kluba "Miroljub", **Jašo Šimić** je pozdravio sve nazočne, a nakon njega uvodnim riječima obratio im se **mr. Andrija Kopilović** rekavši: "Ima ljudi koji žive na prekretnici vremena i na svojim plećima moraju iznijeti brze i neočekivane promjene, zauzeti stav, biti razboriti, da bi mogli ostati u službi svojega naroda. Vrijeme koje je označilo život dr. Matije Evetovića bilo je prepuno promjena. On je to vrijeme pak pokušao označiti svojom službom najprije kao profesor, a onda kao istraživač i pisac. Danas mu se na poseban način želimo zahvaliti što je ostao vjeran svojoj poruci i svojoj službi"- zaključio je mr. Kopilović. On je također prenio pozdrave i ispriku akademika **dr. Ante Sekulića** koji nije bio u mogućnosti doći u Suboticu i održati svoje predavanje.

### Đuga

Veliko iznenađenje ove večeri bio je i prikazani film "Đuga" redatelja **Rajka Ljubića** (slika lijevo) na tekst **Luke Štilinovića**. U glavnoj ulozi našao se dječak **Martin Sudarević**. Film na poseban način, uz sklad slike i zvuka, opisuje vrijedan rad risara i risaruša te malu zgodu i nestašluk glavnog lika koji je radosno i ponosno požurio žednim risarima i risarušama u dugi donijeti vode, ali ju je na putu od salaša do njive "izgubio" i "ugrijao".



### Jasno je tko su i odakle su Bunjevci i Šokci

Slijedila su predavanja koja su ovoga puta održala dva vrsna predavača: **mons. Stjepan Beretić**, katedralni župnik, te **Milovan Miković**, književnik.

**Mons. Stjepan Beretić** u svojem se predavanju "Koje je pisce navodio Evetović" kratko osvrnuo na životni put dr. Matije Evetovića, a nakon toga na njegovo veliko djelo "Kulturna povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata", na postojbinu Bunjevaca - Hercegovinu. Na kraju predavanja **mons. Beretić** je zaključio svoje izlaganje riječima: "Što se tiče podrijetla, imena bunjevačkoga i šokačkoga, što se tiče njihovoga jezika, književnosti i narodne pripadnosti, Matija Evetović stvorio je pravu riznicu podataka. Bilo bi dobro da se objave bar dijelovi njegove knjige. U svojoj knjizi nije prešutio ni protivna mišljenja, bez obzira dolaze li iz naroda među kojima živimo ili iz vlastitih redova."

### Da ne budemo "tisnog nosa"

Usljedilo je zatim predavanje **Milovana Mikovića** naslovljeno "Što smo znali o sebi uoči Drugoga svjetskoga rata - znali su o nama i drugi". Na početku svojega predavanja rekao je: "Kulturna povijest bunjevačko - šokačkih Hrvata što ju je napisao dr. Matija Evetović, djelo je koje po svojem obujmu i obuhvatu spada među doista najznačajnije radove o Hrvatima u Podunavlju, ali je do današnjega dana ostalo u rukopisu." Ono što je bilo zapravo pravo pitanje na kraju predavanja, a nazočnima ga je postavio i sam predavač, jest da li je uopće potrebno tiskati ovo djelo šest desetljeća nakon što je završen rad na rukopisu? I kakvog smisla ima njeno tiskanje danas? **Milovan Miković** je odgovarajući na to pitanje zaključio: "Ima smisla, i potrebno ju je objaviti, što prije to bolje, jer je ona po svom pristupu, obuhvatu i obradbi važno djelo za učvršćivanje samosvijesti Bunjevaca i Šokaca kao dijela hrvatskoga korpusa, /.../ usprkos osjećaja razočaranosti, poniženosti i bijede što ih stvaraju naša stalna trvenja, neslaganja i naši 'tisni bunjevački nosovi', uz naše međusobno satiranje često surovije nego što su ga u daljoj i bližoj prošlosti provodili nama tuđinski vlastodršci. Da smo u prošlosti manje vlastita novca trošili na kupovinu lanaca zemlje, a više na knjige, časopise i novine, ne bismo jačali ekonomsku osnovicu naših tlačitelja nego bismo podizali vlastitu kulturu i samosvijest, a to nam nitko nikada ne bi mogao oduzimati. /.../ Vrijeme je da započnemo učiti, primjerice od Židova, jer oni nikada nisu kroz povijest izgubili svoju kulturu i jezik. I zato su uvijek i svugdje svoju djecu učili najprije čitanju i pisanju, što znači da su trošili svoj novac najprije na knjigu i izobrazbu. I tako su do danas opet stekli sve ono što su jednom davno izgubili, a mi nismo još ni imali."

### Antušova nagrada

Nakon predavanja tradicionalnu "Antušovu nagradu" dodijelio je **mr. Andrija Kopilović**. Treća je nagrada ove godine kao i prethodne tri, pripala jednoj brojnijoj obitelji, obitelji **Ivana i Ivanke Stantić** iz Đurđina koji su svom Rodu darovali 6 života: **Jasnu, Ljubicu, Marinka, Darka, Jelenu i Josipu**. Drugu nagradu dobila je gospođa **Josipa Kujundžić** koja je naš narod proslavila u kulturi sporta. Prva nagrada odlukom komisije željela je odati priznanje radu Hrvatskog akademskog društva (HAD) na svim područjima, a osobito za vrlo mukotrpan rad i brigu o našim studentima. Nagradu je u ime HAD-a primio predsjednik **mr. Josip Ivanović** koji je u ime nagrađenih i zahvalio Institutu i darovatelju.

Pjesma "Podvikuje bunjevačka vila" koja je potom odjeknula bila je prikladna za završetak ovako bogate večeri. /*Željka Zelić* /











# I ove godine DUŽIJANCE su slavljene...

## U Žedniku

Ovogodišnju Dužijancu proslavili smo na malo drugačiji način. Naime, ove godine uvedena je trodnevica te smo svake večeri imali lijepe i poticajne propovijedi. Propovjednici su bili **Andrija Anišić**, **Franjo Ivanković** i mons. **Bela Stantić**.

Svečanu svetu misu zahvalnicu predvodio nam je ove godine **preč. Andrija Kopilović**. Ovoj svetoj misi bio je nazočan veliki broj žedničkih vjernika kao i vjernika okolnih župa. U nošnji se pojavilo 82 učesnika. Skoro svi su nosili ruva koja su im **teta Mila** i **snaš Matilka** vrlo lipo udesile. Župnik **Željko** je animirao veliki broj djece, pa je tako svetu misu pratio svojim glasovima naš mali zbor uz pratnju kantora **Nikole**.

Za vrijeme pričesti nastupili su naši dragi gosti, mladi umjetnici **Kristina** i **Franjo Vojnić Hajduk**, brat i sestra, a na orguljama ih je pratio **Miroslav Stantić**.

Vodeći par ove Dužijance bili su bandašica **Timea Vujković Lamić** i bandaš **Mirko Lipai**. Oni su bili veoma dostojanstveni u svojim ulogama. Bandašica je na poseban način slavila dragoga Boga pjevajući psalam svojim lijepim glasom. Mala bandašica **Nikoleta Dožai** i mali bandaš **Damir Bonić** veoma osjećajno su recitirali o klasju žita i salašima pjesme dr. Ante Sekulića.

Sv. misa bila je veoma svečana i sadržajna. Na kraju svete mise župnik se zahvalio predvoditelju misnog slavlja i propovjedniku **mr. Andriji Kopiloviću** na divnim riječima, **vlač. Antunu Gabriću**, predstavnicima mjesnih vlasti što su uzveličali ovo misno slavlje a napose **Ani Milodanović** koja je i ove godine izradila krunu dužijance. Po završetku svete mise uslijedila je svečana procesija s Presvetim oltarskim sakramentom koja je išla oko čitave Crkve, a po povratku u Crkvu zapjevan je "Te Deum" (Tebe Boga hvalimo).

U večernjim satima naši mladi su pripremili veoma lijep program, reviju šivanih nošnji **Mande Vukov**, te na taj način doprinijeli očuvanju naše tradicije. Najmlađi su uz pomoć **Kate Ostrogonac** pripremili prekrasan šaljivi igrokaz na tematiku pojedinih zanimanja ljudi te su tako razveselili sve okupljene. Bandašicino kolo otvorila je bandašica **Timea** pjevajući "Kolo igra".

Kao i svake godine, u program Dužijance bili su uključeni i članovi Mjesne zajednice. Oni su ove godine obradovali naše najmlađe i sve učesnike u programu izletom na Palić. U ime Mjesne zajednice vođa puta je bila gospođa **Ljubica Fabijan**. Kako je put osim druženja imao i humanitarni karakter (Ne zaboravimo male i napuštene), djeca su posjetila subotičku "Kolevku" i darovali im prigodne darove te svojim programom uveselili jedno prijepodne djece u tom domu. /*Kata Milodanović Ostrogonac*/

## U Bajmoku

Misao vodilja zahvalne svečanosti - Dužijance 2002., održane 21. srpnja, bila je Papina poruka mladima u povodu Svjetskog dana mladih "Vi ste svjetlo svijeta, vi ste sol zemlje". Svečanu sv. misu u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla predvodio je i na njoj propovijedao župnik **Slavko Večerin**. Domaćini Dužijance ove godine bili su bandašica **Gordana Mezel** i bandaš **Danijel Emes**. Zahvalni Bogu što ponovno mogu vidjeti mladost u krasnim narodnim nošnjama, vjernici su ushićeno dočekali mlade u fijasima na početku sv. mise. Misi su bili nazočni i gosti iz grada: gradska bandašica **Biserka Jaramazović** i bandaš **Marin Bašić** te dopredsjednik Organizacijskog odbora Dužijance **Grgo Kujundžić**.

Zahvaljujući mladima, najprije bandašici **Gordani**, bandašu **Danijelu** i njihovim roditeljima, članovima Pastoralnog vijeća, sve je proteklo dostojanstveno. Svake godine sa župnikom i katehisticom odabiremo moto Dužijance, pravimo program i osmišljavamo simbol na slici - kruni, koju je i ove godine izradila **Marija Ivković Ivandekić**. To bajmočku Dužijancu čini specifičnom. Ovogodišnja je Dužijanca jedna u nizu koje ćemo pamtit. /*L. I.*/

## U Lemešu (Svetozar Miletiću)

Druga Dužijanca u Lemešu održana je 20. i 21. srpnja zahvaljujući KUD-u "Lemeš" (ovaj je KUD prošle godine nosio naziv "Bratstvo - jedinstvo", ali u čast svome selu i njegovom jubileju promijenio je ime).

U subotu navečer u dvorištu Doma kulture, na ljetnoj pozornici, izvedena je dramsko - folklorna večer. Na samom početku večeri goste je pozdravila **Mariška Pravdić** prigodnim tekstom o paoru. Vjerni svojemu obećanju, datom na prošlogodišnjoj Dužijanci, "nana" i "bačo" **Anica** i **Lajčo Kemenj** bili su domaćini i autori teksta za dramski dio i glumci za ovu večer. Na ovoj priredbi izabrani su bandaš **Ivan Tadić** i bandašica **Marija Tošaki**. Njima je predsjednica KUD-a **Marija Bagi** predala kruh od novoga brašna. **Stipe Budimčević**, vođa slamarske sekcije, predao je "krunu" - simbol Dužijance u Lemešu.

Gosti večeri bili su KPD "Jedinstvo - egyseg" iz Bajmoka. Oni su se lemeškoj publici predstavili s dvije koreografije bunjevačkih igara. U publici su bili nazočni i ugledni gosti: **Veljko Stojnović**, predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine Sombor, **Marta Horvat-Odri**, potpredsjednica Skupštine općine Sombor, **Andraš Tot**, predsjednik mjesnog savjeta Svetozar Miletić, kao i predstavnici radnih organizacija sela. Na kraju priredbe za novu "nanu" i "baču" javili su se **Katarina** i **Kristijan Kovač**. Poslije predstave druženje se nastavilo do kasno u noć uz muziku i zakusku.

Dužijanca se već u nedjelju ujutro svečano nastavila svetom misom. Bandaš i bandašica su u pratnji šezdesetak mladih donijeli kruh i krunu na blagoslov u crkvu "Rođenja Blažene Djevice Marije" koja slavi 250. godina postavljanja kamena temeljca. Prvo čitanje pročitala je **Tamara Brkić**, a molitvu vjernika čitala je **Adrijana Aladžić**. Ministranti su bili **Nikola Ivanković** i **Kristijan Tošaki** obučeni u bunjevačku narodnu nošnju. Misno slavlje predvodio je mjesni župnik **Antal Egedi**. Nadahnuto je propovijedao o žitu u kukolju, a na kraju propovijedi je pojasnio pojam i tradiciju Dužijance. Po završetku svete mise župnik je ispratio bandaša i bandašicu iz crkve. Pred crkvom je čekalo 20 fijasera kako bi učesnici Dužijance obišli selo s blagoslovljenim kruhom i krunom.

Slavlje je trajalo dugo uz goste svirače iz Sombora. Fijaseristi udruženja "Potkovica" iz Bajmoka kao i iz sela i okoline dobili su plakete za sjećanje na ovu Dužijancu. Ovu dvodnevnu manifestaciju medijski je popratila lokalna radio-televizija "Spektar" kao i "Somborske novine". /*Lucia Tošaki*/

## I u Čonoplji

I u Čonoplji je ove godine svečano proslavljena Dužijanca. Organizator ove lijepe svečanosti bilo je Kulturno umjetničko društvo "Bunjevačka grana" iz Čonoplje. Društvo je osnovano ove godine u ožujku. Cilj ovog društva je nastaviti rad KUD-a "Bunjevačka kasina" koje je osnovano 1928. godine a bilo je aktivno do sredine 1945.

Prva Dužijanca u Čonoplji održana je 1934. godine, u organizaciji "Pučke Kazine", dakle prije 68 godina.

Ovogodišnja Dužijanca je proslavljena 27. srpnja a sastojala se iz tri dijela. U 17 sati mladi u narodnim nošnjama prošli su na fijasima po selu, a u 19,30 sati u crkvi je slavljena misa zahvalnica na kojoj je bilo toliko naroda da mnogi ne pamt. Misu je predvodio upravitelj ove župe, inače somborski kapelan, **Károly Szabadi**. Bandaš je bio **Viktor Bogničar** a bandašica **Kristina Jozić**. U sklopu kulturno umjetničkog programa izložene su stare fotografije koje su u starijih ljudi izazvale suze, a sve je završilo kao nekada davno, igrankom.

Organizatorima i svim sudionicima ovoga slavlja treba odati veliko priznanje što su nakon toliko godina smogli snage ponovno obnoviti ovaj lijepi običaj i u ovom malom selu. /*Estera Bogničar*/

## U Maloj Bosni

Svečana zahvala Bogu za kruh svagdašnji u Maloj Bosni bila je u nedjelju, 4. kolovoza. Ali, kako je to bivalo i ranijih godina, priprema je počela puno ranije. Odaziv za čišćenje i pletenje žita bio je velik. Među dragovoljcima našli su se kako oni najmanji tako i

## BISKUPI I HODOČASNICI OKO ŠKAPULARSKE GOSPE

omladina te odrasli.

Duhovno smo se za ovogodišnju Dužijancu pripremili trodnevnicom koju je predvodio **vlač. Antun Gabrić**, umirovljeni svećenik, a pred samu Dužijancu smo se i ispovjedili.

Na samu Dužijancu mladi u raznobojnim bunjevačkim narodnim nošnjama provozali su se po selu karucama da bi tako na neki način cijelo selo "digli na noge" i pozvali ih da dođu zahvaliti Bogu na završenoj žetvi i novom kruhu.

Ove godine čast da budu bandaš i bandašica pripala je **Jugoslavu Stantiću** i **Adrijani Ivković**. Mali bandaš je bio **Mario Bašić Palković** a male bandašice **Katarina** i **Ivona Rudić**.

Predvoditelj misnog slavlja bio je također **vlač. Antun Gabrić** a po prvi put kod nas ovom prigodom propovijedala je jedna ženska osoba, **s. Eleonora Merković**, koja je rodom iz naše župe. Kao dragi gosti naše Dužijance bili su nam i bandaš i bandašica gradske Dužijance **Biserka Jaramazović** i **Marinko Bašić**.

Poslijepodne u 19 sati održana je tradicionalna "Akademija" u kojoj su mladi i djeca izveli nekoliko recitacija, šaljivih skečeva te folklornih točaka. Program su ove godine pripremili mladi i djeca naše župe kao i članovi novosnovane Hrvatske udruge kulture "Lajčo Budanović" iz Male Bosne. Na kraju programa bandaš i bandašica su pozvali sve okupljene u "kolo". /**Josip Skenderović**/

### U Đurđinu

Đurđinska je zahvala Bogu za žetvu - Dužijanca proslavljena 4. kolovoza. Ovogodišnji bandaš i bandašica su **Bojan Bako** i **Snežana Dulić**, a mali bandaš je **Matej Dulić** i mala bandašica **Kristina Baraković**.

Ovogodišnje misno slavlje predvodio je isusovac iz Beograda **o. Ignacije Belak**, a s njime su slavili domaći župnik **Lazar I. Krmpotić** i gosti iz Subotice **p. Amat Lotspeich** i umirovljeni svećenik **Antun Gabrić**. /**Zv**/

### U Ljutovu

U Ljutovu se od 1967. godine redovito održava proslava Dužijance. Do sada je ta proslava imala isključivo kulturno obilježje. Ove godine je prvi put u proslavu Dužijance uključena i Crkva.

Dužijanca u Ljutovu održana je u nedjelju, 4. 08.2002. s početkom u 18 sati. Organizator Dužijance bilo je Kulturno-umetničko društvo "Bratstvo" iz Ljutova. Oni su prihvatili prijedloge općinskog odbornika **Josipa Mačkovića** i župnika **Franje Ivankovića** te je poslije 35 godina u program proslave Dužijance uvrštena i sv. misa koja je održana u centru sela ispred križa. Na sv. misu mladi i odrasli u nošnjama došli su predvođeni domaćinima **Antunom** i **Ružom Juhas**, a na koncu svečane povorke bili su bandaš **Vladimir Lončarević** i bandašica **Ivanka Vuković**. Misno slavlje predvodio je **mr. Andrija Kopilović** čiji su roditelji rodom iz ovog mjesta. Kopilović je u propovijedi istaknuo kako je važno za čovjeka da u svemu bude Bogu zahvalan.

U drugom dijelu programa na bini ispred Mjesne zajednice nastupili su svi sudionici Dužijance među kojima su bili: domaćini KUD "Bratstvo", Udruga Hrvata "Lajčo Budanović" iz Male Bosne, HKUD "Matija Gubec" iz Tavankuta te Udruženje penzionera "Sefir" iz Tavankuta.

Organizatori ove manifestacije bili su iznimno zadovoljni velikim odazivom Ljutovčana i gostiju koji su uzveličali ovu svečanost. /**Franjo I.**/

### Čestitke Dužijancl iz Dubrovnika

Ponajprije srdačne čestitke za lijepu svečanost Dužijance koja mi je ostala u lijepom sjećanju. Drago mi je što moj prezimenjak, dragi kardinal iz Sarajeva, ove godine predvodi svečanost u Subotici, pa ga od srca pozdravljam. Srdačan pozdrav mjesnom biskupu i pastiru subotičke Crkve iz Dubrovnika, mons. Pénzesu, kleru, sudionicima fešte, ovogodišnjem Bandašu i Bandašici, kao i cijelom puku Božjem. Uz iskrene čestitke izvolite primiti i srdačan pozdrav i blagoslov od Gospodina.

***Želimir Puljić, biskup dubrovački***

Završne svečanosti 750. obljetnice sv. Škapulara počele su u karmelićanskoj crkvi u Somboru 7. srpnja devetnicom Škapularskoj Gospi za duhovna zvanja, a završile su svečano 16. srpnja u istoj crkvi. U predvečerje Karmelske Gospe u 16. sati biskup Stolnog Biograda (Mađarska), karmelićanin **mons. dr. Justin Nandor Takač** predsjedao je I. Večernji, s redovnicima karmelićanima i Božjim narodom u crkvi i svečanoj "Salve Regini". Na svetkovinu Majke i Kraljice Karmela, 16. srpnja, već od ranih jutarnjih sati stizali su brojni hodočasnici iz Subotice i okolice Novog Sada, te okolnih somborskih župa, na sakrament svete ispovijedi. U 8 sati slavila se pjevana sv. misa na njemačkom jeziku. U 9 sati slavljena je svečana koncelebrirana misa na mađarskom jeziku kojoj je predsjedao biskup Stolnog Biograda **mons. dr. Justin Nandor Takač**, uz domaćeg biskupa **mons. dr. Ivana Pénzesa** te svećenike.

Svečanoj koncelebriranoj misi u 10,30 sati na hrvatskom jeziku predsjedao je pomoćni đakovačko-srijemski biskup **mons. dr. Đuro Hranić**, a s njim su bili domaći biskup **mons. dr. Ivan Pénzes** i svećenici. Ova misa na hrvatskom jeziku je povezana sa žetvenim svečanostima grada Sombora "Dužionicom", u kojoj je sudjelovalo osamdesetak djece i mladih u narodnim nošnjama, koji su od ulaznih vrata crkve do glavnog oltara s gladiolama u ruci pravili slavoluk kroz koji su prošli mladi noseći kip Karmelske Gospe, te biskupi i svećenici. Mladi su na misi čitali misna čitanja, molitvu vjernika i prinijeli darove na oltar: kalež i hostije, snop žita, pečeni kruh i bokal vina, biskupu Hraniću i biskupu Takaču sliku biskupskog grba, izrađenog u tehniči slame, te veliku sliku na platnu akademskog slikara **Save Stojkova** iz Sombora (2x90, proroci Ilija i Elizej sade lozu Karmela iz koje niče Marija koja nam je donijela Krista Spasitelja, pod čijim se plaštom nalaze karmelićani i karmelićanke). Na misi je sudjelovalo mnoštvo naroda koje je zanosno pjevalo marijanske pjesme. Nakon mise slijedila je Škapularska procesija u kojoj su sudjelovala sva tri biskupa.

U 12 sati služena je pjevana sv. misa na slovačkom jeziku. Sv. misi na staroslavenskom jeziku u 18 sati predsjedao je pomoćni skopski biskup, **mons. Kiro Stojanov** a s njim su bili svećenici i redovnici bazilijanci. Skladno pjevanje staroslavenske liturgije vodio je kor redovnica Službenica Bezgrešne iz Ruskog Krstura.

Karmelićani su u dvorištu samostana za mlade u narodnim nošnjama i narod priredili domjenak uz tamburašku glazbu, a za uzvanike svečani objed u samostanskoj blagovaonici.

Ovako se završila proslava 750. obljetnice sv. Škapulara i time su ujedno otpočele žetvene svečanosti. /**o. Mato Miloš, OCD**/

## IZ ŽUPE SVETOGA PAVLA APOSTOLA U BAČU

### Popravak stare Kalvarije

Spomenik nulte kategorije na bačkoj Tvrđavi - Kalvarija, bit će uređen do Uzvišenja Svetoga Križa.

Godinama užasno zapuštena Kalvarija, na Tvrđavi u Baču, polako iz dana u dan dobija nekadašnje lijepo lice. Ukupno 14 postaja, od kojih su ostale samo konture i koje valja i doživljati i žbukati, i sama kapelica Kalvarije, koji dominiraju nad gradom s bačke Tvrđave, popravljaju se dobrovoljnim radom Bačvana katolika. Po obećanju iz Mjesne zajednice ovoga mjesta, koje broji preko 5.000 stanovnika, sav potreban materijal za popravak Kalvarije bit će kupljen o trošku Mjesne zajednice Bač.

Zanimljivost uz kapelu Kalvarije gdje je "Božji grob", koja je lučno ozidana u obliku polulopte, jest to da se uz njene temelje nalazi 6 podzemnih spremišta za žito.

"Sada smo našli otvore za 2 spremišta u koje je nekada narod Bača skrivao od Turaka svoje žito", govore nam Bačvani koje smo zatekli na dobrovoljnom radu na Kalvariji.

U župi u Baču se nadaju da će sav posao biti završen do Uzvišenja Svetoga Križa (slavi se 14. 09.), kada je zavjetni dan Bača.

"Svaka nam je pomoć dobro došla" - kaže nam župnik **Miroslav Orčić**.

Župa Bač je inače osnovana 1688. godine, a sadašnja crkva Svetoga Pavla apostola izgrađena je 1923. godine. Prema "Agapeu", Bač ima 5.961 stanovnika, od toga Hrvata 846 i Mađara 628 ("Agape", 1989. god.). Župa danas bilježi rijetka krštenja, još rjeđa vjenčanja, a godišnje umre oko 25 vjernika. /**Josip Brdarić**/

### 250. godina od postavljanja kamena temeljca za crkvu "Rođenja BDM" u Svetozar Miletiću

U Svetozar Miletiću nizom manifestacija svečano je proslavljena 250. obljetnica postavljanja kamena temeljca za mjesnu crkvu "Rođenja BDM" i dan sela.

Proslava je započela predstavljenjem knjige mještanke **Eve Mátyus** pod naslovom "**Zügjátok harangok**". To je knjiga duhovne poezije posvećene našem selu.

U subotu, 3. srpnja, u prostorijama Mjesne zajednice otvorena je izložba **Ivana Horvata**, zaljubljenika u fotografiju i kompjutore. Na zidovima velike sale našle su se obrađene i uveličane stare fotografije o selu a u podrumu na tri kompjutera mogao se pogledati CD s mnoštvom fotografija ovog entuzijaste. Slijedila je svečana akademija u Domu kulture na kojoj su bili nazočni mnogi ugledni gosti među kojima i predstavnici lokalne samouprave iz Sombora na čelu s gradonačelnikom **Jovanom Vujićem**, zatim predstavnici mjesnih savjeta iz Čonoplje, Doroslova, Telečke i Kupusine, predstavnici bratskog grada Bacsbököda i drugi.

Za djecu je bilo upriječeno crtanje po betonu s temom: "Moje selo".

U crkvi je istoga dana održano "pol sata povijesti" a potom svečana sveta misa za sve pokojne župnike i vjernike ove župe koji su umrli u periodu od 1752. do danas. Misu je predvodio mjesni župnik **Antal Egedi** u zajedništvu sa župnikom iz Telečke **Árpádom Pásztorom**.

U podne je u crkvi započeo koncert somborskog zбора "**Iuventus cantat**" pod ravnanjem naše mještanke **Marite Topić**. Oni su prisutnima pružili nezaboravne trenutke duhovnog užitka.

Poslije koncerta u prostorijama škole otvorena je etno izložba. Ova izložba je bila izuzetno posjećena.

Na korzou su umjetnici predstavili svoje umijeće. Vidjeli smo mnoge umjetničke slike i predivne šlengeraje.

Uz ovaj značajan jubilej priređena su i sportska natjecanja i zabave s nastupom KUD-a "Lemeš" i KUD-a "Német László".

U organizaciji HKUD-a "Stipan Knezi - Šimeta" 4. kolovoza održana je likovna kolonija. Gosti kolonije bili su članovi Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo" iz Subotice. Četrnaest slikara dan je provelo radno - slikajući motive sela i crkve. Domaćin im je bio **Miško Vidaković**. Gosti su u Domu kulture predstavili 27 slika nastalih na prošlogodišnjoj koloniji "Bunarić".

Obilježavanje ove značajne obljetnice završilo je svečanom sv. misom koju je predvodio **Vilmos Bunford**, župnik i dekan iz Kupusine u zajedništvu sa **Károlyom Gubijem**, **Lászlom Fudererom**, **Davorom Kovačevićem**, **Árpádom Pásztorom** i domaćinom **Antalom Egedijem**. Prigodne propovijedi na mađarskom i hrvatskom jeziku održali su župnici **Vilmos** i **Kovačević**.

Među uglednim gostima na misi bili su **Ivan Bandić**, savjetnik u Veleposlanstvu R. Hrvatske u Beogradu i **Slaven Dulić**, zamjenik pokrajinskog sekretara za nacionalne manjine, kao i drugi uglednici kulturnog, društvenog i političkog života.

Slavlje su uzveličali zvucima tamburice tamburaši HKUD-a "Stipan Knezi - Šimeta" kao i tamburaši Hrvatskog društva iz Bačaljmaša.

Na kraju sv. mise otkrivena je spomen-ploča u znak sjećanja na ovaj jubilej. Ploču je izradio **István Bezeg mlađi**. /**Lucia Tošaki**/

/U idućem broju objavljujemo reportažu iz ove župe/

### Prva obljetnica smrti prof. Bele Gabrića

Rodbina, prijatelji i znanci okupili su se u nedjelju, 4. kolovoza u crkvi sv. Roka na misi za pokojnog prof. Belu Gabrića, počasnog građanina Subotice i zaslužnog kulturnog djelatnika i tako obilježili prvu obljetnicu njegove smrti. Na kraju mise "kerske kraljice" su "ljeljale" pjesmu posvećenu prof. Gabriću koju je napisala **Kata Ivanković**. Običaj "Kraljica" i pjesme sačuvao je prof. Gabrić u knjizi "*Bunjevačke kraljičke pisme*" koju je izdao zajedno s **Antom Pokornikom**. Župnik župe sv. Roka **Andrija Anišić**, s rodbinom i prijateljima, molio je zatim na grobu pokojnog profesora, a razgovor se nastavio u župnim prostorijama. Ravnateljica Hrvatske čitaonice **Katarina Čeliković** upoznala je detaljno rodbinu kako se odvija realizacija projekta čitaonice i društva za pomoć učenicima koje će nositi ime **Bela Gabrić**, a i ulica u kojoj je stanovao (Ljubljanska) nosit će njegovo ime. /**K. Č.**/

### ZAPOČELA OBNOVA DIJELA KROVA NA CRKVI SV. ROKA U SUBOTICI



Krov na 106 godina staroj crkvi sv. Roka u Subotici je već odavno dotrajavao. Crkva prokišnjava na nekoliko mjesta. Dugo najavljivana rekonstrukcija dijela krova (jer za sav nema sredstava) je konačno započela. Izvođač radova je "Monolit-gradnja" iz Subotice. Za ovaj značajan rad bit će potrebno 65 radnih dana.

Ovaj zamašan posao financira se uglavnom darovima vjernika. Stoga pozivam i molim sve bivše i sadašnje župljane ove župe kao i sve građane koji vole crkvu sv. Roka da nam pomognu. Svoj darove zainteresirani

mogu dati u župnom uredu ili na račun:

- PRVA PREDUZETNIČKA BANKA A.D. BEOGRAD
- FILIJALA U SUBOTICI
- Rimokatolički župni ured sv. Roka - Subotica
- Dinarski račun:
- Štedni račun: 300-0545619-01
- Žiro račun: 46600-621-2-21

S privatnim poduzetnicima sklapamo darovni ugovor (ugovor o sponzorstvu).

Zahvaljujem svima koji su dosada dali svoj dar te smo mogli započeti radove, a hvala unaprijed i svima koji će ga dati da bismo ih mogli isplatiti. /**Andrija Anišić, župnik**/

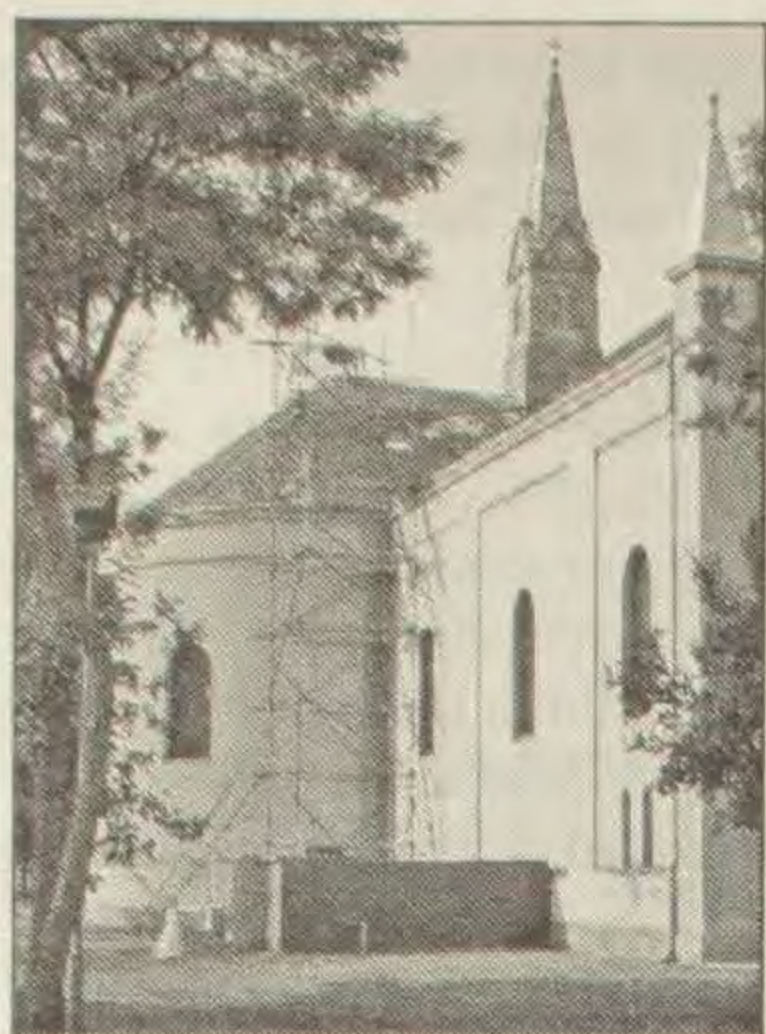
### "BOŠ" NA PALIĆU

Beogradska otvorena škola (BOŠ) organizirala je i ove godine od 4. - 2. 08. u kongresnoj dvorani Male Gostione na Paliću deseto-dnevni seminar kao postdiplomski studij s temom "**Religije Balkana**". To je svojevrsna škola za apsolvente i profesore raznih profila. Četrdeset sudionika škole izrazilo je svoje veliko zadovoljstvo što je škola i ove godine održana u ovoj sredini koja je svojom multikulturalnošću i višekonfesionalnošću živi primjer suživota i rada ljudi raznih naroda i konfesionalnih pripadnosti.

Jedan dan bio je posvećen posjetu svim postojećim zajednicama u Subotici. Na predavanjima je jedna od tema bila i "Inkulturaciona vjere" što je sudionike potaknulo da ostanu u Subotici i budu nazočni na završnoj svečanosti Dužijance 2002.

Među ostalim predavačima, na seminaru su predavanja održala i dva naša svećenika, **mr. Andrija Kopilović** i **Jakob Pfeifer**. Osim katolika, u školi su kao polaznici i kao predavači sudjelovali i pripadnici Pravoslavne crkve te muslimani iz svih bivših republika Jugoslavije. /**Zo**/

## Rekonstrukcija krova tavankutske crkve



Crkva "Srca Isusova" u Donjem Tavankutu sagrađena je 1910. godine. U posljednjih 40 godina zbog slabog održavanja i prokišnjavanja njena središnja krovna konstrukcija je posve dotrajala te je prijetila opasnost od potpunog urušavanja. Zato je bilo krajnje vrijeme da se pristupi ovom izuzetno složenom i teš-

kom poslu. Zahvaljujući Skupštini općine Subotica i Izvršnom odboru pristupilo se ovom važnom pothvatu. Cjelokupne radove preuzelo je poduzeće "Ekspres servis" iz Subotice. Projektant cjelokupnih radova i ujedno šef nadzornog organa je **ing. László Király**.

U planu je da se u tijeku dva mjeseca kompletno obnovi krovna konstrukcija te da se umjesto dotrajalih salonit ploča krov u cijelosti prekrije pocinkovanim limom. /F.I./

## Nastup KPD "S. S. Kranjčević" iz Bačkog Brega

U Zagrebu je od 17. do 21. srpnja održana 36. Međunarodna smotra folklor. Kulturno prosvjetno društvo "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega također je sudjelovalo na ovoj smotri. Ovogodišnja Međunarodna smotra folklor prikazala je folklor i drugu baštinu Hrvata koji žive izvan Hrvatske.



Svoj boravak u Zagrebu iskoristili smo za upoznavanje grada, jer su neki prvi put vidjeli Zagreb, posjetili smo zagrebačku katedralu i grob blaženoga Alojzija Stepinca. U petak, 19. srpnja nastupe smo imali cijeli dan, a najljepši je bio posjet vrtiću i djeci koja su igrala i pjevala zajedno s nama i koja su i nama priredila mali program. U subotu, 21. srpnja, imali smo samo jedan nastup na Trgu bana Jelačića za koji smo dobili veliki pljesak, a Zagrepčani su iskoristili prigodu da se upoznaju s nama, našom nošnjom i našim selom Beregom te su se mnogi s nama i fotografirali. Poslijepodne smo iskoristili za odlazak u Mariju Bisticu.

Nedjeljnu sv. misu slavili smo u zagrebačkoj katedrali koju je predvodio pomoćni biskup zagrebački **Vlado Košić**. Nakon mise, predstavnici društava otišli su na prijem kod gradonačelnice Zagreba **Morane Paliković Gruden** i dogradonačelnika **Milana Bandića**, a ostali na snimanje u HRT. Navečer smo imali i posljednji nastup na Gradecu na otvorenoj pozornici i te večeri smo ispraćeni zaista najburnijim pljeskom. /Zlatko Gorjanac/

## KARDINAL PULJIĆ SA SVEĆENICIMA



Tridesetak svećenika Subotičke biskupije okupilo se u ponedjeljak, 12. kolovoza, na duhovnu obnovu. U župnoj crkvi "Kraljice svijeta" na Paliću, predavanje im je održao uzoriti **kardinal Vinko Puljić**, nadbiskup vrhbosanski. On je govorio o pastoralnom liku svećenika danas. Poslije predavanja bila je prilika za ispovijed i molitvu u šutnji, a potom je bilo euharistijsko slavlje koje je predvodio također kardinal Puljić u zajedništvu s domaćim biskupom **dr. Ivanom Pénzesom**. Poslije sv. mise kardinal se zadržao u razgovoru sa svećenicima i na zajedničkom objedu.

### Kardinal o Dužijanci

Nakon objeda on se vratio u Sarajevo. Na odlasku smo ga zamolili da

nam kaže kako je doživio Dužijancu i ovaj svoj treći pohod Subotičkoj Crkvi.

- Radujem se što je tako lijepo organizirana zahvala Bogu za plodove zemlje i rada ljudskih ruku koji nosi naziv "Dužijanica". Slavlje "Dužijance" ima jedno vrlo lijepo značenje i duhovno, jer čovjek dok se zahvaljuje za darove i vrednuje. A drugo, ta Dužijanica je prožela kulturu Hrvata koji žive u krajevima Subotičke biskupije. To zapravo odražava ljubav prema rodnoj grudi, ljubav prema onoj zemlji koja im je majka jer rađa a ujedno time se vrednuje i rad ljudski. Vrlo sam radostan jer sam prvi put doživio takvu organizaciju i unutar Crkve i unutar društva. Zato smatram da je to jedna vrijedna stvar koju treba istinski i dalje gajiti, čuvati i unapređivati.

- Ovo je moj treći pohod Subotici i svaki puta sam obogaćen susretima. Prvo me raduje biskup koji pristupa cijeloj toj situaciji, bratski me prihvaća. Drugo, radujem se susretu sa svećenicima u kojem zaista doživljavam da su oni nosioci upravo tog čuvanja i duha i kulture i identiteta naroda i zato ih želim hrabriti u tome, pogotovo jer i sam doživljavam živeti s drugima i drugačijima da Crkva ne smije izostati iz tog svog poslanja. I treće, osjeti se da ovdje ima života i smatram da ova Crkva, bude li istinski računala s Crkvom u malom - s obitelji ona će imati itekako svoju snagu. /A. A./

### JEDNA PRIČA O ŽIVOTU

**+ ANTUN OSTROGONAC**  
**12. 06. 1915. - 22. 05. 2002.**

U srijedu, 7. kolovoza 2002. godine u crkvi sv. Roka bila je sv. misa za pokojnog **ANTUNA OSTROGONCA**. Na misu je došla njegova supruga **JULIJANA** rođ. **BAČLIJA**. Ona se toga dana sjetila njihove obljetnice braka i to 65. Samo je par mjeseci bilo potrebno da tu vrlo rijetku obljetnicu dožive i proslave zajedno kao što su proslavili zajedno u istoj crkvi 50. obljetnicu (1987) i 60. obljetnicu (1997).



Ovako, ona je Bogu zahvaljivala za svog vjernog supruga sa svojom djecom, unučadi i praunučadi ovdje na zemlji, a on je to činio - vjerujemo u vječnosti, pred Božjim licem - moleći za nju i za svoje potomke.

Naslovio sam ovaj tekstić "Jedna priča o životu", jer su Antun i Julijana ostavili iza sebe brojne potomke. Evo, uvjerite se! To su:


**djeca:** **MARGA** sa suprugom **Perom Kujundžić**; **ZORKA**; **MARIJA**; **MLADEN** sa suprugom **Jovankom**; **KATA** sa suprugom **Antunom Merkovićem**;

**unučad:** **IVO** sa suprugom **Jasnom**; **DUBRAVKA** sa suprugom **Predragom**; **PERICA** sa suprugom **Tanjom**; **NATAŠA** sa suprugom **Branom**; **MIROSLAV** sa suprugom **Mirom**; **ADRIJANA** sa suprugom **Dragom**; **ANICA** sa suprugom **Zoranom**; **IVICA** sa suprugom **Plamenkom**; **JULIJANA** sa suprugom **Zlatkom**;

**praunučad:** **SINIŠA** sa suprugom **Dijanom**; **MARINA** sa suprugom **Filipom**; **VERICA** sa suprugom **Branislavom**; **VEDRAN**; **MARJAN**; **JOVANA**; **LARA**; **IGOR**; **MARKO**; **LUKA**; **DAMIR**;

Neka ih Bog sve blagoslovi i čuva. I neka slijede primjer svojih roditelja, odnosno bake i prabake kako bi bilo više ovakvih priča života! /Andrija A., župnik/

## PROSLAVA SV. ANE U PANČEVU



Na spomendan sv. Joakima i sv. Ane, roditelja BDM, održane su dvije svete mise u crkvi sv. Ane, poznatijoj kao Weifertova kapela. Pored župne crkve u Pančevu imamo još i ovu manju crkvicu, koju je 1923. godine podigao Ignacije Weifert. Weifertovi su poznati industrijalci koji su osnovali najstariju pivovaru na Balkanu, ali je malo kome izvan Pančeva poznato da su oni podigli i ovu zadužbinu.


Crkva sv. Ane građena je u postsecesionističkom maniru s elementima mađarske arhitekture prvih decenija ovoga stoljeća. Vitraži su djelo peštanskih majstora. U svetištu se nalazi i reljef-lik Weifertov, rad Doke Jovanovića. Sat na zvoniku rad je Pavla Pantelića. Posveta kapele bila je 26. VII. 1923. godine. Kapela je duga 14 a široka 8 m.

Poslije Drugog svjetskog rata uz svu ostalu imovinu i ovu kapelu Weifertovih je nacionalizirala država. Bogoslužja su se održavala samo na blagdan sv. Ane do 1972. godine, a onda je sve zatihnilo. Tadašnja komunistička vlast nije se puno brinula o ovome objektu. Kapela je zbog nemara dospjela u žalosno stanje. Osamdesetih godina dogodila se provala i tom prilikom ukradena je oltarna slika izuzetne umjetničke vrijednosti. Sredstva javnog pripočavanja su se te 1984. godine puno bavila ovim događajem. Tek tada je na vidjelo izišla istina da su predstavnici tadašnje vlasti vrlo rijetko obilazili ovaj objekt. Krađu su naime primijetili 22. II. 1984., te su u službenom izvješću napisali da se krađa mogla dogoditi negdje između 1. XI. 1983. te datuma kada su je otkrili.

Ukradena oltarna slika rad je znamenitoga srpskoga slikara Uroša Predića iz 1923. godine. Vođen je sudski proces protiv kradljivca ovog umjetničkog djela, ali je slika nažalost potpuno uništena. Vlast je nakon ovoga događaja dala kapelu na trajno korišćenje crkvi, te je uz izuzetno zalaganje pok. p. Jerka Felje, 26. VII. 1986. godine kapela ponovno posvećena i stavljena u uporabu. Sv. mise se redovito održavaju subotom. Novu oltarnu sliku izradio je pokojni prota Veljko Onjin 1986. godine, i poklonio je našoj crkvi. Geslo ovogodišnje proslave sv. Ane moglo se izvesti iz propovijedi vlč. Jozsefa Mellara, a ono glasi: "Treba ustrajno moliti, kao što su to činili sv. Joakim i Ana, i Bog će nam uslišiti svaku opravdanu želju".

Nenad Ješić

## ZLATNI JUBILEJ U ŠIDU



Na blagdan sv. Marka, 25. travnja, navršilo se 50 godina vjernosti i uzajamne ljubavi naših Steve i Ane Matušćak iz Šida, koji su svečano slavili svoj jubilej u crkvi 9. lipnja pod svetom misom, zajedno sa svojih dvoje djece i četvero unučadi.

Kada Hebrej kaže riječ: RAHAMIM, vrlo živopisno izražava odnos kakav majka ima prema svome čedu u utrobi, ali u biti ona izražava vrhunac Božje ljubavi. Božansko milosrđe koje se izražava opraštanjem, zaštitom, opravdanjem izvor je naše snage i zaštite. To je uzor za sve nas i sve dođe u braku u mogućnost da se provjeri i da se dokaže. Ako je glavni stup bračne zajednice Bog, onda se sve životne poteškoće, boli i problemi lakše riješe i podnesu, a kao plod se rađa ustrajnost, međusobna pomoć, strpljivost, razveseljavanje i opraštanje... Ovo su samo neke riječi iz homilije u kojoj smo Bogu i Gospi zajednički htjeli zahvaliti za naše jubilarce, koje je vjera nadahnjivala da budu dugogodišnji suradnici u župnoj zajednici Šida - Stevo kao vjerni crkveni stražar, teta Ana kao požrtvovna župna suradnica u svim prigodama i značajnim župnim slavljinama.

Nakon obećanja vjernosti i ljubavi, jubilarce su razveselili svo-

jom čestitkom najmlađi iz župe koji su im uz pokret otpjevali pjesmu "Isuse volim te".

Krunu svim radostima i čestitkama dao je biskup mons. Đuro Gašparović, koji je u specijalnoj zahvali izrazio "zahvalnost Bogu za njihovih 50 godina zajedništva s Bogom u uzajamnoj povezanosti, zahvanost Bogu za njihovu djecu i unučad, za dugogodišnji rad u župi, za sav trud i zauzetost za crkvu i život u župnoj zajednici u Šidu". Uz pozdrav, biskup im je podijelio i svoj pastirski blagoslov.

Sveta misa završila je svečanim "Tebe Boga hvalimo".

Ana Zorjan

## Oj Tekijska Gospo naša.... brani, brani nas!

Tekije su oduvijek bile sveto hodočasničko mjesto za srijemskog vjernika. Njemu se pridruživali i hodočasnici Bačke i Banata, te iz Hrvatske.

Ove godine bilo je to upravo tako: jubilaro. Već za Male Tekije (26. 07.) okupio se velik broj vjernika, posebice Petrovaradinaca, oko upravitelja svetišta mons. Stjepana Milera, koji je predvodio slavlje uz 50. obljetnicu svojega svećeništva. Uz slavljenu sudjelovali su i drugi svećenici. Slavlje su uzveličala sva tri naša biskupa: mons. dr. Marin Srakić, propovjednik, mons. Ćiril Kos, umirovljeni biskup, i mons. Đuro Gašparović, gen. vikar za Srijem (također jubilarac). Vjernici Rume (rodno mjesto slavljenu) u prikaznoj procesiji prinijeli su darove: križ, Bibliju, štolu, zemlju, kruh i vino, te sliku rumske crkve (dar Rumljana) i sliku petrovaradinske tvrđave (dar svećenika). Slavljenu su na kraju čestitali: u ime svećenika mons. Boško Radielović, župnik i dekan; u ime hodočasnika Josip Grginčević. Sam slavljenu je izrekao zahvalu za 50 godina svećeništva i 37 godina upravljanja ovim svetištem, na kojemu smo se opet sabrali na dan Snježne Gospe.

## VELIKE TEKIJE

Još u većem broju vjernika, uoči blagdana, slavlje je predvodio dijecezanski biskup dr. Marin Srakić uz sudjelovanje gen. vikara za Srijem mons. Đure Gašparovića, te svećenika i velikoga broja vjernika s predivnom i dugom lurdskom procesijom uz postaje novoga Križnoga puta, kao pripremu za sutrašnji veliki dan jubilarnih slavlja. Uz redoviti raspored hodočasničkih slavlja, glavno slavlje bilo je u 11 sati - svečana sveta misa triju biskupa: mons. dr. Marina Srakića, mons. Đure Gašparovića (predvoditelj i propovjednik, jubilarac), te kao gost, mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup i metropolita beogradski. Uz njih su bili također slavljenu-jubilarci: mons. Stjepan Miler, 50 godina svećeništva, i srebromisnici: preč. Marko Kljajić, petrovaradinski župnik, vlč. Marko Loš, župnik u Nikinima, vlč. Berislav Petrović, župnik u Šidu, te već spomenuti gen. vikar za Srijem. Sami slavljenu su izrekli molitvom svoju zahvalu pod mladomisničkim geslom: Gospodine, u Tebe se uzdam. Naporom i radom u život ću poći i preko križa Tebi ću doći - Gospodine istinom me svojom vodi i pouči me - budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života - blago čovjeku koji se u Gospodina uzda. Svaki je zaziv praćen pjesmom: Primi, primi mila Majko....

Uz spomenute biskupe i slavljenu jubilarce bili su i svećenici sa svih strana i obreda, ukupno 33 svećenika.

Na kraju misnoga slavlja, dijecezanski biskup je čestitao svakom pojedinom jubilarcu te kao zahvalu i spomen poklonio po jedan srebrenjak (lik sv. Petra i dakovačke katedrale) i zlatnik.

U ime jubilaraca zahvalio se preč. Marko Kljajić.

Na misi je pjevao zbor iz Sr. Karlovaca uz sudjelovanje svih vjernika hodočasnika.

Treba napomenuti da je svakoj svetoj misi na hrvatskom jeziku uz ova slavlja prethodila i sveta misa na mađarskom jeziku za hodočasnike Mađare, a misu je predvodio mons. Ivan Pénczes, subotički biskup. Oba slavlja je osmislio, liturgijsku pripravu, animaciju slavlja pripremio, u zajedništvu s biskupom Đurom Gašparovićem, iriški župnik Blaž Zmaić, ceremonijar slavlja sa svojim ministrantima i čitačima.

Jubilarcima čestitamo s pozivom da proslave u svojoj župi.

Blaž Zmaić

## Sveta Terezija Benedikta od Križa (Edith Stein)

(\* 12. X. 1891. + 9. VIII. 1942.)

- jedanaesto dijete u roditelja ● kći pobožnog trgovca ● bez oca od druge godine ● nadarena učenica ●
- oštroumna studentica ● uvjerenata ateistkinja ● angažirana u socijalnoj djelatnosti ● angažirana u politici ●
- u Drugom svjetskom ratu dvorila zaražene ● asistentica velikog filozofa ● osporavana zbog spola ●
- bez katedre zbog narodnosti ● tražila istinu ● našla Boga gledajući nesreću ●
- otkrila istinu kod svete Terezije Avilske ● silvestarska noć u molitvi probdjevna ● profesorica ●
- nepodobna zbog narodnosti ● napisala i prošla školu križa ● patila i umrla za židovski narod ●
- zaštitnica filozofa, profesora i progonjenih zbog vjere i naroda ●

Prije 60 godina u koncentracionom logoru Auschwitz-Birkenau nasilno je ugašen život karmelićanke **Terezije Benedikte od Križa** i njezine starije sestre **Roze**. Svojoj priorici (poglavarici) pisala je 5. kolovoza 1942. godine iz sabirnog logora Westerbok: "Ovdje su ljudi željni utjehe. Oni očekuju utjehu od sestara." Terezija je tješila majke s malom djecom. Kupala im je i njegovala dojenčad. S mnoštvom Židova 7. kolovoza vlakom je stigla u Poljsku, 9. kolovoza se zaustaviše u logoru Auschwitz-Birkenau. Odmah su izdvojene žene. Put ih je vodio u svlačionicu pa u plinske komore.

### Dobro je čitati

Ono što se kao crvena nit provlači kroz cijeli život svete Terezije je križ. Završila je filozofiju. Bila je žena jasnoga pogleda i izuzetno velike nadarenosti. I tako visoko obrazovana postala je karmelićankom. Nije stupila u samostan zato da pobjegne od svijeta. Do u plinsku komoru nosila je u duši sudbinu svoga židovskog naroda. Terezija je 11. listopada 1998. godine proglašena svetom. Rođena je 12. listopada 1891. godine u Wroclavu kao jedanaesto i posljednje dijete strogo religioznog židovskog trgovca. Imala je samo dvije godine kad joj je umro otac. Kad je imala 14 godina prekinula je izuzetno uspješno školovanje i nastanila se u Hamburgu kod svoje starije, za liječnika udate sestre. U Hamburgu je položila ispit zrelosti, da bi školovanje nastavila u Wroclavu. Već kao mlada studentica bila je angažirana i u politici i u socijalnoj djelatnosti. Bila je ateistkinja iz uvjerenja. Nije mogla vjerovati u Božju nazočnost. Bila je oštroumna, ambiciozna, djevojka čelične volje. Došla je u krug najbližih suradnika poznatog filozofa **Edmunda Husserla** u Göttingenu. U vrijeme Prvog svjetskog rata dvorila je zaražene u vojnoj bolnici.

Kad je 1916. godine promovirala kod filozofa Husserla, postala je njegova asistentica. Kao izuzetno darovita znanstvenica nije mogla napredovati u službi, a zbog svoje pripadnosti židovskom narodu nikada nije mogla dobiti ni katedru. Bila je potrešena kad su se u njezinoj rodbini dogodila dva samoubojstva. Onda je jednoj od njezinih suradnica na fronti poginuo muž. Te tri nesreće su je približile Bogu. U kući poznanika nasumice se mašila knjige. Bio je to životopis svete Terezije Avilske. Cijelu ju je noć čitala. Istinu je našla u poznatoj riječi svete Terezije: Bog sam je dosta. Od toga trenutka se okrenula Karmelu. Novu 1922. godinu dočekala je u molitvi. Te Nove godine **Edith Stein** se preporodila u krštenju. Krstila se Židovka. Niti rodbina niti krug prijatelja nije shvaćao taj njezin korak. Krstila se, a ostala Židovka. Majci se nije usudila otkriti svoje karmelićansko zvanje.

### Trpjeti za narod

Spočetka je karmelićanke nisu htjele primiti. Bila je profesorica na liceju kod dominikanki u Speyeru i na seminaru za učiteljice. Godine 1932. je u Münsteru nastavila znanstveni rad sve do 1933, kad su se pred njom konačno otvorila vrata kölnskog karmela. Dobila je redovničko ime Sestra Marija Benedikta (=blagoslovljena) od Križa. To je njezino ime donijelo dvije odrednice za život: blagoslov ljubavi i križ uskrsnuća. "Obuzeo me mir čovjeka koji je dospio do cilja" - rekla je toga radosnoga dana. Po nalogu svojih poglavarica nastavila je studij, a 1938. godine je položila vječne zavjete. Onda je došla zloglasna kristalna noć. Nacisti su zatvorili samostan za samostanom, školu za školom. Terezija je morala bježati. Utočište je našla u holandskom Karmelu u Echtu. Tamo je nastala njezina knjiga "**Znanost križa**". Svom je dušom ljubila križ. Iz dubine



srca ga pozdravlja kao jedinu nadu. Nijemci su 1940. godine zauzeli Holandiju. U Terezijin Karmel se, kao karmelićanska trećoredica, sklonila i njezina starija sestra Roza. Holandski su biskupi više puta prosvjedovali zbog progona mladeži. Onda je 2. kolovoza 1942. godine po samostanima Gestapo počeo hvatati sve "nearijevske" članove. Uhitili su i sestru Tereziju i njezinu sestru. Znanost križa prešla je za dvije sestre zauvijek u križni put i nošenje križa do smrti. Kad su došli po njih, Terezija je uhvatila ruku svoje sestre Roze i pozvala je: "Hodi, idemo za svoj narod!" I tako su dvije sestre karmelićanke patile i umrle za židovski narod.

Sveta Terezija Benedikta je zaštitnica studenata filozofije, nastavnika i profesora filozofije, katekumena i odraslih pripravnika za sakramente, ljudi progonjenih zbog narodnosti i vjere, đaka i studenata, zaštitnica je socijalnih i zdravstvenih radnika, žena koje se bave politikom. Zaštitnica je dobre knjige.

GOVORI VAM SLUGA BOŽJI O. GERARD TOMO STANTIĆ

## ŠTOVANJE DJETETA ISUSA U SUBOTIČKOJ BISKUPIJI

Više je puta bilo govora na stranicama *Zvonika* o štovanju Djeteta Isusa. U nekoliko ćemo nastavaka obratiti pažnju na povijest toga štovanja u Subotičkoj biskupiji jer držim da to štovanje ima i povijesno značenje, ne samo kao događaj već i po sadržaju, u propovijedima o. Gerarda, koje je on držao svakog 25. u mjesecu, propovijedajući hrvatski, mađarski, uz sudjelovanje znatnog broja vjernika, koji su se u toj prigodi ispovijedali i pristupali sv. Pričesti.



Dvije su osobe bile promicateljice štovanja Djeteta Isusa u Subotičkoj biskupiji dok je ona još bila Apostolska administratura. Bio je to **SB Gerard Tome Stantić** i **Janja Prčić**, kćer uglednog veleposjednika **Vece Prčića**. O. Gerard nam je već poznat, dok je Janja Prčić, za života poznata kao dobročiniteljica crkvenih ustanova, danas manje poznata mlađim generacijama. U rodbinskoj vezi s o. Gerardom, postala je još u mladosti član svjetovnog karmelskog reda i u svijetu je živjela, kao i njezin rođak, kao karmelićanka u svijetu. Njoj i njezinom ocu o. Gerard je napisao vrlo lijepih pisama i bio je sa seka Janjom, kako smo je zvali, i s njezinim ocem u vrlo bliskim odnosima. Janja Prčić umrla je iste godine kao i o. Gerard. Bilo je to 1956: Janja Prčić krajem svibnja te godine, a o. Gerard krajem lipnja iste godine.

Prvi promicatelj štovanja je bio svakako o. Gerard. On je nabavio godine 1913. kip Malog "Praškog Isusa" i uspostavio i u somborskoj karmelskoj crkvi bratovštinu i drevno štovanje Malog Isusa. Doduše, štovanje Malog Isusa već je poznato u životu sv. Jeronima, a kasnije kod sv. Antuna Padovanskog, ali: "On je bio dar s neba u obnovljenom Karmelu od samih njegovih početaka" (Ivan od Križa, Mali Isus u terezijanskom Karmelu, Milano 1967, str. 9).

Štovanje je dobilo naziv "Štovanje Malog Praškog Isusa" jer je to štovanje vezano za kip Malog Isusa kojeg je princeza **Poliksena Lobkovicz**, donijevši ga iz Španjolske, poklonila ocima karmelićanima u Pragu. Kako je Prag pripadao austrougarskom carstvu, to se štovanje proširilo na cijelo carstvo, osobito pod utjecajem milosti što su od Malog Isusa primili oci karmelićani a i sam narod toga grada u teškim ratnim prilikama onoga vremena. Sama **carica Marija Terezija je šivala odijelo Malom Isusu!** O. Gerard također zapisuje u samostanskoj kronici u Somboru da je od Malog Isusa "primio mnoge duhovne milosti".

O. Gerardu se pridružila u promicanju štovanja Malog Isusa Janja Prčić. Pod njezinim imenom je tiskana knjižica - molitvenik, 11 x 7 cm, 40 str., **Pobožnost na slavu Djeteta Isusa od Praga**, 1928 godine.

Knjižica sadrži, među ostalim, kratku povijest kipa Malog Praškog Isusa, razne pobožnosti u njegovu čast, molitvu koja se pripisuje o. Ćirilu, praškom karmelićaninu, koji je bio glavni promicatelj te pobožnosti u austrougarskom carstvu. Knjižica je izdana uz odobrenje "Duhovne Oblasti Apostolske Administrature Bačke", pod brojem: 2316/1928.

Zalaganjem o. Gerarda i Janje Prčić kip Malog Praškog Isusa postavljen je u više crkava Subotičke biskupije, kako spominje u svome dopisu biskup **Matiša Zvekanović**. (Dopis u pismohrani vicepostulature o. Gerarda u Zagrebu.)

(nastavak u sljedećem broju)

Ante Stantić, OCD



**Nikola Miličević** rođen je 27. studenog 1922. u Zvečanu kraj Omiša. Klasičnu gimnaziju završio je u Splitu a slavistiku je diplomirao u Zagrebu.

Pisao je i za djecu i objavio više zbirki pjesama. Među poznatijima su: "Zlatna grana" (1952), "Obećanje žute zore" (1956), "Prah zemaljski" (1974), "Ruke pune mošta" (1977)... Živi u Zagrebu.

## Kruh

Nemojmo povrijediti kruh ni riječju  
ni bilo čime, jer on je doista svet  
u svojoj darežljivosti, velik u dobroti.  
On nas posvuda prati, putuje s nama  
našoj torbi, bdije na našem stolu,  
u samoći stražari, uvijek budan i tih.  
On je brižljivo čuvao naše djetinjstvo,  
hranio našu mladost, ispunjao nam dane  
mirisom i nježnošću. On je uistinu bio  
naš svagdanji kruh i naš svagdanji drug.  
U njemu su šumjela polja, pjevali klasovi,  
iz njega su sjale tople srpanjske žetve.  
On je skupljao u se sve naše radosti  
i naš znoj i suze i stajao je pred nama  
kao blaga opomena i tiha mudrost.

Nikola Miličević



# LAICI U CRKVI

*"Pošto je Sveti Sabor razjasnio službe hijerarhije, rado se obraća staležu onih koji se zovu laicima. Iako je sve što je kazano o Božjem narodu jednako upravljeno laicima, redovnicima i klericima, ipak se neke stvari posebno odnose na laike, muševu i žene, s obzirom na njihov položaj i poslanje. Temelje tih stvari zbog posebnih prilika našega vremena valja bolje ispitati. Sveti pastiri dobro znaju koliko laici doprinose dobru cijele Crkve. Oni, naime, znaju da ih Krist nije ustanovio da na sebe same preuzmu cijelo spasonosno poslanje Crkve prema svijetu, nego da na njihovu uzvišenu službu spada tako pasti vjernike i tako rasuđivati njihova služenja i karizme kako bi svi jednodušno na svoj način surađivali u zajedničkom djelu. Treba, naime, da svi "istinujući u ljubavi rastemo u njemu, koji je glava, u Kristu" (LG 30).*

Po prvi puta jedan ekumenski Sabor govori u dogmatskoj konstituciji o laicima. Tekst kaže da se "rado" obraća misao na laike. Prve tragove o razlikovanju mjesta i službi svećenika, levita i laika nalazimo u poslanici Korinćanima sv. Klementa Rimskoga (oko 100. godine). Zatim nema ništa o tome sve do sabora u Konstanci (1415) i u Trentu (1545-1563). Ti su sabori željeli pružiti otpor pretjeranim postavkama Reforme, koja je nijekala nužnost službenog svećeništva u Crkvi. Nakon toga, trebalo je čekati dokumente Pija XI. i Pija XII. o apostolatu laika. Drugi vatikanski sabor htio bi za laike biti ono što je Tridentinski sabor bio za kler i dati do znanja da Katolička crkva nije klerikalna, a Protestantska laička. Ovdje se ne radi samo o apostolatu laika, već o cjelokupnom kršćanskom društvu iz definicije laika.

## **1. KOME SE KONCIL OBRACA I ZAŠTO?**

Obraća se staležu laika, to jest da se u Crkvi laikatu prizna čast da tvori stalež. Stalež laika, prema Saboru temelji se na njihovom specijalnom položaju koji zauzimaju, kao i na njihovom specijalnom poslanju. Koncil promatra laikat kao nešto što je u Crkvi unutrašnje i stalno, bitnim činocem Crkve, laičnost crkvenosti. Laici ne pripadaju Crkvi bilo kako. Oni tvore Crkvu.

To je njihova čast, kao poseban stalež u širokom smislu riječi. Laici su muševi i žene podjednako, bez obzira na spolove, jer su svi oni obučeni u Isusa Krista. Nema više razlike između Židova i Grka, roba i slobodnjaka, muškog i ženskog (usp. Gal 3,28).

Zašto se Sabor obraća laicima? Ako je Crkva Božji narod, što smo već obradili u 2. poglavlju (LG), onda i laici zabrinuti za Crkvu, žele znati koja je njihova uloga u Crkvi. Crkva kao Božji narod, kao sakrament spasenja svijeta prolazi i kroz laike koji ulaze u sastav Božjega naroda. Uloga laika koji su svjesni svoje crkvenosti je za dobro cijele Crkve, koji sami trebaju uvesti Kraljevstvo Božje u svijet. Službe i karizme laika trebaju se uklapati u zajedničko vidljivo i povijesno djelovanje cijele Crkve, pod nadzorom hijerarhije. Sv. Pavao u poslanici Efežanima (4,15-16), opisuje otajstveno tijelo Kristovo Crkvu, u kojoj je zadaća svih kršćana naviještati istinu Evanđelja živeći u ljubavi, na izgradnju Kristova tijela u svijetu, kako je to zamislio sam Isus. Svaki krštenik na svoj način, prema primljenoj karizmi, treba povezivati i uzdržavati cijelo tijelo, koje je Krist, vodeći računa o jedinstvu za kojeg je molio Isus na posljednjoj večeri.

## **2. NARAV I POSLANJE LAIKA**

*"Ovdje se pod imenom laika razumijevaju svi vjernici osim članova svetoga reda i redovničkog staleža odobrenog od Crkve, to jest vjernici koji krštenjem uzglobljeni s Kristom u jedno tijelo, konstituirani u Božji narod i na svoj način sudionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu poslanje čitavog kršćanskog naroda" (LG 31).*

Riječ laik, dolazi od grčke riječi *laos*, što znači *narod*. Tako su se u grčko rimskom svijetu nazivali podanici i mase puka kojom je vladala administracija, a koji nisu imali udjela u društvenom vodstvu. Nas ovdje zanima biblijski pojam laika. U Bibliji riječ *laos*, *narod*, u sklopu Božjeg izbora Izraela za Božji narod, sve bez razlike shvaća Božjim narodom. Sav Izrael, malo i veliko, u administrativnom i izvan administrativnom smislu jest Božji narod *laos*, nasuprot poganskim

narodima koji su *ethne*. Sv. pismo Novoga zavjeta koji puta upotrebljava riječ *laos* u grčko rimskom smislu, da označi razliku između vjernika i njihovih pastira. Pod povijesnim vidom Sv. pismo sve bez razlike shvaća kao Božji narod. Klerik ili neklerik, odnosno laik, pripadnik je onom mnoštvu kojega je izabrao Bog za svoj narod. Kasnije je Crkva, na temelju profane upotrebe riječi *laos*, izvela riječ *laik*, to jest vjernik kojega vodi klerik. Danas Sabor hoće sagledati stvaran položaj laika koji žive u svijetu. Laik je vjernik koji je krštenjem uzglobljen s Kristom u jedno tijelo, uveden u Božji narod i na svoj način postao sudionikom Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe. Laik je dio Otajstvenog tijela i Božjega naroda. Laik je ta cjelina, otajstvo, otajstvo milosti, otajstvo Božjega posinaštva, otajstvo Božje ljubavi na zemlji. Kao čovjek, laik je tumač kozmosa, njegov liturg, gospodar i kralj. Po milosti krštenja, laik postaje dionikom Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, jer je po krštenju ucijepljen na samoga Krista. Laik je dakle čovjek, po nauci sv. Pavla, on je novo stvorenje u Kristu, obnovljen čovjek, slobodan građanin svijeta.

Čovjek, laik, vrši svoju svećeničku, proročku i kraljevsku službu u povijesnom zbivanju, zajedno s ostalim ljudima, u konkretnom ljudskom društvu, u svijetu. On nije redovnik ili klerik da se povlači iz svjetovnih poslova. Po svojoj naravi, upravo zato što je čovjek, on radi na uzdržavanju i napretku čovječanstva. A iz sakramenta krštenja proizlazi njegova obveza da se rad oko unapređenja i uzdržavanja čovječanstva ugrađuje u nadnaravnu dimenziju, to jest da se sve okristovljuje. Laik krštenik nije profano biće u svijetu. On je član Crkve. Laik živi u svijetu kao i svi ostali, koji nisu vjernici ili su pripadnici različitih vjeroispovijesti, nema drugih zadataka od onih što ih imaju drugi članovi društva, ali on svemu pristupa sa sviješću okristovljenog čovjeka u stvorenom svijetu. To poslanje je milosno poslanje u kojem laik-krštenik vršenjem svoje ljudske trostruke funkcije svećenika, proroka i kralja svemira na Kristovoj razini, samoga sebe, svijet i čovjekovu povijest priprema da budu po Kristu i s Kristom proslavljeni u vječnom izražaju njegove slave. To je kristološko-antropološki vid čovjeka laika, njegove uloge u Crkvi i u svijetu.

*Mato Miloš, OCD*



# PROMICATI PASTORAL KULTURE - III.

(svršetak)

U nastavku razmišljanja o pastoralu kulture susrećemo se s činjenicama suvremenih izazova. Tako su na prvom mjestu osobito spomenuta sredstva društvenog priopćavanja i tehnologija izvješćivanja. Pravi je areopag današnjega vremena svijet komunikacija. On ujedinjuje čovječanstvo, čini ga - kako se to često kaže - "globalnim selom". Zadaća je Crkve i pastora kulture da upravo po tim sredstvima komunikacije zahtijeva stalnu pozornost i ozbiljnost informacija u službi istine i mogućnosti širenja radosne vijesti, ali uz kreativnu odgovornost i svjestan razvitak.

Daljnji korak suvremenog izazova su nacionalni identitet i nacionalne manjine. Pitanja koje suvremeno čovječanstvo mora uočiti i s kojima se mora pozabaviti. Za razliku od nacionalizma koji izaziva nepovjerenje, dapače mržnju prema drugim narodima i kulturama, rodoljublje je zakonita, izvrsna ali nipošto isključiva ljubav prema vlastitoj zemlji, njezinoj kulturi u čiju se službu netko stavlja. Stoga odgovor na identitet nacionalne manjine jest vrijedno življenje vlastitosti u dostojanstvu i ljubavi.

Ovim izazovima u službi na osobit način stoji okoliš. Radi se o konkretnim uvjetima u kojima se i pod kojima se živi određena kultura. Svjetlo vjere rasvjetljuje smisao stvorenja i za čovjeka i za odnos s prirodom. Stoga iz odnosa s prirodom puno toga ovisi u pastoralu kulture. Bez poštovanja stvorenoga ne može se poštivati ni Stvoritelja. Filozofija i teologija imaju zadaću u suvremenoj kulturi, tehnici i znanosti stručno razrađivati izazove i polazišta za navještaj evanđelja. To znači biti vjeran daru vjere i vjerom gledati svijet oko sebe.

Bioetika je zbog svojih kulturalnih, socijalnih, političkih i pravnih učinaka, kojima Crkva pridaje veliko značenje, sasvim jasno puno više od obične znanstvene discipline. Razvoj zakonodavstva na području bioetike ovisi o izvoru etičkih načela na koje se zakonodavac poziva. To je osjetljivo područje. Može ga imati samo čudoredna osobnost i tu je zadaća kršćanstva vrlo odgovorna.

Vrhovna norma svake kulture i prava i njezina bitna zadaća ustvari je odgoj. On je od kršćanske starine jedno od prioritarnih područja crkvenog duš-

brizništva, a danas je tako važan i tako složen kao nikad ranije. Zato pastoral kulture ulazi primarno u odgoj obitelji. I nikakvo čudo što Crkva svoj pastoral okreće k pastoralu obitelji.

U pastoral kulture bitno spadaju umjetnost i slobodno vrijeme. Kršćanski su umjetnici za Crkvu izvanredni potencijal koji može stvoriti nove oblike i nove simbole u liturgiji kao i u obični život unijeti silno bogatstvo Duha u doživljaj lijepoga, a nošeni kršćanskim nadahnućem oni istinski navješćuju vrednote evanđelja. Kulturna baština Crkve je najbolji dokaz plodne suradnje kulture i vjere.

Kultura slobodnoga vremena, sporta, putovanja, turizma predstavlja i za one koji se time bave važnu dimenziju kulture u kojoj je Crkva prisutna jer se radi o službi čovjeku, jer se radi o vrednotama Duha, jer se radi o povezivanju i suradnji. I kao što je sport univerzalan te bez sumnje u kršćanskom shvaćanju kulture ima svoje mjesto, tako su i odmor i putovanje prilika za življenje evanđeoskih vrednota u novom pastoralu kulture.

U svijetu koji je u stalnom pokretu dinamizma susreću se različite kulture, pa i kulturalna različitost i religijska pluralnost. Takvi susreti trebaju biti obogaćenje jedni za druge a ne razlozi sukoba. Mogućnost susretanja raznih i različitih obogaćuje Crkvu. Među mnogim pozitivnostima Crkva se susreće i s onima koji "odmažu" obogaćenju kršćanske kulture kao što je sekularizirana kultura. No i takve su kulture sačuvale svoje vrijednosti kao što su solidarnost, darežljivost, predavanje, sloboda, pravednost, jednakost, i stoga Crkva i u tom području vidi izazove.

Konačno, ovaj dokument ne izbjegava susresti se s pojmom sekta i novih vjerskih pokreta. Širenje sekta je i reakcija na kulturu sekularizma i posljedica druš-

tvenih i kulturnih prevrata u kojima su izgubljeni tradicionalni vjerski korijeni. Spoznaja zahtijeva pastoral kulture koji će te nove izazove prevladati u uvjerenju da je Crkva odgovorna i za kulturu, osobito u odnosu na ono što nazivamo živuom kulturom. Misli se na sveukupnost načela i vrijednosti u očuvanju jedinstva naroda.

## Konkretni prijedlozi:

Da bismo lakše razumjeli ovaj dokument, donosimo u nizu one konkretne prijedloge koje dokument stavlja u zadatak pastoralnim radnicima i svim vjernicima. To su:

- Jasno odrediti prvenstvene ciljeve pastora. Razlikovati religije od "religioznoga". Kultivirati uobičajena mjesta vjerskog iskustva kao što su pučka pobožnost, župa i slično. Ovom poglavljju bi se isplatilo posvetiti osobitu pozornost jer zadire u naš život. Bez prave analize iskustava, bez pastoralnog plana i to cjelovitoga ni na ovom području nema napretka.

- Daljnje je pitanje obrazovnih ustanova, škola i fakulteta. Prisutnost Crkve na sveučilištima zahtijeva konkretne inicijative. Zatim, osobitu pažnju zaslužuju centri teološke izobrazbe ne samo za svećeničke kandidate nego za vjernike koji žele imati izgrađen teološki stav i naobrazbu.

- Dokument preporučuje katoličke kulturne centre. Katoličke centre za društvena sredstva priopćavanja i vjersko izvješćivanje kao i centre za prirodne znanosti, tehniku, bioetiku i ekologiju, umjetnost i umjetnine, kulturnu baštinu i vjerski turizam, i zaključuje da je sve poslanje Crkve današnjem vremenu izazov na koji Crkva mora dati odgovor. Crkva, Majka i Učiteljica, upravo kao učiteljica pokazuje da je to moguće u snazi Duha Svetoga.

Mr. Andrija Kopilović



S lijeva na desno: biskup Péntzes, kardinal Puljić, biskup Žerdin i mr. Kopilović na prijemu prigodom Dužijance

## Od postaje do postaje

Abrahamov hod vjere se nastavlja. To je sasvim konkretan hod koji iziskuje napor, povjerenje i konkretno djelovanje. Ne znamo za sve njegove postaje, ali za neke znamo. Tako pisac nastavlja: "Odatle prijeđe u brdoviti kraj, na istok od Betela. Svoj šator postavi između Betela na zapadu i Aja na istoku. Ondje podigne žrtvenik Jahvi i zazva ime Jahvino" (Post 12,8).

### Začetak bogoslužja

Ime grada Betel znači kuća Božja (Bet-El). Postoji još i danas pa su time iskapanja otežana. U vrijeme kad Abraham dolazi u Betel to je kanaanski grad. Kako Abraham kao nomad nije ulazio u gradove već se držao podalje zbog ispaše stada, to je udario svoj šator istočno od Betela na nekoj uzvišici. Ovaj nomadski boravak izvan naseljenih mjesta precizno je određen "između Betela na zapadu i Aja na istoku". Vjerojatno je stanovnicima obiju mjesta nudio svoje stočarske proizvode. Imamo i izraz "postavi šator" koji označava nomadsko počivanje. Tako imamo oba elementa "nomadskog ritma": hodanje i počivanje. Oba su važna! Po jednom se napreduje a po drugom se spoznaje i prepoznaje. Počivanje je posvećeno ne samo odmoru tijela već i refleksiji čitavoga puta pa onda i okretanju čovjeka Onome koji upravlja njegovim putovima. Tako je u počivanje uključen i religiozni čin na koji nas pisac ovog putopisa upozorava: "Ondje podigne žrtvenik Jahvi i zazva ime Jahvino". Postavlja se vidljivi znak kulta - žrtvenik koji se obično gradio iz priručnog materijala: zemlje ili netesanog kamenja. Tu je i riječ koja prati kulni čin, a označena je izrazom "zazva ime Jahvino". Tako nam se ovdje otkrivaju začeci bogoslužja: radnja i riječ što će se kasnije razviti u organiziranije oblike. U doba patrijarha još nemamo svećenika već je sam patrijarh ili onaj tko je stajao na čelu zajednice u njezino ime vršio svećeničku službu.

### Egipatska epizoda

U retku koji slijedi ("Od postaje do postaje Abram se pomicao prema Negebu") nastavlja se putopis. Riječ "Negeb" označava "južnu zemlju". Abraham se, dakle, odmicao prema jugu Palestine, prema egipatskoj granici. Od judejskog gorja sve je dublje i dublje zalazio u pustinju Sin. Glad, koja je zavladała zemljom, a i surovost pustinje, nagnali su Abrahama da se spusti u Egipat. Pripovijedanje o Abrahamovom boravku u Egiptu zasebna je cjelina. Uvod

joj čini r. 10, a obuhvaćena je pripovijedanjem u sljedećih deset redaka (Post 12,11-20). Tekst je vrlo lijepo složen a sam boravak Abrahama u Egiptu uokviren je njegovim razgovorom sa ženom Sarom na početku, i s faraonom na kraju ove sekvence. Tako tekst možemo podijeliti na tri dijela:

1. razgovor Abrahama i Sare (rr. 11-13)
2. boravak u Egiptu (rr. 14-17) i
3. razgovor Abrahama i faraona (rr. 18-20).

Ovu zgodu nalazimo ispričovijedanu u tri varijante (gll. 12; 20; 26).

Njihovu međuovisnost možemo vrlo teško odrediti, ali upravo to pokazuje da je izvor ove zgode usmeno pripovijedanje koje je onda poprimilo različite oblike (u trećem slučaju sve se to dogodilo s Izakom!). Tekst, a i događaj, je za nas kršćane i s današnjeg stajališta teško razumljiv ali ne smijemo zaboraviti da će skoro dva milenija trebati do Isusa Krista i da se nalazimo u dobu patrijarha. No vratimo se tekstu! Abraham i njegova žena Sara nalaze se na egipatskoj granici. Abraham nastoji predočiti Sari kakva im pogibelj prijeti u Egiptu: "Znam da si lijepa žena. Kad te Egipćani vide, reći će: 'To je njegova žena', i mene će ubiti, a tebe na životu ostaviti" (rr. 11-12). Na ovakav način samo Sara može preživjeti a njemu nema spasa. Zato joj Abraham predlaže laž: "Nego reci da si mi sestra, tako da i meni bude zbog tebe dobro i da, iz obzira prema tebi, poštedi moj život" (r. 13). Sarin odgovor ne znamo, ona šuti pa se čini da pristaje. Uviđa da je to način da se oboje spase. Na ovakav postupak tjera ih i glad koja im prijeti smrću. Egipat je žitnica Istoka (kasnije će Josipova braća također potražiti spas u egipatskom žitu!) i drugog puta nema.

Sljedeća se scena događa na faraonovom dvoru (rr. 14-17). Ono čega se Abraham bojao i dogodilo se. Saru su odmah uočili zbog njezine izuzetne ljepote i varka je uspjela. Sve je krenulo lijepo i u korist Abrahama. Ta se korist, uz činjenicu da je spasio život, opisuje materijalno: stoka, goveda, magarci, deve, sluge, sluškinje... Dok ga je ljepota žene mogla stajati života, ljepota sestre djelovala je u njegovu korist! Varka je uspjela ali se obitelj raspala. Ali "čovjek snuje a Bog određuje!" Sam Jahve Bog odlučuje zahvatiti u stvar! "Ali Jahve udari faraona i njegov dom velikim nevoljama zbog Abramove žene Saraje" (r. 17). Ovaj "ali" je vrlo važan. Naš narod lijepo kaže: "Možeš kako hoćeš ali ne možeš dokle hoćeš!" Tako je to bilo i u ovom slučaju. Umiješao se Bog i prekinuo Abrahamovu varku i faraonovu zabludu.



## JERUZALEMSKA BIBLIJA

Bog je stao u zaštitu braka! Možda bismo mogli pitati ali zašto je faraon pogođen a djelovao je u dobroj vjeri? Upravo zato što je brak objektivna stvarnost i ne smije se narušiti ni zbog kakvog razloga. "Što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja", protumačit će Isus Stvoriteljevu ustanovu braka (Mt 19,6).

Treća scena donosi susret faraona i Abrahama i njihov razgovor. Faraon se obraća Abrahamu povrijeđen i s pitanjem: "Što si mi to učinio? Zašto mi nisi kazao da je ona tvoja žena?" (r. 18). Budući da je Bog posredovao, faraon ne kažnjava Abrahama. On svojim pitanjem prelazi Božje kazne koju je nezasluženo primio prepoznavajući da je Božje djelovanje iznad njegovih ljudskih odluka. On je samo povrijeđen, žao mu je i tvrdi da to Abraham nije smio učiniti. Vraća mu njegovu ženu Saru, brak se ponovno uspostavlja. Osim toga, daje mu pratnju do granice, vraća mu ne samo ženu već i sve njegovo. Ali faraonovo pitanje ("Što si mi to učinio?") vrlo je važno za pisca ovoga teksta. Tim pitanjem pisac ističe da je Abraham loše učinio, a da je faraon djelovao u dobroj savjesti. Osim toga, faraonovo pitanje postiduje Abrahama pa on može samo šutjeti. Iz faraonovih riječi razabiremo da ne govori kao vladar, kao onaj koji ima vlast, već kao povrijeđen i prevaren čovjek. Otpušta ga kratko i bez riječi.

Ovo nas pripovijedanje stavlja pred pitanje: Što čovjek smije žrtvovati kad se nađe u smrtnoj pogibelji? Da li u spašavanju vlastitog života može žrtvovati i ono najdraže i najbliže? Ali nam ovo pripovijedanje želi posvjedočiti da Bog može učiniti i ono što čovjek ne može. Abrahamu je nedostajala ova naslonjenost na Boga upravo u ovom teškom životnom trenutku gdje mu smrt prijete ili od gladi ili od Egipćana. Njegova je vjera posustala, utekao se varci i lukavstvu umjesto Bogu koji ga je pozvao na svoj put. No, to smo mi ljudi! Sposobni izdati i zakazati na svojem putu vjere. Nije li to učinio Petar u strahu zatajivši Isusa? Ne molimo li zato da ne budemo "vedeni u napast"?

(U sljedećem nastavku: Konstruktivna svađa)



# Dužijanca 2002.

## Jedna divna priča

BOŽIČAR



Početak: Blagoslov žita na blagdan sv. Marka



Čišćenje žita i pletenje "vinaca"



Na istom mjestu takmičenje risara



Detalj sa izložbe "S Božjom pomoću" u Likovnom susretu



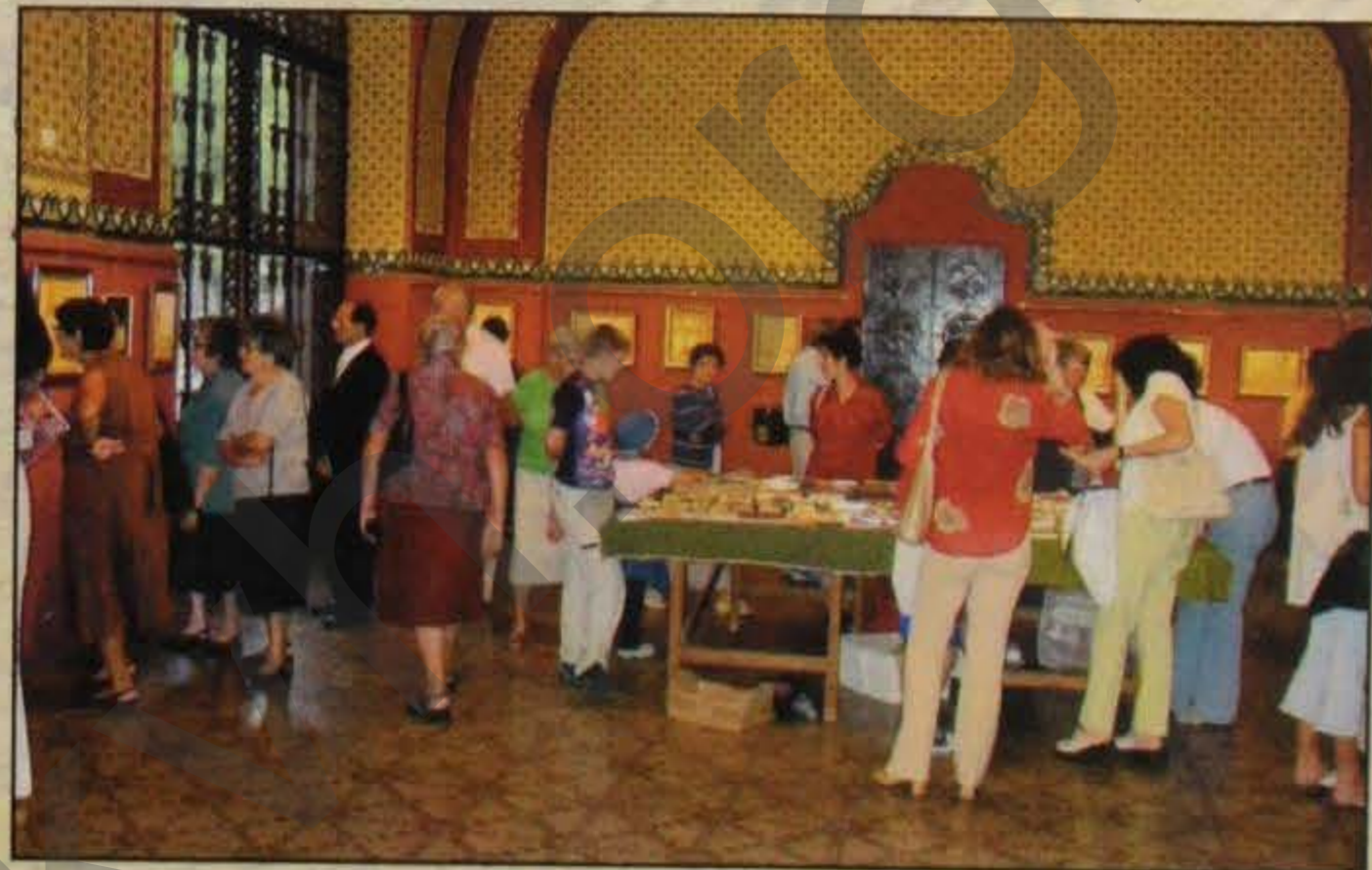
Ono što su risari pokosili  
vršalica je i ove godine ovrla



S književne večeri u HKC "Bunjevačko kolo"



DJELO  
LJUDSKIH RUKU



Izložba slamarki u predvorju Gradske kuće



Sa izbora "najlipči" parova



"Najlipči" s bandašom i bandašicom



Folklorci - domaći...



i gosti ...



oduševili su svojim nastupima publiku na Trgu slobode



Lazo Vojnić Hajduk  
i  
Bela Ivković



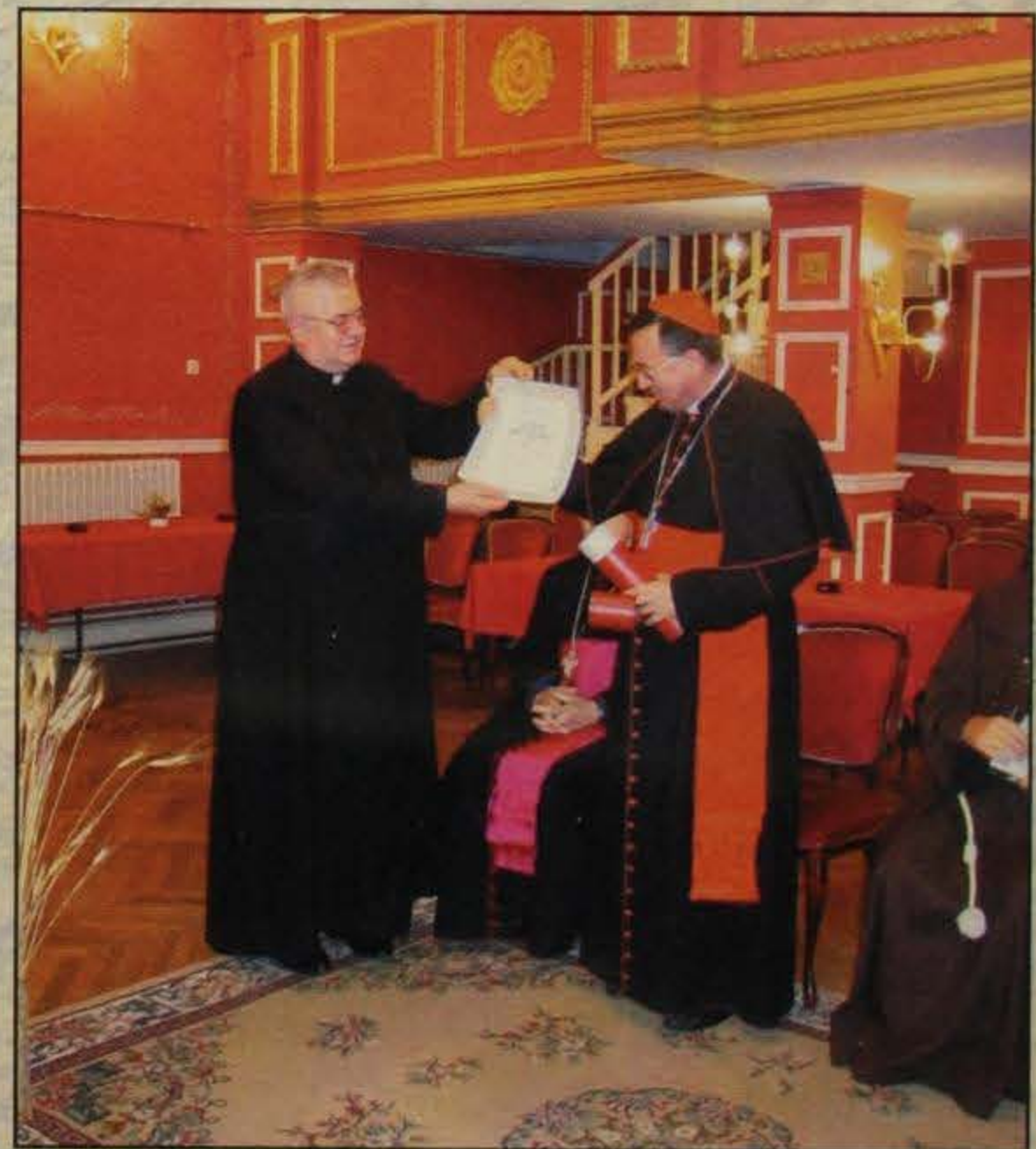
bit će još "najlipči"



jedno sadržajno  
poglavlje  
divne priče  
"Dužijanca"

\*\*\*

10 godina  
zajedno:  
Crkva  
Grad  
HKC  
"Bunjevačko kolo"  
Forum  
hrvatskih institucija  
Narod  
\*\*\*



Kardinal Puljić - počasni član  
Instituta "Ivan Antunović"



Na prijemu s Kardinalom u HKC "Bunjevačko kolo"  
našli su se mnogi ugledni uzvanici



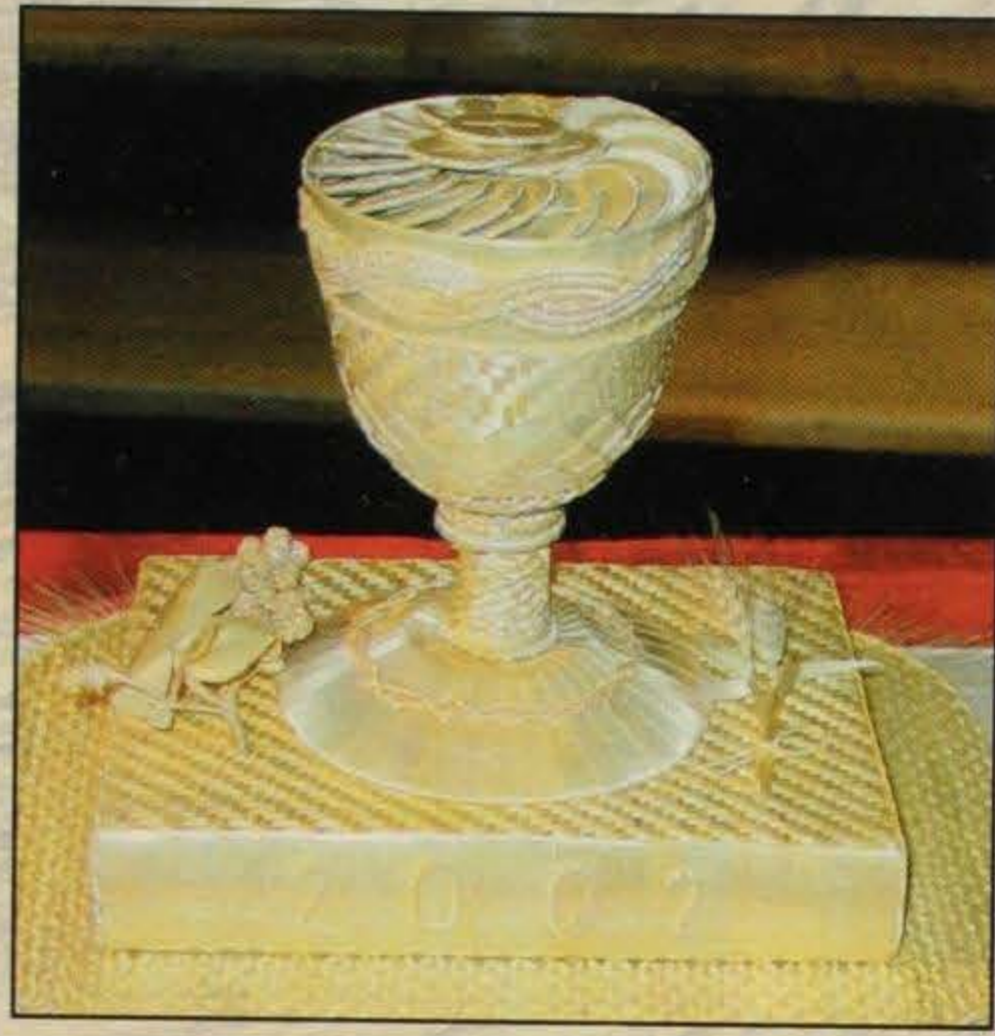
Ispred crkve sv. Roka - "kolijevke" Dužijance



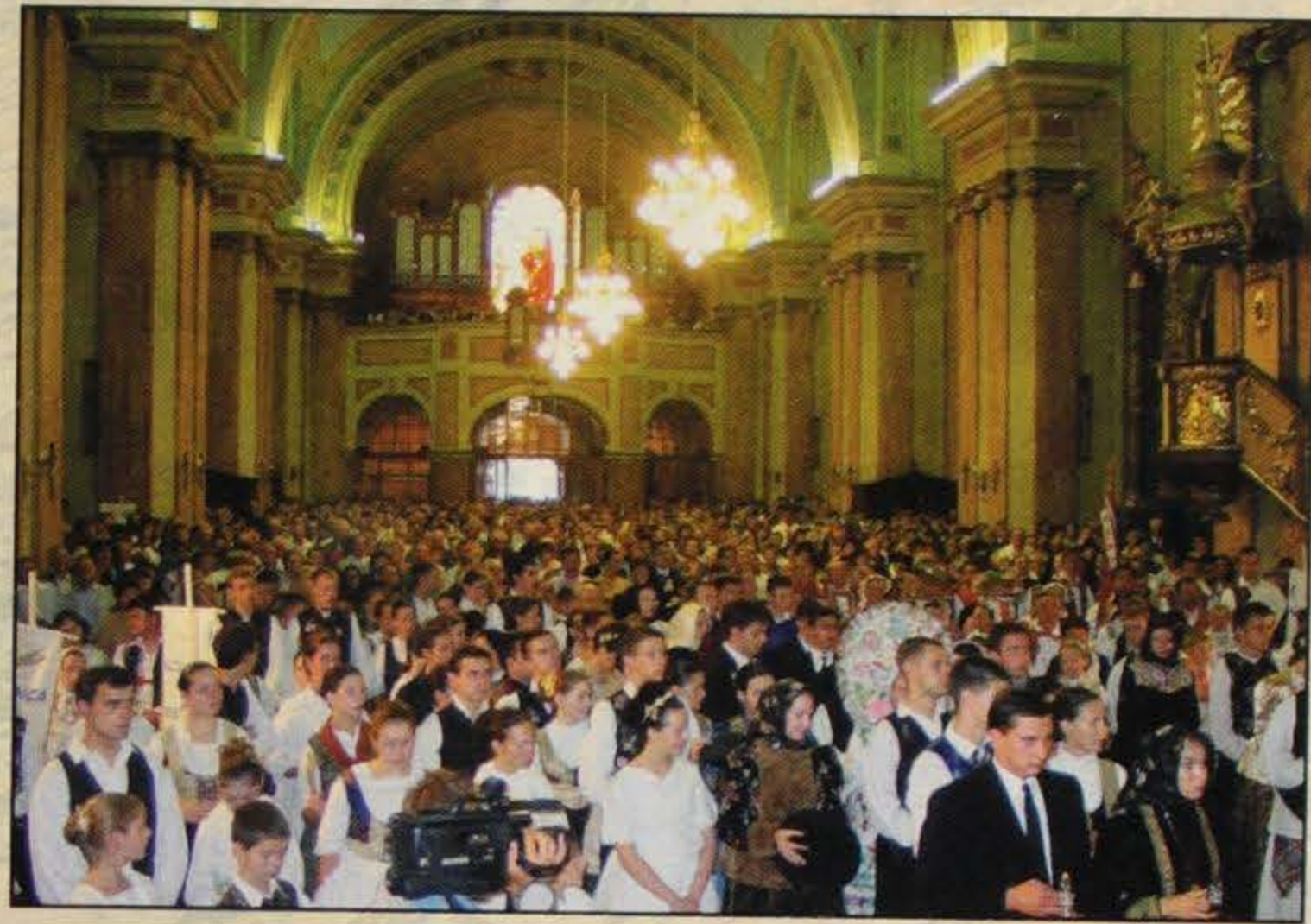
Blagoslovljeni zlatni klasovi...



Kardinal Puljić nas je hvalio i hrabrio



Kruna ovogodišnje Dužijance  
rad Marije Ivković Ivandekić



Zbog kiše misa je bila u katedrali, zbog toga je većina vjernika ostala pred crkvom



Za svakoga po jedan blagoslovljeni klas za uspomenu  
i podsjećaj da vazda treba zahvaljivati Bogu

## DESET GODINA ZAJEDNO...

"I ove godine okupio nas je na slavlje običaj Hrvata Bunjevaca: Dužijanca naša! Ove godine slavimo je osobito svečano. Slavimo je kao jednu i jedinstvenu. I vjerujemo i nadamo se da će zauvijek nestati termin: crkvena i gradska Dužijanca...". Ovim riječima započeo je svoju propovijed **vlč. Andrija Anišić** na Dužijanci 1993. godine izražavajući svoju radost što ponovno slavimo Dužijancu kao jedinstvenu manifestaciju. Od tada je prošlo deset godina. Hvala Bogu. I hvala svima koji su u proteklih deset godina radili u Organizacijskom odboru i učinili od Dužijance zbilja jedinstvenu manifestaciju s mnoštvom događanja različitog sadržaja. Osobito hvala predsjedniku Organizacijskog odbora **Lazi Vojnić Hajduku** koji je sve to "odradio" okupivši oko sebe izvrsne suradnike i radnike. Hvala i HKC "Bunjevačko kolo" kojemu je povjerena provedba ove manifestacije i koji je sve to besprijekorno provodio na čelu s predsjednikom **Belom Ivkovićem**.



"Do nebesa nek se ori" i "Tebe Boga hvalimo" - prikladne pjesme za Dužijancu





Ugledni gosti na Trg su stigli pješice



Putem od katedrale do Trga bilo je puno igre i veselja

**Dužijanca  
2002.**  
divna priča  
do kraja!

\*\*\*\*\*

Ljepota i ponos  
- mladi u  
bunjevačkoj  
narodnoj nošnji



"Kerske kraljice" i ove godine u svečanoj povorci



Evo kruva od novoga brašna!



Kiša im nije narušila raspoloženje



Rajićevom ulicom na karucama  
do groba utemeljitelja Dužijance



Bandaš i bandašica povelili su pjesmu i kolo

Uredili: *Vladimir Sedlak i Marjan Ostrogonač*

## Sjemeništarci u Žedniku

Nekoliko je sjemeništaraca 16. nedjelje kroz godinu prisustvovalo na Dužijanci u Žedniku. Oni su zajedno s domaćim vjernicima i mnogobrojnim gostima zahvalili Bogu za ovogodišnju žetvu. Sjemeništarci su u mnogome pridonijeli da ova sveta misa bude doista svečana. Pod misom je propovijedao **mr. Andrija Kopilović**. On je u svojoj

homiliji iznio neke veoma teške socijalne probleme, te je istaknuo da će društvo, koje je u svojim temeljima bezbožno, propasti kao što je bio slučaj s komunizmom. Dodao je da svaki čovjek mora postaviti Boga na prvo mjesto u svom životu. Uz preč. Kopilovića koncelebrirali su **vlč. Antun Gabrić** i **vlč. Željko Šipek**, župnik domaćin. Nakon svečanog euharistiskog slavlja u prostorijama župe nastavljeno je ugodno druženje uz obilan ručak.

O. M.



## Dužijanca u Subotici 2002

Dužijanca, naša najljepša manifestacija, izražava jednu danas često zaboravljenu a tako važnu gestu, a to je zahvalnost. Zahvalnost Gospodinu za uspješnu žetvu, cijelo ljeto proslavljala se po svim našim mjestima, a kruna je centralno slavlje u Subotici, te misa zahvalnica u katedrali, koju je ove godine predvodio vrhbosanski nadbiskup i metropolit **kardinal Vinko Puljić**. Na svečanoj večernjoj, u subotu navečer, kao i na prijednevnoj nedjeljnoj misi sjemeništarci i bogoslovi grada i okolice su radosno sudjelovali asistirajući biskupima u svečanim liturgijskim činima. Na taj način i oni su doprinijeli da ova velika manifestacija bude još ljepša i svečanije proslavljena.

V.S.

## Evo službenice Gospodnje

Iako još uvijek traju ljetne ferije, neki su se po završetku osnovne škole već upisali u željene škole, a neki još uvijek razmišljaju u koju srednju školu se upisati. Upravo ovim "neodlučnima" posvećen je ovaj tekst. Teško je donijeti s 15 godina odluku koja će usmjeriti daljnji tok života. Mlad čovjek je nesiguran za svoju budućnost i dobro je ako razmišlja o posljedicama svog izbora. Ali on ne zna što ga sve očekuje u bilo kojem zvanju. Ako pogledamo Marijin život, primijetiti ćemo da je i nju Gospodin, još kao mladu, stavio pred izbor. Marija također nije znala što je očekuje u budućnosti. Ona je veoma razborito razmišljala i pitala je anđela kako će se sve to dogoditi. Odgovor je - Duh Sveti. On puše gdje i kada hoće. Tako nije čudo da netko već kao mladić zna da ima duhovno zvanje, a netko će se kao čovjek u kasnijim godinama odlučiti za svećenički poziv. Marija je, shvativši da se treba potpuno predati providnosti Božjoj, imala hrabrosti reći "Evo službenice Gospodnje". Dragi mladi, prepustite se djelovanju Duha Svetoga i kada spoznate volju Njegovu imajte hrabrosti prepustiti joj se poput Marije. Čovjek je sretan samo onda kada surađuje s Božjom milošću.

O. M.

## Iskustvo sa ferija

Ferije su vrijeme odmora od napornog školskog rada, a za sjemeništarce i uvijek jedno novo iskustvo proživljavanja sjemenišnog života u otvorenoj sredini, u kontaktu s obitelji, starim društvom, okolinom. Neki ljudi na duhovna zvanja i onoga koji se odlučio poći Kristovim stopama gledaju s ponosom, a neki pak s prezirom ili čak sažaljenjem. Oni se jednostavno ne mogu pomiriti s time da i danas ima onih u kojima odzvanja riječ Gospodnja "Dođi, slijedi me!"

Tako sam, idući ove godine na more, doživio slično iskustvo. U jednom manjem bačkom mjestu, na autobusnoj stanici u autobus je ušao stariji čovjek. Imao je rezervaciju sjedišta odmah prijeko od moga. Kako je po prirodi bio veoma komunikativan, on je prvi zapodjenuo razgovor i to s cijelom grupom ljudi koji su ga okruživali. Gospodin je umirovljeni kapetan pomorskog broda i vraćao se kući u Tivat. Ispitivao je ljude o vremenu, mjestu kamo idu na ljetovanje, cijeni ljetovanja, dodajući tome svoje komentare. Došao sam i ja na red - raspitivao se za školu, kakav je uspjeh, što planiram studirati i tome slično. Rekao sam da sam svršio gimnaziju i želim nastaviti teološke studije, te postati jednoga dana svećenik. On se u momentu stresao i kao da je sve palo u vodu. Počeo je negativno govoriti o svećeničkom pozivu; kako je vrijeme Crkve prošlo i kako je to zvanje bez ikakve perspektive u budućnosti. Nakon toga bezbroj njegovih priča o tome kako je on sreo mnoge svećenike po svi-

jetu kao pomorac i o njegovim susretima s njima. Nije štedio ni svećenike iz njegova kraja. U crno je zaodijevao svaku svoju riječ izrečenu na račun Crkve. Razuvjeriti se u svojoj mornarskoj upornosti nije dao. Ljudi su shvatili o čemu je riječ i nekoliko njih je pokušalo umiriti starca ili skrenuti temu. No, bezuspješno. Tako smo sve do Beograda putovali slušajući mornarske savjete kako se popova treba kloniti i da ih se i ja klonim dok još mogu, a onda kao da je sam anđeo čuvar došao. Starcu je postalo toplo te je potražio udobnije mjesto blizu klima uređaja u prednjem dijelu autobusa. On je otišao naprijed i tamo pokrenuo nove teme s ljudima koji su ga okruživali...

Teško mi je razumjeti zašto su neki ljudi tako neelastični u prihvaćanju drugih. Zašto nekima i danas toliko smeta duhovno zvanje? Često se, pod izlikom da svećenici danas nisu potrebni, događa da takvi ljudi sažaljevaju onoga koji je odabrao poći tim putem. Mnogi smatraju da svećenicima postaju oni koji se nisu u stanju dobro oženiti, ili su, kako oni to kažu, "nesposobni" za život. Može se čuti i od nekih naših vjernika kako cijene ovo zvanje, ali ne bi voljeli da njihova kćer ili sin posvete svoj život u čistoći Gospodinu (kao da govore - zašto baš moje dijete?). Upravo zato vjeru trebamo hrabro svjedočiti pokazujući svijetu da i mi, iako drugačiji, težimo ostvariti svoj život u Kristu koristeći se istim dobrima - ljudske snage i razuma. Ako vas Gospodin zove, ne dajte se uplašiti ovakvim i sličnim situacijama, budite hrabri i Krist će vas očuvati.

V. S.

Uredila: Katarina Čeliković

## Gdje ste bili Zvončići?

Brzo nam prolazi ovo ljeto. Neki su, istina manji broj, bili na moru, neki su otišli kod rodbine... Čini se da su mnogi od vas bili negdje DRUGDJE jer vas u crkvama u nedjelju ima vrlo malo. Onda se pitamo, a gdje su nam to otišla djeca kada se svi župnici žale da jako malo djece preko ljeta dolazi na svetu misu? Da li se vi to odmarate i od mise, od susreta s Isusom? Znaite, ako vas dugo nema onda će vaš "zdenac" presušiti, postat ćete jako žedni. Zato, dragi Zvončići i Zvončice, trgnite se, ne spavajte dugo u nedjelju i požurite u crkvu - čeka vas Isus!

Bilo je i onih koji su se vrijedno pripremali za Dužijancu, bilo da su glu-mili, recitali, ili su čak djevojčice bile "kraljice", a dječaci "pastiri". I na glavnoj proslavi u Somboru i u Subotici najmanji su uvijek najzapaženiji.

Rastite, rastite u pažnji i ljubavi prema drugima i polako se pripre-majte za školu, a do tada Bog s vama!

Zvončica

Gradska Skupština grada Zagreba darovala je dječjem vrtiću "Marija Petković - SUNČICA" u Subotici igračke i sprave za dječje igralište u vrijednosti od 11.000 eura!

Dar je ovo za koji zahvaljuju djeca i roditelji, i odgajateljice i samostan sestara Kćeri milosrđa, jer je to vrijednost ugrađena u našu BUDUĆNOST!

**HVALA GRADU ZAGREBU!**



## ZVONČIĆI NA MISI (! i preko ljeta)

**18. 08. 2002.**  
**- 20. NEDJ. KROZ GODINU**  
*Mt 15,21-28*

Isus pomaže strankinji čija je kćer bolesna. Pomaže joj zato što je njena vjera VELIKA.

**25. 08. 2002.**  
**- 21. NEDJ. KROZ GODINU**  
*Mt 16,13-20*

Znaite li tko je Isus? Petar je svoju vjeru ispovijedio ovako: "Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga." Zbog ove vjere Isus mu predaje ključeve kraljevstva nebeskoga. Kaže mu da je stijena na kojoj će sagraditi svoju crkvu.

**1. 09. 2002.**  
**- 22. NEDJ. KROZ GODINU**  
*Mt 16,21-27*

Već treću nedjelju zaredom Isus ispituje našu vjeru. Koliko vjerujemo? On izgoni zloduhe, a i mi bismo i gore premještati kada bismo dovoljno Bogu vjerovali.

**8. 09. 2002.**  
**- 23. NEDJ. KROZ GODINU**  
*Mt 18, 15-20*

Da li se srdite kada vam netko kaže da ste pogriješili? Važno je da nikoga ne kritiziramo pred drugim ljudima. Ali je također važno reći bratu kršćaninu ako pogriješi. Tako ga zapravo spašavamo. Razumijete li ovo?

## VJERONAČNA DJECA IZ PANČEVA U ŠUŠARI

U srcu deliblatske peščare, na 60-ak kilometara od Pančeva nalazi se seoce pod imenom Šušara. Centar seoceta krasi crkva posvećena sv. Ladislavu. Izgradnja crkve i objekata pored nje za duhovne vježbe završena je 27. VI. 1994. godine, kada je obavljena i njena posveta.

Od 1. do 5. srpnja o. g. grupa vjeronaučne djece boravila je u Šušari. Taj petodnevni izlet samo je zadatak pokušati 24 sata živjeti po evanđelju. Tijekom tih pet dana u praksi su sprovodili, tj. živjeli po Isusovoj zapovijedi ljubavi "Ljubi bližnje svoje kao samoga sebe".

Djecu su pratile gđa Katica i Eva kao kuharice, te nastavnica Gabrijela Njergeš i župnik Mihály Erös.

Nenad Ješić





Bila je 91. po redu

## DUŽIJANCA 2002.

Koliko je samo radosti bilo u okolini Subotice, u Somboru i, na kraju, u Subotici! Najviše je bilo djece i mladih. Vi najmanji - bili ste prisutni na sv. misama, sudjelovali ste u priredbama, glumili ste, bili ste u svečanim povorkama u svim mjestima gdje je bila zahvalnost Bogu za KRUH koji smo dobili od zlatnog žita.

Dragi Zvončići, upravo Dužijanci posvećujemo jednu vašu stranicu jer je to najljepši običaj Hrvata na ovoj našoj divnoj bačkoj ravnici. Pogledajte one najmanje koji su se obukli u narodnu nošnju - po prvi puta sva djeca iz jedinog vrtića na hrvatskom jeziku "Marija Petković - SUNČICA" u Subotici bila su obučena u narodnu nošnju. Oni su bili na čelu svečane povorke u Subotici. A bilo je tu i gostiju sa raznih strana... Pravo šarenilo.

**Na njima  
ostaje  
DUŽIJANCA**



Uredili: Marina, Dijana, Ivana, Željka, Biserka, Igor, Ljubica

## Bog mladi!

Na ovo promjenljivo vrijeme - čas sunčano, čas tmurno i oblačno, i mi sami imamo problema ustaliti se. Ne kažem da smo obvezno raspoloženi onako kako vrijeme predodređuje, ali mislim da djelomice odlično raspoloženje zahtijeva trud kako bismo ga pokušali zadržati. Vjerujem da nam mnogo u tome i Duh Sveti pomaže, ako ga čujemo.

Ivan Golub će reći u svojoj knjizi "Duh sveti - nepoznati Bog?" o glasu: "Imam na stolu cedulju gdje piše ovako: Slušaj najtiši glas - Božji je. Najtiši glas, jer Duh se javlja vrlo tiho, on nije nasilan; tih je i zato treba taj tihi glas poznati."

Dok nam kroz život prolaze situacije koje nam uzburkavaju kako tijelo tako i duh, pitam se koliko se možemo umiriti da čujemo ili osjetimo taj tanani glas. Glas koji nas vodi pravim putem. Putem na kojem susrećemo Gospodina. Tražeći taj glas dobih ono za čim duša bijaše čeznula - prijatan razgovor, razumijevanje, uvažavanje... Nisam ni slutila da će razgovor s prijateljem koga davno vidjeh biti toliko tješiteljski, izlječujući... Radost ispunji dušu, a polet se opet vrati tijelu. Snaga za dalje nadomjesti, istisne tugu te ostalo krene dalje uz zahvalnost Gospodu. Shvatih da sve nije toliko strašno, da postoje trenuci kroz koje ti se povraća samopouzdanje, povjerenje u svoje sposobnosti i nada u konačnu sreću.

Glas koji u svojoj interpretaciji dovodi do razgovora najbolji je lijek za dušu. Svakako, najljepše razgovore vodimo s Bogom u tihim i ispunjujućim razgovorima, odnosno molitvama. Jednako tako ne treba zanemariti razgovor među prijateljima. Kroz glas i riječ i sami ispoljavamo svoju dušu, a ona tako dobija oblike koji su i nama samima pokatkad nepoznati.

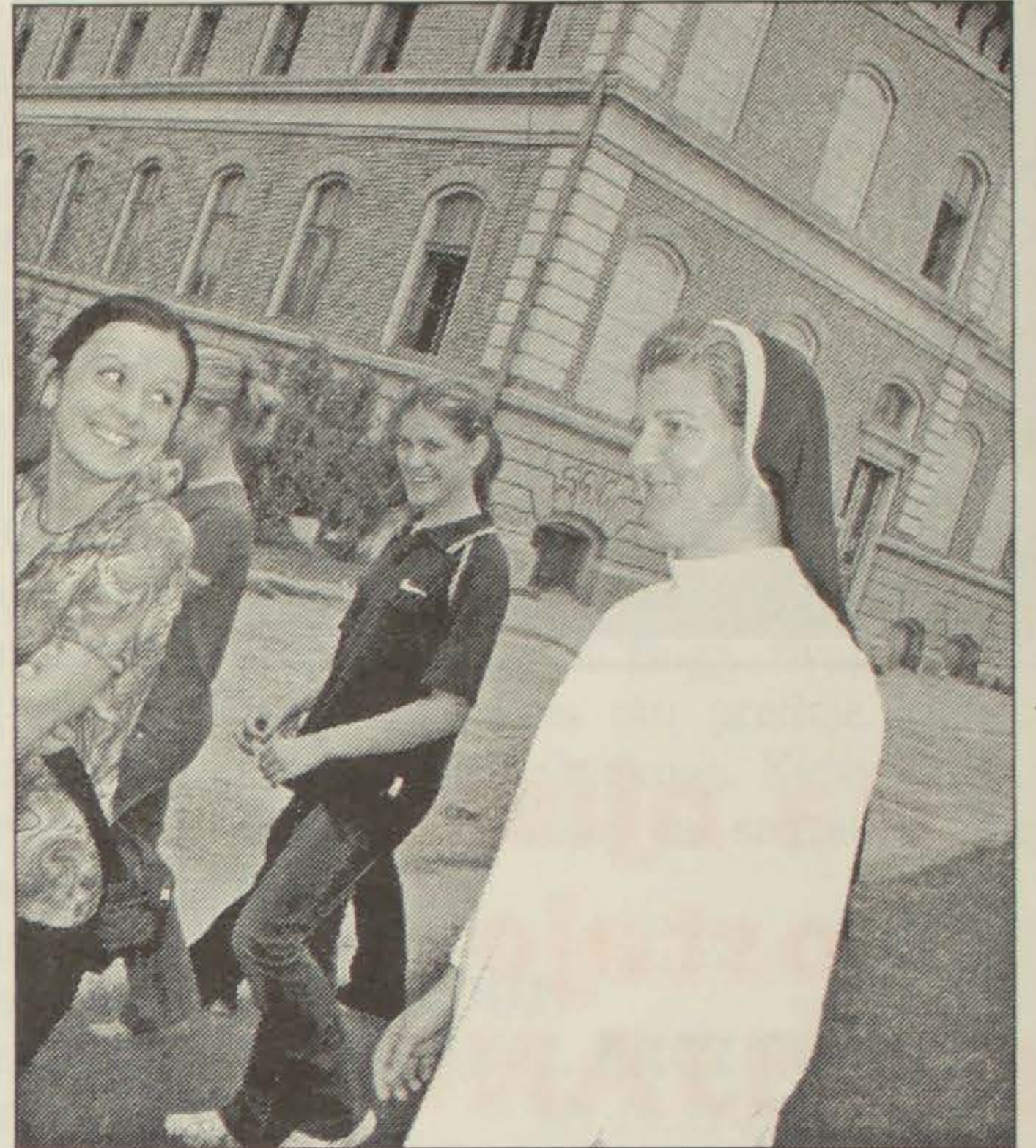
Uživajte u blagodatima glasa i riječi, koristite ih za pozitivne stvari; tako ćete i bližnjima i sebi donijeti sreću i mir.

*Marina*

SUBOTICA - TAVANKUT

## Duhovna obnova za mlade

Četrdesetak mladih iz župe Srca Isusova u Tavankutu i sv. Jurja u Subotici sudjelovalo je na duhovnoj obnovi koju su organizirale i vodile domikanke s. Antonija Matić i s. Blaženka Rudić.



Duhovna obnova u Tavankutu trajala je od 23. do 25. srpnja. U okviru osnovne teme "Biti ljubljen - postati ljubljen" mladi su razmišljali o sebi kao od Boga ljubljenim, blagoslovljenim i darovanim bićima, te pokušali tu istinu posvijestiti i dublje zaživjeti. U međusobnom razgovoru, u euharistijskom i bratskom druženju stekli su novo povjerenje u Boga i u sebe.

Od 29. do 31. srpnja trajala je duhovna obnova u župi sv. Jurja u Subotici. Okvirna tema bila je "Reci DA životu". Mladi su dublje upoznali biblijske likove: Abrahama, Mojsija, Mariju, Petra, Ivana... i razmišljali o poslanju, nasljedovanju, radosti, ljubavi. Poziv i poslanje nastojali su prepoznati u sadašnjem vremenu i okolnostima u kojima žive. Pokušali su i sami reći "da".

Euharistijsko slavlje bilo je središte i vrhunac ovih duhovnih događanja. S mladima i za mlade rado su slavili euharistiju svećenici **Andrija Anišić** i **Franjo Ivanković**, te ih ohrabрили svjedočkim riječima i sakramentom pomirenja. Plodove šutnje i plodove slušanja Božje riječi, plodove osobne i zajedničke molitve i pjesme, mladi su ponijeli kao svoja najdublja iskustva. /B. R./



## TAJNA KALEŽA

Spustio si tiho lahor mira  
u sumnjom okupan ovaj sat!  
I donio si dašak vječnosti u bit života mog.  
U sjeni svakojakih stremljenja i želja,  
malodušnosti i nemogućnosti svojoj,  
dokućih tajnu rođenu u kaležu Tvom.  
Krv Tvoja opru rane zloga,  
i Tijelo Tvoje oživi umrtvljene snage moje!  
I dok duša slaba i krhka  
kao dijete u utrobi majke svoje,  
i u isti mah jaka i snažna  
kao zora što sviće,  
uzdiže vapaje svoje k Tebi, Bože moj,  
Ti, sasvim tiho i nečujno  
već si me digao iz dubina  
silom Duha svog.  
Tako osnažena,  
okupana opraštenjem i mirom,  
vjerom i nadom,  
sigurnošću i rosom Duha Tvog  
mogu dostojno pristupiti  
k stolu Tvom!

*Željka Zelić*

## BANDAŠICINA SVJEDODŽBA

**Kiša - inače blagoslov, a sada...**

Osvanuo je lijep, sunčan dan... Eh, da... Tako bi bilo da su mene pitali, jer sam ga ja tako zamišljala. No, u stvarnosti je, pak, bilo malo drukčije. Dok su za nedjelju Dužijance najavljivali kišu, ja tomu jednostavno nisam htjela povjerovati. Bez obzira na sve, nadala sam se lijepom vremenu, jer sam jedino tako i mogla sebi predočiti dugo očekivanu,

veličanstvenu svečanost zahvale Bogu. Ali Božji plan za ovogodišnju Dužijancu je bio drukčiji. I iako sam u početku bila silno razočarana vremenom i čak pomalo i bijesna (jer mi je bilo neshvatljivo zašto od tolikih drugih, baš tog dana mora padati kiša), polako sam se, kao i svi drugi, pomirila s kišom. U jednom trenutku, baš kada sam bila zaokupljena mislima o lošem vremenu, netko mi je skrenuo pozornost rekavši: "Tko zna zašto je to dobro?" Iako sam ja do tada o njoj razmišljala samo kao o zlu, ta ista kiša je sigurno

nekome učinila i dobro. Jer, uostalom, kiša je Božji blagoslov. A možda je to bila i mala kušnja, kojoj smo svi uspješno odoljeli, jer je sve uspješno okončano.



## IZ KOLA U KOLO DO KOLIVKE DUŽIJANCE I BANDAŠICINOG KOLA

Za svakog momka sa prostora ove naše pitome i plodne bačke ravnice velika je čast i puno srce da u pratnji bandašice u svečanoj bunjevačkoj nošnji obilazi župe u okolici Subotice i sa svojim sunarodnjacima daje slavu i hvalu Bogu za obilan rod krušnog nam žita. Tako smo i ove godine nas dvoje, bandašica Biserka i ja imali čast prisustvovati dužijancama u Bajmoku, Starom Žedniku, Maloj Bosni i Đurđinu.

Najveće je veselje bilo u večernjim satima u Bandašicinom kolu. Mnoštvo mladih nasmi-janih i vedrih lica, razigranih nogu uz najdraži titraj tamburica, dočekivao je kasne noćne sate. Nije nikom padalo na pamet da napušta kolo usprkos kišnim kapima koje su se za tren sje-dinile sa rosom na čelu igrača. Utiske koje nosim sa sobom s ovih priredbi sigurno neće nikad izbledjeti jer - biti bandaš na Dužijanci u našoj Subotici za mene - pripadnika bunjevačkog roda i katolika - nešto je najveće prije ženidbe što samo pojedinci mogu doživjeti.

To i jeste razlog što se želim zahvaliti svima koji su mi omogućili biti bandaš i vjerovali da ću moći to dostojno obaviti. A vršnjacima poručujem - ne može se to opisati, može se samo doživjeti!

*Bandaš Marin*

## "NA MLADIMA SVIJET OSTAJE"

Koliko li sam puta čula gornju rečenicu! A tek sam sada doista shvatila ozbiljnost njene poruke. Tome je u mnogome doprinijela i vatrena propovijed našeg ovogodišnjeg gosta na Dužijanci - uzoritoga kardinala Vinka Puljića. On je poticao sve mlade da se ne plaše života i da ne bježe od odgovornosti skrivajući se u zaštitničkom roditeljskom okrilju. Cijela ova priča o osamostaljenju mi je, vjerojatno, i ostala toliko živo u sjećanju, zbog toga što je to nešto što se mene sada tiče (aktualan je odlazak na studije). Kardinal je skrenuo pozornost na svu ljepotu naše tradicije i kulturne baštine koja će biti ostavljena nama u nasljedstvo da je dalje negujemo i prenosimo. Osobito su me se dojmile njegove riječi kada je, sve nas podsjetivši, rekao da čovjek vrijedi onoliko koliko zna, koliko radi i koliko su djela njegovih ruku vrijedna. Jer, veličina Dužijance, zapravo, proizlazi iz ljudskog rada i znoja koji joj prethodi. Prvo nikad ne bi moglo biti bez ovog drugoga.

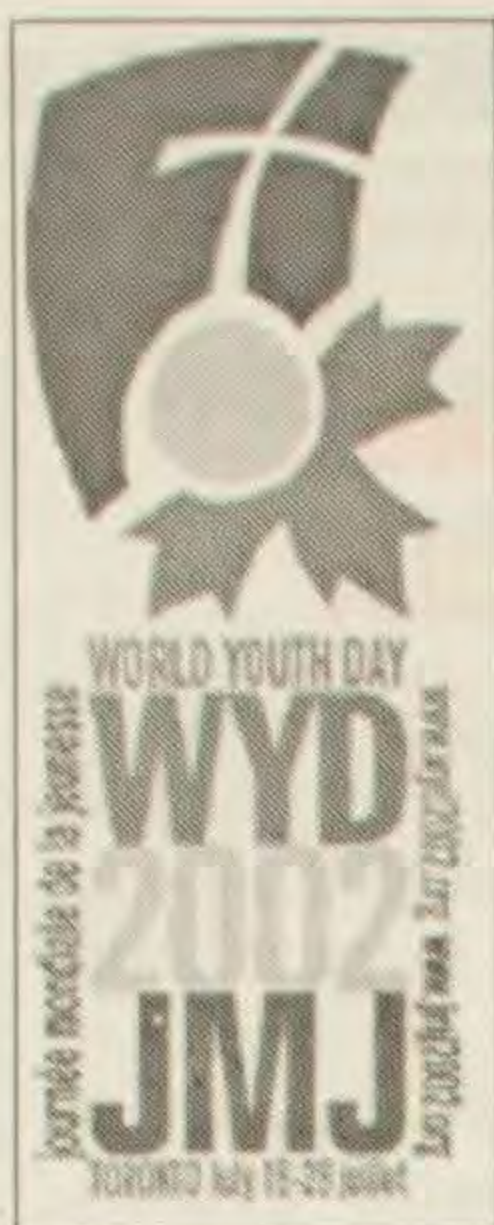
Mi, mladi, možemo (i štoviše moramo) biti ponosni što imamo tako divan i autentičan običaj i zato ne smijemo dopustiti da se on izgubi i nestane.

*Bandašica Biserka*



*Malo problema s vjetrom...*

# Bio sam u Torontu



Kada je Sveti Otac prije dvije godine na Torvergati u Rimu objavio da će se naredni Svjetski dan mladih održati u Kanadi, nisam ni pomislio da ću se i ja tamo naći. Očigled-

no, Bog je mislio drukčije pa s radošću mogu podijeliti s vama moje dojmove sa XVII. Svjetskog dana mladih održanog u Torontu 23.-28. srpnja.

Put Toronta je 16. 07. u organizaciji Beogradske nadbiskupije krenulo ukupno 25 hodočasnika, predvođeni s. Ines Kezić iz Beograda, don Stojanom Kalapišom iz Mužlje i don Antom Dragobratovićem iz Dobrote (Kotor). Otprilike polovica nas je bila iz tri vojvođanske biskupije, troje iz Beogradske biskupije i šestero mladih iz Crne Gore (Kotorske i Barske biskupije).

Prije polaska smo u crkvi Krista Kralja zajedno molili za ovo naše putovanje i preporučili se dragom Bogu i našoj Gospi. Svetu euharistiju je predvodio beogradski nadbiskup **Stanislav Hočevar**, a nakon mise smo primili njegov natpastirski blagoslov.

Krenuli smo iz zračne luke Surčin, a putovali smo preko Londona, gdje smo prespavali jer smo tek sutradan imali avion za New York, odakle smo letjeli za Toronto. Kad sam stigao kući svi su me pitali da li sam se bojao kad sam prvi put sjeo u avion. Svima sam odgovorio da nije bilo strašno jer sam prije polaska rekao sebi da je sve, i na zemlji i u zraku, u Božjim rukama.

Pošto smo promijenili šest aviona, straha je potpuno nestalo.

Dvije nasmijane osobe u žutim majicama koje su nas dočekale u Torontu obavijestile su nas da ćemo prvih pet dana biti u Parkhillu, selu na dva i pol sata vožnje od Toronta. U večernjim satima stigli smo pred župu Presvetog Srca gdje nas je dočekalo i smjestilo po obiteljima tridesetak veselih mladića i

djevojaka u istim žutim majicama (s imenom svoje župe i znakom Susreta).

Bio sam gost na farmi gdje se uzgaja 20.000 pilića i obrađuje 40 ha zemlje, a vlasništvo je gostoljubive (šestočlane) obitelji Peeters. Najviše me je zadržalo što Parkhill ima brojne obitelji s po 8, 10 i čak 13-ero djece (fotografiju obitelji Minten možete naći na obiteljskoj stranici) koje "pune" župnu crkvu vjernicima i, dakako, dječjim glasovima.

Možda je neobično što ove obitelji razvijenog Zapada tako vole i cijene



Naši mladi sa domaćinima iz Parkhilla

život, svoju župu, Papu i cijelu Katoličku crkvu, a naravno i Kanadu, ne zaboravljajući pri tom ni svoje nizozemsko porijeklo. Ipak, tako je, i imali bismo puno što od njih naučiti.



Nakon ovih dana priprave zaputili smo se u Toronto. Tamo smo bili ljubazno ugošćeni od hrvatskih obitelji, župe Naše Gospe Kraljice Hrvata.

Kroz tri prijepodnevnne kateheze vodio nas je zagrebački nadbiskup **Josip Božanić**, a govorio nam je na teme: 1. "Vi ste sol zemlje, vi ste svjetlost svijeta" - o kršćanskom poslanju 2. "Prodaj sve što imaš, dođi i slijedi me" - uz svjedočanstva više bogoslova 3. "Prispodoba o Dobrom Ocu" - o opraštanju.

Nakon svake kateheze smo imali sv. misu koju je nadbiskup završavao riječima "Idite u miru i budite sol zemlje i svjetlost svijeta".

Većina nas je jedno poslijepodne iskoristila da bi obišla Nijagarine vodopade. Bilo je divno gledati to Stvoriteljevo čudo koje je zasigurno stvorio isključivo iz svoje velike ljubavi prema čovjeku.



U petak navečer je ulicama Toronta "prošao Isus" na svom križnom putu. Sve to je izvrsno pripremljeno i odglumilo 250 volontera, a mi smo sve mogli pratiti na velikim ekranima duž četrnaest postaja.

Subotnje bdjenje i nedjeljna misa s papom Ivanom Pavlom II. je svakako bio vrhunac susreta. Papa (iako u 82. godini) je i ovog puta pokazao svijetu koliko voli nas mlade, ali i koliko očekuje od nas. Ovo je bilo njegovo 97. putovanje, a najavio je skori posjet domovini Poljskoj. U nedjelju je na misi bilo prisutno blizu 800 000 vjernika. Po završetku, Sveti Otac je objavio da će se sljedeći Svjetski dan mladih održati 2005. u Kölnu (Njemačka), gdje će zasigurno moći ići veći broj mladih iz naše zemlje.



Zahvalni Bogu, 29. 07. vratili smo se kućama, umorni ali prepuni dojmova, e-mailova i želje da zaista budemo SOL zemlji i SVJETLOST svijeta!

*Branimir Ivanković*

## Mladi, vi ste sol zemlje i svjetlost svijeta trećeg tisućljeća

"Vi ste sol zemlje...  
Vi ste svjetlost svijeta" (Mt 5,13-14)

Dragi mladi

17. Svjetskog dana mladeži,  
draga braćo i sestre!



reće, iluzija da će se naći sreća isključujući Boga, da će se postići sloboda isključujući moralne istine i osobnu odgovornost.

\* Gospodin vas poziva izabrati između ta dva glasa, koji se nadmeću za vaše duše. Taj je izbor srž i izazov Svjetskog dana mladeži. Zašto ste došli ovdje iz svih dijelova svijeta? Da biste zajedno rekli Isusu: "Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!" (Iv 6,68). Isus, prisni prijatelj svakoga mladog čovjeka, ima riječi života.

Svijet koji nasljeđujete je svijet koji očajnički treba novi osjećaj bratstva i ljudske solidarnosti. To je svijet koji treba dotaknuti i ozdraviti ljepota i bogatstvo ljubavi Božje. Današnji svijet treba svjedoke te ljubavi. Treba vas koji ste sol zemlje i svjetlost svijeta.

\* Sol čuva hranu i održava je zdravom. Kao apostoli trećeg tisućljeća, na vama je očuvati i održati živom svijest o prisutnosti Isusa Krista, našeg Spasitelja, osobito u euharistijskom slavlju, spomenu njegove otkupiteljske smrti i slavnog uskrsnuća. Morate održati živim spomen riječi života koje je on izrekao, divnih djela milosrđa i dobrote koja je on učinio. Morate neprestano podsjećati svijet da je "evanđelje snaga Božja koja spašava" (usp. Rim 1,16).

Sol se koristi da začini i dadne okus hrani. Nasljeđujući Krista, morat ćete promijeniti i poboljšati "okus" povijesti čovječanstva. Svojom vjerom, nadom i ljubavlju, svojim umom, hrabrošću i ustrajnošću morat ćete svijet u kojem živimo učiniti čovječnijim. Način na koji se to postiže pokazuje prorok Izaija u današnjem prvom čitanju: "Kidati okove nepravedne... podijeliti kruh svoj s gladnima... ukloniti ispružen prst i besjedu bezbožnu... tada će tvoja svjetlost zasjati u tami" (Iz 58,6-10).

\* I mali plamičak raskrilljuje teški pokrov noći. Koliko ćete više svijetla moći napraviti svi vi zajedno, ako se kao jedno povežete u zajedništvu Crkve! Ako ljubite Isusa i ljubite Crkvu! Ne obeshrabrite se zbog grijeha i pogre-

ška nekih od njezinih sinova. Šteta koju su počinili neki svećenici i redovnici mladima i najranjivijima sve nas ispunja dubokim osjećajem žalosti i srama. Ali mislite na veliku većinu predanih i velikodušnih svećenika i redovnika, čija je jedina želja služiti i činiti dobro! Danas je ovdje mnogo svećenika, bogoslova i zavjetovanih osoba: budite im blizu i podržavajte ih! I ako, u dubini svog srca, osjetite isti poziv na svećeništvo i zavjetovani život, ne bojte ste slijediti Krista na kraljevskom putu križa. U teškim trenucima povijesti Crkve težnja prema svetosti postaje još žurnija. A svetost nije pitanje dobi. To je živjeti u Duhu Svetom, kao što su to učinili Kateri Tekakwitha i mnogi drugi mladi.

Vi ste mladi, a Papa je star i pomalo umoran. No, on se još uvijek potpuno poistovjećuje s vašim težnjama i nadama. Premda sam živio među mnogim tminama, pod okrutnim totalitarnim režimima, dosta sam jasno vidio da mogu biti nepokolebljivo uvjeren da nijedna poteškoća, nijedan strah nije toliko velik da može potpuno ugušiti nadu koja vječna izvire iz srca mladih.

Ne dopustite da ta nada umre! Uložite svoj život na nju! Mi nismo zbroj naših slabosti i pogrešaka, već smo zbroj Očeve ljubavi prema nama i naše stvarne sposobnosti da postanemo slika njegova Sina.

\* Gospodine Isuse Kriste, sačuvaj ove mlade u svojoj ljubavi. Daj da slušaju tvoj glas i vjeruju što ti kažeš, jer samo ti imaš riječi života vječnoga. Nauči ih kako da ispovijedaju svoju vjeru, kako da daruju vlastitu ljubav i kako da svoju nadu saopće drugima. Učini ih uvjernih svjedocima svoga evanđelja, u svijetu koji toliko treba tvoju milost koja spašava. Učini ih novim narodom blaženstava da budu sol zemlje i svjetlost svijeta na početku trećeg kršćanskog tisućljeća. Marijo, Majko Crkve, štiti i vodi ove mladiće i djevojke dvadeset i prvog stoljeća. Sve ih čvrsto prigri uz svoje majčinsko srce. Amen!



\* Ali Isus nudi jedno, a "duh svijeta" drugo. U današnjem čitanju iz poslanice Efežanima, sv. Pavao nam kazuje kako nas Isus vodi iz tame u svjetlo (usp. Ef 5,8). Možda je veliki apostol mislio na svjetlo koje je zaslijepilo njega, progonitelja kršćana, na putu za Damask. Kada mu se vid vratio, ništa više nije bilo kao prije. Bio je ponovno rođen i ništa mu više nije moglo oduzeti radost koja mu je preplavila srce.

I vi ste, draga mladeži, pozvani da budete preobraženi: "Probudi se, ti što spavaš, ustani od mrtvih i zasvijetit će ti Krist" (Ef 5,14), kaže sveti Pavao.

"Duh svijeta" nudi mnoge opsjene, mnoge paradije sreće. Nije li možda najgušća tama ona koja ulazi u srce mladog čovjeka kada lažni proroci gase u njima svjetlo vjere, nade i ljubavi. Najveća je obmana, najveći izvor nes-

## SAVJETI STRUČNJAKA

### ZAVOLJETI ČITANJE (IV)

Dob III. razreda je vrijeme kada dijete čita često i s užitkom, premda već dobro razlikuje stvarnost i fikciju. Ono kreativno reagira na knjige koje čita (crta likove iz knjiga ili se pretvara da je lik iz knjige) i stvara svoje načine razumijevanja teksta - odnos s knjigom postaje sve osobniji. Sada je period kada treba:

- POSEBNO POMAGATI DJECI KOJA IMAJU POTEŠKOĆA S RAZUMIJEVANJEM TEKSTA POSTAVLJANJEM PITANJA (prije čitanja: Što znam? Što želim znati, a knjiga bi mi mogla pružiti?; nakon čitanja: Što sam naučio?);

- POTICATI DIJETE NA VIZUALNO ZAMIŠLJANJE ONOGA ŠTO ČITA;

- DATI DJETETU DA ČITA ONO ŠTO ŽELI (poslije će prijeći i na knjige - važno je da čita i u tome uživa);

- ČITATI DJETETU;

- POSJEĆIVATI KNJIŽNICE I KNJIŽARE;

- NAVODITI DIJETE NEKA MNOGO PIŠE (pravila omiljenih igara, recepte, popise, svoj dnevnik...);

- TRAŽITI SVAKU PRILIKU DA DIJETE ČITA (nazive namirnica u kupovini, sastojke hrane, različite upute i sl.)

- RAZGOVARATI O NOVIM RIJEČIMA STVARAJUĆI IGRU OD TOGA (svaki dan zadajte djetetu novu riječ koju treba naučiti pa neka je taj dan u razgovoru nastoji što češće upotrijebiti, npr.=> kontrast, karakteristika, kunst...)

### Ukusi

Muž i žena spremaju se za izlazak. Odjednom muž reče ženi: "Draga, taj šešir koji si stavila nije ni malo po mom ukusu!" Ona odgovori: "Da, znam, ali kad bih htjela staviti nešto po tvom ukusu, morala bih na glavu staviti sanduk piva!"

## NAUK ZA OŽENJENE I UDATE (iz djela sv. Franje Saleškog "FILOTEA - uvod u pobožni život")

"Ženidba je veliko otajstvo, a ja kažem: u Isusu i u Njegovoj Crkvi. Treba da je svi cijene" u svima i u svemu, tj. u svim njenim dijelovima. Svi je moraju cijeliti, jer je i djevice moraju štovati ponizno; u svima, jer je jednako sveta među siromasima i među bogatašima, u svemu, jer joj je svet postanak, svrha, korist, tvar i oblik. Ženidba je rasadnik kršćanstva, koji napunja zemlju vjernicima, da dovrši na nebu broj izabranika. A ženidba je korijen države i vrelo svih državnih potoka, pa je i za državu prijeko potrebno da očuva ženidbena dobra.

Bože, kad bi zvali svi na pir predragoga Sina Božjega, kao ono u Kani. Ne bi im nikad nestalo vina utjehe i blagoslova. Komu je stalo do ženidbene sreće, mora prije ženidbe promisliti o svetosti i dostojanstvu ovoga otajstva. Mjesto toga se dešava tristo nereda, spremaju se zabave, gozbe, govorancije. Nije čudo, ako i poslije dolaze neurednosti.

Oženjeni, ne bih vam rekao ništa, veleći: "Ljubite se među sobom naravskom ljubavlju", jer tako rade i grlice. A ni da vam rečem: "Ljubite se ljudskom ljubavlju", jer su



Obitelj Minten Parkhilla u Kanadi ima 13-ero djece

tako radili i neznabošci. Ne tako, već kažem s velikim apostolom: "Muževi, ljubite svoje žene, kao što Isukrst ljubi svoju Crkvu. Žene, ljubite svoje muževe, kao što Crkva ljubi svoga Spasitelja." Bog je doveo Evu k našem praocu Adamu i dao mu je za ženu. Bog je, prijatelji moji, nevidljivom rukom svezao uzao vaše svete ženidbene veze i dao vas je jedno drugome, a zašto da se ne ljubite ljubavlju svetom, posvećenom i božanskom?

Za vas pronašla:  
s. M. Jasna Crnković

### Male tajne...

### šapnute u uho

16. Izbjegavajte pogrešku da uvijek kopate po prošlosti. Prebacivanje drugome pogreške nekoć učinjene je jadro i pokazuje nedostatak zrelosti.

17. Imajte razboritosti i srca pa popravite nepravdu koju ste izazvali. Mali dar, priznanje u zgodan čas, izraz suosjećanja mogu mnogo učiniti da se rana zaliječi.

18. Ne liježite posvađani. Kako možete tada moliti "Oče naš"?

19. Oboje često razmišljajte o milosti sakramenta ženidbe. Kad uistinu imate važan problem koji trebate riješiti, sjetite se da je Gospodin uz vas i da vas čuje.

20. Povremeno izvadite album s foto-uspomenama. Nema ništa boljega da osvježite ljubav na koju je počela padati prašina i koja počinje dobivati bore. (kraj)

### NIJE TEŠKO BITI FIN (NI) NA GODIŠNJEM ODMORU

## Ne propustiti sv. misu na ljetovanju

Mnogi časopisi nude razne savjete o tome na što treba obratiti pažnju na ljetovanju, osobito o boravku na vrelom ljetnjem suncu: nigdje bez zaštitnih krema, šešira, naočala, sredstava za zaštitu od komaraca, i sl. "Zvonik" Vam također nudi jedan savjet: "primite" dragoga Boga u svoje društvo i ne zaboravite na Njega ni u jednom trenutku! Ni na godišnjem odmoru u nepoznatom gradu ne bi trebalo propustiti najljepše kršćansko slavlje i radost: SVETU MISU. Iako je potrebno (u nekim slučajevima) učiniti mali napor da se pronađe crkva i raspita za vrijeme početka sv. mise, odmor će Vam biti potpuniji i radosniji, jer sam Isus kaže: "Dođite k meni svi vi umorni i opterećeni i ja ću vas odmoriti" (Mt 11,28). Pritom, naravno, ne zaboravite da su i crkve u ljetovalištima ipak Božji hramovi, svetišta našeg milog Gospodina i da se i tamo mora prikladno i svečano obući, jer (i) time iskazujemo ljubav i štovanje našem Stvoritelju. S Isusom u Vama, ljetovanje će Vam biti zbilja krasno, što Vam i mi od srca želimo!

L. H.

## Dijalog između Istoka i Zapada - teološki i praktično

(predavanje održano na tribini u Subotici)

Razlog zbog čega je Zapadu "Filioque" (=i od Sina) postao važan je vjerojatno razračunavanje s arijanizmom Germana. Htjela se ustanoviti ista važnost Oca i Sina i zbog toga reći: Otac i Sin imaju sve zajedničko. Ovo je bilo postavljeno kao pitanje koje na Istoku nije postojalo. Tako je došlo do zapadnog posebnog razvitka koje je, u stvari, zastupalo želju koju Istok i Zapad imaju zajedničku.

Filioque je postalo problem tek kada je iz jednog različitog teološkog učenja postalo različito crkveno učenje. Ovo se desilo na antiarijanskoj osnovi, prvo na nekoliko provincijskih sinoda u Toledu u 5 - 7. stoljeću, zatim na poticaj cara Karla Velikog na sinodi u Frankfurtu (794) i na sinodi u Achenu (809). Rim se prvo ponašao suzdržano, čak odbijajuće. Papa Leon III. se okrenuo protiv uvođenja "filioque" u Credo (Vjeronanje). Tek papa Benedikt VIII. ga je uveo u Credo latinske mise u povodu krunidbe cara Heinricha II. (1014). IV. lateranski koncil (1215) i II. koncil u Lyonu (1274) potvrdili su ovo učenje. Na koncilu unije Ferrara-Firenca (1439-45) vođena je o tome iscrpna debata koja je dovela do toga da se priznala grčka formula "kroz Sina", ali je rečeno da je "filioque" Credo dodato po zakonu i po zdravom razumu.

Međutim, ovaj dodatak CREDU u grčkom obliku nije nikada dodat. Tako je čak na papinskoj misi, koja je postojala do II. vatikanskog koncila, Credo izgovaran svaki put na latinskom i grčkom jeziku, na grčkom bez „filioque". Papa Benedikt XIV. je 1742. i 1755. izričito odlučio da je istočnjacima, koji su ujedinjeni s Rimom, i dalje dozvoljena upotreba Creda u nepromijenjenom obliku od 381. Današnji papa izgovara Credo, ako se pri ekumenskim prigodama govori grčki, uvijek u njegovoj prvobitnoj formi. To pokazuje da se za Zapad ne radi o problemu koji razdvaja Crkve.

I na Istoku je bilo razvitka. Dok je prije svih **Vladimir Lossky** obnovio odbacivanje "filioquea", pa čak i pooštrio, teolog **V. Bolotov** iz St. Petersburga je već 1898. ustanovio da je "filioque", doduše kanonski neregularan, ali dogmatski nije pogrešno učenje.

Današnja latinska teologija je prilično jednodušna u shvaćanju da na

osnovi jednog te istog vjerovanja leže dvije različite tradicije koje su obje legitime, koje uzajamno ne proturječe već se dopunjuju, i koje se zbog toga mogu uzajamno priznati. To je shvaćanje i jednog spisa Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana "Les traditions grecque et latine concernant la procession du Saint-Esprit". Ovaj tekst polazi od molbe koju je papa Ivan Pavao II. izgovorio u prisustvu ekumenskog patrijarha **Bartholomeja** u homiliji 29. lipnja 1995. godine; on je molio da se osvijetli potpuna harmonija dviju tradicija. Tekst je objavljen 1995. godine u "Osservatore Romano" kao članak s tri zvjezdice, nema dakle oficijelni, ali ima oficijozni karakter.

Naposljetku, trojstvo je tajna koju ne može iscrpiti ni jedna teologija; svi teološki pokušaji ostaju nedovršeni. Zbog toga su mogući različiti pristupi i različiti naglasci. Tako se na Istoku i Zapadu ne radi o kontradiktornim već o komplementarnim izjavama, koje su obje u pravu i sadržajno su jedna s drugom u potpunom skladu. Zbog toga Zapad ne želi Istoku naturiti "filioque"; za Zapad čak ne bi predstavljao dogmatski problem da ga se odrekne, u svakom slučaju pod uvjetom da Istok ovaj dodatak ne opisuje više heretički. Ipak, niti Zapad Istoku niti Istok Zapadu može niti bi trebalo nešto nametati. Oboje bi trebali priznati i cijeliti jedinstvo u legitimnoj raznolikosti.

Mnogo važnije od sukoba oko "filioque" danas je što mi naše zajedničko vjerovanje u djelotvornost Duha Svetoga potvrđujemo i činimo razumljivim jednom sekulariziranom svijetu, koji se da voditi od strane sasvim drugih duhova nego što je to Duh Sveti. Za naš današnji svijet, koji našu vjeru u Duha Svetoga više ne poznaje i ne razumije, postoji nešto što je važnije od svađe oko "filioque", da se objasni pneumatizam ljudima današnjice u cijelosti i da ih se poukom dovede do života iz Duha Svetoga. "Filioque" tada može biti, kao u prvim stoljećima, vrlo interesantna unutarteološka točka diskusije i izraziti legitimnu različitost unutar jedinstva; ali pitanje koje razdvaja Crkve ova klauzula ne treba biti.

(nastavlja se)

Walter Kasper

## Hrvatske katoličke Internet stranice (VII.)

### List za mlade "Pogled" [www.pogled.org](http://www.pogled.org)

Katolički mjesečnik za mlade "Pogled" je jedan od prvih hrvatskih katoličkih listova koji su među svoje rubrike uključili širok spektar tema iz svakodnevnog života: od sporta, glazbe i zabave, do duhovnih i aktualnih tema i intervjuja. Osim što u listu surađuju i već afirmirani novinari - laici i svećenici, "Pogled" daje mladima priliku da svoje talente, vezane uz novinarstvo, dizajn i srodne struke, razvijaju suradnjom u listu.

"Pogled" je nastao iz Biltena "POMAK" (Pokreta mladih katolika), nevladine udruge osnovane 1990. godine u Zagrebu. Bilten je postupno prerastao u mjesečnik, koji od Božića 1995. nosi ime "Pomak". Kako se časopis dalje profilirao i prerastao okvire udruge, 1998. godine je to naznačeno i posebnim imenom, koje je promijenjeno u "Pogled". Tijekom svoga razvitka, "Pogled" je dobio i svoje web izdanje, koje se nalazi na adresi [www.pogled.org](http://www.pogled.org).

Poput mnogih drugih novina i magazina, "Pogled" se odlučio za oprobano formu web izdanja lista. Tako se iz stalnih rubrika "papirnatoga" izdanja (razmišljanja, priče, "vjera i znanost", intervjui, reportaže, mediji, novodopske crtice, globalizacija, ekologija, o ljubavi, iz studentskog života, snovi sportskog kibica, glazba, filmskop, knjižnica, svijet kompjutera i vitamin H - humor), za web stranicu biraju tek određeni tekstovi. Članci se odabiraju po aktualnosti teme koju obrađuju, pa su tako npr. u ovogodišnjem ljetnjem trobroju to tekstovi o specifičnoj upotrebi mobitela među studentima, surovim zahtjevima novih hrvatskih poslodavaca prema zaposlenima, zaštiti okoliša, zanimljiva je i anketa o tome kako ljudi zamišljaju raj (i glede toga interesantni su zaključci anketara), tu je i ljetnji filmskop itd. Osim navedenoga, na ovoj Internet stranici mogu se pročitati i lijepe "misli srca" kao i ležerniji tekstovi poput humora.

s. b.

# MALO POZNATA VRIDNOST

Velike društvene promine posli II. svitskog rata su u nas sprovedene i tako da su tušta starog zaminili il srušili s tim da će to isto napraviti novo, bolje i lipče. (Ovo me podsća na toj nalik parolu s početka devedeseti godina.) Ko na priliku, srušili su paličku banju s blatnom kupkom, Trščaru - onda najstariji palički hotel, isušivanjem su uništili dragulje prirode - prilipe đurđinske, vantelečke i načvinske dolove i tako redom. Zemljoradnici su novim sermajom zaminili kadgodašnje: parasnička kola, diljaču (baba), jarganj, suvaju, žrvanj, jaram i oje, đermu i tako redom sve do sadžaka - polagano su nestali. Ništa bolje nisu prošli plug s kolečkom, roljka, sađačica amerikanka, kosačica rukovetačica i druge. Zaminjenog i (od)bačenog tecišta naši predaka, koji su do tog sermaja i mašina došli odricanjima u šporovanju, potomci su se olako retosiljali, na vrat na nos izložili il prodali u staro gvožđe. Uspominu na ta pomagala zemljoradnicima sačuvali su drugi u ritkim pismenima i po di koji muzej s kakim uzorkom.

Napridak čovičanstva se ne mož i ne triba zaustavit, al to ne znači da čovik sadašnjosti mora uništit sve šta je naslidio od čovika prošlosti. Velik je propust moćnika koji nisu pripoznali vridnost starine, zato je i nisu sačuvali da bi čovik budućnosti mogo vidit kaki je bio razvoj sermaja i mašina u zemljoradnji. Sadašnji njev izgled nije izum čovika današnjice, to su većinom usavršeni izumi čovika prošlosti, naši predaka. Ko na priliku, to je u kombaju pomična kosa, bubanj s košarom, slatmotres itd., a taki je primera pun vondir.

## Kosačica rukovetačica

Nisu svi ljudi jednaki, pa se med tolikima nađu i oni koji su znali pripoznat i cinit vridnost teciva. Tribamo bit zafalni braći Sudarević: Timi, Stipanu, Loziji i Šimi iz Đurđina koji su sačuvali starovinski sermaj i nike mašine, med kojima je svakako najvridnija kosačica rukovetačica. Na pitanje u čem je vridnost te mašine odgovara kratki izlet u povist: škotski pastor Bell je 1826. g. pokazao u radu svoj izum - po-

mičnu kosu koja se i danas hasnira u najnovijim žitnim kombajima. Sridinom četrdeseti godina XIX. vika u američkoj fabriki IHC Mc Cormick napravili su prvu zaprežnu kosačicu rukovetačicu od pet stopa, 1852. g. je pokazali u Evropi, a već je 1860. g. Kalor Sarić plačo porciju našoj varoši na taku mašinu. To je jedan od dokaza da je u ono vrime naša varoš bila u sridištu novi događanja u Evropi.

Zaprežnom kosačicom za dva, po potribi i tri konja, žito je kočijaš pokosio, odložio u snopove, koje su risari svezali, sneli ji u stave i iz nji sadili krstine. Ova je mašina odminila risara u najtežem poslu kojeg je čovik ikad radio. Risar se latio posla u naslučenom praskozorju, okanio ga se kasno u noć, radio ga pod vedrim nebom pržen suncem kanikule s ko zna koliko litara prolivenog znoja. Na kadgodašnjem risaru se obistinila poruka kojom je Bog podario kruv ljudima: "... u znoju lica svog, kruh ćeš jesti..." (Post 3,19). Zato je kosačica rukovetačica prvi velik iskorak u savremenom

Ovako je mogo kontakt samo kripostan čovik, jel se rad šporovanja odrico tušta tog samo da sebi olakšaju i ubrzaju poso, pojeptine odranjivanje žita da bi povećali rast blagostanja. On se uzdo u se i u svoju dicu koja su se zajedno s njim odricali i šporovali da bi posli pomalo i tekli i stekli.

## Vridnost ove kosačice

Spomenutu kosačicu rukovetačicu su unuci Time Sudarevića sačuvali ko didinu i baće Paje starinu, s njom nisu radili od sridine šezdeseti godina prošlog vika, al su je s velikom ljubavlju čuvali ko uspominu na didino i baćino odricanje s kojim su se i oni posli ohasnili. Već godinama na Takmičenju risara gledačima pokazujemo ovu starovinsku ritkost, slobodno možem kazat, barem za sad, jedinu sačuvanu i u radu pokazanu u Panonskoj niziji, koja je sad svojina HKC "Bunjevačko kolo". Ova mašina ima i tu vridnost jel je iz "F" šeste po redu serije, na njoj je prvi put priminjeno fabričko obiluzavanje pojedini dilova, da se mož lakše sporazumit kod naručivanja radi zamine. Ova prosta i laka mašina je tako znalački napravljena

na da je na njoj naspram srodni mašina bilo najmanje zastoja u radu, zato su na dan mogli pokosit šest do osam lanaca žita, a ako noć nije bila rosna onda i više. Ovaj tip mašine je rad tog bio najrasprostranjeniji u našem kraju.

Kad sam obalazio muzeje poljoprivredni mašina, med kojima su najveći u Madžarskoj u Budimpešti i Gödölóu, uvirio sam se da oni nemaju kosačicu rukovetačicu od ove fabrike, pa je i rad tog vridnost ove mašine neprocinjiva, jel taki više nema sačuvani u Panonskoj nizini.

\* \* \* \* \*

Početak devedeseti godina XX. vika u Organizacijskom odboru DUŽIJANCE smo skontali i od onda na Takmičenju risara gledačima pokazujemo odjedared i na jednom mistu razvoj risa od srpa do kombaja, u kojem je najzapaženija i ode spominjana kosačica rukovetačica.

Alojzije Stantić



Kosačica rukovetačica

risu kojim se stiglo do najnovijeg kombaja koji za dan mož pokosit tridesetak pa i više lanaca i ovrć do trideset vagona žita.

Kad je rič o ovoj mašini, nju je Time Sudarević, moj pradida, kupio početkom druge polovice XIX. vika. Pripovidala mi je majka (rođena 1874.) da su na salašu tušta radili i živili skromno, ili su drvenim kašikama iz drveni pladnjova, kuvanu ranu spremali na banku u kastroni na sadžaku il u velikim ćupovima. Baćo ji je svitovo kako moraju bit čuvarni da našporuju za tu mašinu, a kad s njom steknu dosta novaca, kupit će redovne, onda kalajsane, pladnjove i druge sude, gvozdene kašike i vilice.



Piše: Stjepan Beretić

# Kojim je jezikom govorio Blaško Rajić

## Mađarski novinar o Bunjevcima

Mađarski novinar **Csuka János** je rođen u Segedinu 1902. godine. Djetinjstvo je proveo u Slavanskom Brodu. Živio je u Novom Sadu, vojnikovao u Skoplju, onda je živio u Subotici gdje je 1925. godine pokrenuo svoj tjednik, koji je bio zabranjivan. Sam je bio u tri navrata zatvoren. Od 1943. godine je živio u Budimpešti. Od 1945. do 1949. je radio u ministarstvu a onda je otpušten. Živio je kao noćni čuvar, skladišni radnik, službenik. Naučivši bugarski, počeo je prevoditi s bugarskog jezika. Bilo mu je 46 godina kad je počeo učiti bugarski. Poziv mu je bio novinarski i upravo mu je ta djelatnost zabranjena. Umro je 1962. godine. Godine 1995. mu je u Budimpešti objavljena knjiga o povijesti vojvođanskih Mađara od 1918. do 1941. godine.

## Rajić o Parizu

Nesuđeni novinar spominje riječi Blaška Rajića, izgovorene u Bunjevačkoj matici u Subotici početkom 1941. godine. Rajić je govorio o bunjevačkom poslanstvu koje je 22. rujna 1919. godine putovalo u Pariz: **Vaso Dolinka, Blaško Rajić, Franjo Piuković, Šime Rudić** iz Aljmaša (Bácsalmás), **Josip Vuković Đido** iz Bikića (Bácsbokod),



Na Mirovnoj konferenciji u Parizu

**Pajo Išpanović** iz Kačmara, **Josip Velin** iz Santova, **Petar Pekić** iz Gornjeg Svetog Ivana (Felsőszentiván) i **dr. Ivan Abramović** iz Aljmaša. Bunjevačko poslanstvo se iz Pariza vratilo 3. listopada 1919.

## Bunjevci u Parizu

Na 16. i 17. stranici Csukine knjige nalazimo imena članova bunjevačkog poslanstva, a na 21. i 22. stranici Csuka János spominje zanimljivu pojedinost iz Pariza o kojoj je pripovijedao Blaško Rajić:

"Ponio sam zapisnike subotičkog gradskog magistrata iz 1850-tih godina. Ti su zapisnici u vrijeme Srpske Vojvodine bili pisani na hrvatskom jeziku. Ponio sam i fotografije s nekoliko nadgrobnih spomenika naših uglednika. Njima sam želio dokazati da Bunjevce nisu sahranjivali pod nadgrobne spomenike s mađarskim natpisom. Na fotografijama su bili spomenici s hrvatskim natpisom. U Pariz smo otputovali da tamo pred jednim povjerenstvom položimo ispit o svome jeziku.

## Kako je Britancu zvučao jezik Blaška Rajića?

Uveli su nas u jednu veliku dvoranu. Tamo je u jednom kutu sjedio gospodin s čibukom u ruci. Čitao je novine. Nije se osvrtao na nas. Mi smo čekali i o svemu razgovarali dulje od dva sata. Onda su došli Herriott, Loucheur pa su razgovarali s Matićem. On je znao francuski. Mi smo među sobom razgovarali našim dobrim, starim bunjevačkim jezikom. Onda je iznenada ustao onaj gospodin s novinama, pristupio nama, pa nam se obratio savršenim dalmatinskim dijalektom hrvatskoga jezika: 'Gospodo, ja sam britanski diplomat. Desetljećima sam službovao na Sušaku i savršeno vladam hrvatskim jezikom. Izjavljujem, da je vaš

bunjevački govor ljepši i muzikalniji nego dalmatinski hrvatski jezik.'

## Oni se smatraju Hrvatima

Taj stari gospodin je za nas bio veliko iznenađenje. Poslije nas je odveo

u jednu drugu dvoranu, gdje je ovako govorio o nama: 'Ova gospoda su mađarski Bunjevci iz Podunavlja i Subotice. Njihov je jezik potpuno istovjetan s hrvatskim jezikom. I oni sebe smatraju Hrvatima.' To je bilo veliko iznenađenje za Vesnića i Pašića. Oni su držali da su Bunjevci Srbi, čak što više, i priznati južnoslavenski etnograf Cvijić je smatrao da su Bunjevci Srbi, te je o tome obavijestio i beogradsku vladu.

To je u Subotici bila Rajićeva evokacija na njegov boravak u Parizu. Oživljavanjem tih uspomena je u Subotici započela 1941. godina.

## SUSRET BISKUPA I ČLANOVA POKRAJINSKOG IZVRŠNOG VIJEĆA

Izjava za tisak

U Subotici je u Domu biskupije u srijedu, 17. 07. 2002. održan informativni radni dogovor između biskupa mađarskih povijesnih crkava i mađarskih članova Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine.

**Mons. dr. János Péntzes**, mjesni biskup, **mons. László Huzsvár**, banatski biskup, **dr. István Csete Szemesi**, reformatski biskup, **mr. Árpád Dolinszky**, evangelički superintendant, **István Pásztor**, potpredsjednik pokrajinskog Izvršnog vijeća, zatim **dr. Tamás Korhecz** mlađi i **Zoltán Bunyik**, pokrajinski sekretari, dogovorili su se o sadržaju i formama buduće suradnje između povijesnih crkava i pokrajinskih tijela.

Pokrajinski dužnosnici su izrazili spremnost da, sukladno društvenim promjenama, ubuduće intenziviraju kontakte, radi učinkovite djelatnosti crkava na dobro vjernika.

Crkveni poglavari su susret procijenili kao pobudu nade, u tom smislu izjavili su da bi ovakav kontakt željeli učiniti redovitim da, kada se pojavi potreba za nekom hitnom informacijom ili uputom, znaju kome se mogu obratiti. Nadalje, izražen je stav da se s malo dobre volje može mnogo štošta riješiti.

Sudionici susreta su detaljnije porazgovarali o natječajima kojima pokrajina želi pomoći crkvama, koji su još i sada otvoreni (posebno se pomoć želi pružiti crkvama za zaštitu objekata koji su od posebnog povijesnog značaja). Razgovaralo se o pripremama za povrat crkvenog vlasništva, o stvaranju uvjeta u kojima bi se od strane povijesnih crkava mogla organizirati povijesna istraživanja u državnim arhivima, o sinkroniziranom obnavljanju i razvoju mreže institucija (u prvom redu obrazovnih) od zajedničkog interesa, o mogućnosti osnivanja i djelovanja vojvođanskih fondacija, kao i o zajedničkom i sinkroniziranom nastupu prema matičnoj državi.

Sudionici susreta su se složili u tome da se daljnji dogovori po određenim temama vode na stručnoj razini.

Uređuje: s. Blaženka Rudić

## P R A T I T I

Sijač ili onaj koji je probudio u mladoj osobi svijest o sjemenu posijanu u tlo njezina srca treba postati pratiteljem na putu zvanja. To je putovanje usmjereno prema zrelosti vjere, kao hod prema odrasloj dobi vjernika koji je pozvan odlučiti o sebi i o vlastitu životu u slobodi i odgovornosti prema istini tajnovitog nauma kojega je Bog zamislio za njega. Pratitelj treba usmjeriti pažnju mlade osobe na Suputnika i Sugovornika koji je stalno prisutan na tom putu.

Put zvanja, naime, jest prije svega hod s njim, koji je Gospodar života, "Isus osobno", On koji se otkriva na čovjekovu putu, koji ide dio puta zajedno s njim i koji ulazi u njegovu povijest. Možda je prva zadaća pratitelja zvanja pokazivanje na nazočnost Drugoga, a vlastita blizina posredovanje nazočnosti Boga koji poziva i koji se približava svakom čovjeku.

Onaj tko prati zvanje svjedoči o vlastitom izboru ili bolje o vlastitom izabranju od Boga. Pripovijeda - ne nužno riječima - o svome putu zvanja, o trudu, riziku, iznenađenju i ljepoti. Poticanje zvanja se vrši samo "zarazom", neposrednim dodirima.

"Mladi se mnogo zanimaju za svjedočenje života osoba koje su već na duhovnom putu. Svećenici i redovnici/ce moraju imati hrabrosti ponuditi konkretne znakove na svome duhovnom putu. Zbog toga je važno provesti vrijeme s mladima, biti zajedno s njima na njihovoj razini tamo gdje se oni nalaze, slušati ih i odgovarati na njihova pitanja koja se pojavljuju u susretu."

Pratitelj zvanja jest zanesenjak svoga zvanja i traži mogućnosti da ga prenese drugima. On je svjedok koji nije samo uvjeren nego je i zadovoljan i prema tome uvjerljiv i vjerodostojan.

Isusov susret sa Samarijankom na zdencu je primjer susreta koji otkriva mnogo toga. Pratiti danas mladu osobu znači prepoznati "zdence": to su sva ona mjesta i trenuci, izazovi i iščekivanja, koje prije ili kasnije svi mladi moraju proći sa svojim praznim vrčevima, sa svojim neizrečenim pitanjima ...

Pratiti zvanje znači prije svega dijeliti: kruh vjere, iskustvo Boga, napor tražanja, sve do dijeljenja samoga zvanja; jasno, ne u nametanju zvanja, nego u ispovijedanju ljepote života koja se ostvaruje po Božjem naumu.

### Ovako vidim sebe u Crkvi: svećenik-redovnik

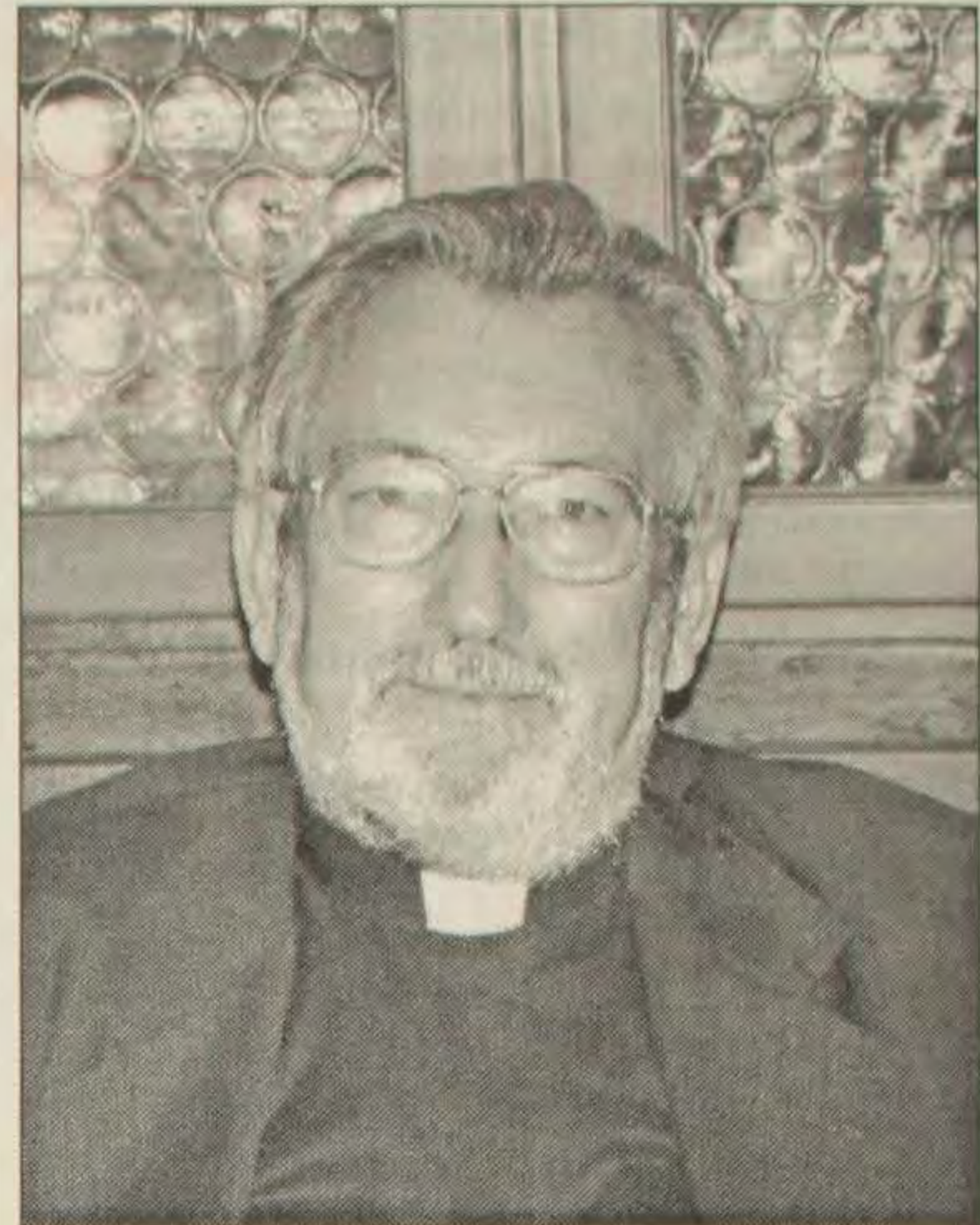
Isusovac o. **Mihály Szentmártoni** rođen je u Novom Sadu 1945. Sada živi i djeluje u Rimu kao predsjednik Instituta za religiozne znanosti na Papinskom sveučilištu Gregoriana; ujedno je i profesor na tome Institutu; član je Kongregacije za proglašenje svetih i blaženih i duhovnik je u svećeničkom Papinskom zavodu Svetoga Jeronima u Rimu.

### Zašto svećenik?

- Bilo je to još prije Koncila, kad se misa slavila na latinskom, a ministranti trebali znati odgovarati također na latinskom. Imao sam tada 7 godina. Jedne nedjelje za vrijeme skupljanja milostinje sakristan, koji se zvao čika Mihály, šapne mi u uho: "Nakon mise dođi u sakristiju." Kad to učinih, on me pita: "Hoćeš li biti ministrant?" Ja sam odgovorio "Da", možda više od straha, jer smo ga se bojali; naime, on je tjerao u red nas djecu kad smo bili nemirni. "Dobro", reče, "dođi sutra ujutro u 7 sati." Vani ispred sakristije me je čekala mama s mojim starijim bratom, pa kad je čula o čemu se radi, vrati se u sakristiju sa mnom i s bratom i kaže: "Čika Mihály (Mihály bácsi), ja imam dva sina, ovaj veći je već primio i Prvu pričest, njega ide ova čast". A čika Mihály odgovori proročkim riječima: "Nemam ništa protiv da dođe i veći, ali ja sam odabrao ovoga maloga." Tako sam postao ministrant i valjda nisam propustio ni jednu misu, zavolio sam liturgiju. Danas u tom događaju vidim početke svoga zvanja.

### Zašto redovnik isusovac?

- Išao sam već u 7. razred osmoletke i sve je bilo uređeno da ću iduće godine otići u sjemenište u Zagreb. Ja do tada isusovce nisam poznao, čak ni čuo nisam za njih. Ali te godine iznenada je moj župnik bio premješten i župu su preuzeli isusovci. Ja sam, kao glavni ministrant, ministrirao na njihovoj prvoj



misi kod nas i nastala je ljubav na prvi pogled. Mama mi je pričala da sam sav oduševljen dotrčao kući ponavljajući: "Ja ću biti kao ovi." Ne bih znao točno opisati što me je to privuklo, ali možda nije ni važno, ta svećeničko zvanje je također jedna zaljubljenost koja izmiče razumskoj analizi. No, ima u toj zgodi jedna druga okolnost, koju danas čitam kao Božji potez. Ja sam iduće godine stupio u sjemenište u Zagrebu kao isusovački kandidat, a godinu dana nakon toga isusovci su napustili Novi Sad i nikad se nisu više vratili. U tome ja čitam jednu osnovnu istinu za svako zvanje. Teološki gledano, zvanje ne bismo mi, nego nas je Bog stvorio za to zvanje - naše je samo da ga otkrijemo i prihvatimo. Da bi me Bog našao, pokrenuo je "armiju isusovaca" koji su došli da me nađu. Kad su izvršili svoje poslanje, kao "Božji gerilci", vratili su se u svoje baze. U biranju zvanja sigurno igraju ulogu i neki ljudski faktori. Ja sam uvijek bio odličan đak u školi, pa sam vjerojatno bio privučen k isusovcima preko njihove intelektualne formacije.

### Zašto Rim?

- U Rim sam stigao prvi put 1976. godine na postdiplomski studij psihologije, pa sam 1981. doktorirao na Papinskom salezijanskom sveučilištu i vratio se u Zagreb gdje sam kroz deset godina radio kao profesor, kao psiholog u Obiteljskom savjetovalištu i kao pastoralni radnik u bazilici Presv. Srca Isusova u Palmotićevoj ulici. U Rim sam bio ponovno pozvan već 1986. godine, a 1991. imenovan sam profesorom pastoralne psihologije na Papinskom sveučilištu Gregorijana, ali predajem i druge predmete, kao psihologija zvanja, psihologija duhovnog iskustva, itd. Lijep

je to posao i odgovoran: imamo, naime, više od tri tisuće studenata iz čitavog svijeta, pa me uvijek hrabri misao da je moja katedra svijet! Momentalno sam predstojnik Instituta za religiozne znanosti te radim u Kongregaciji za kauze svetaca kao teološki konzultor. Očito, ne smijem reći, koje su kauze prošle kroz moje ruke, ali je i to lijep posao, jer čovjek dobiva uvid u djelovanje milosti u duši dotičnog budućeg blaženika. No posao je i zahtjevan; dane i dane treba studirati tzv. Positio (to je jedna knjižurina od više stotina, ako ne tisuća stranica, koja sadrži životopis, sve iskaze svjedoka, opis kreposti, itd.). Na temelju tog ogromnog materijala moram donijeti svoj sud, poslati u Kongregaciju pismeni izvještaj, a onda slijedi sjednica zajedno s drugim konzultorima, obično sedam nas za istu kauzu, no mi ne znamo jedni za druge, tu se vidimo po prvi put pa je zanimljivo vidjeti različita mišljenja. Naši izvještaji idu onda kardinalskom zboru a konačnu odluku donosi Sv. Otac. Uz sve školske obveze imam i nešto pastoralnog rada: ispovjednik sam sestara milosrdnica, dolaze mi studenti na razgovor, držim pokoju konferenciju, itd. Posla ni u Rimu ne nedostaje!

obiteljima, a u njemu spominje i strah nekih roditelja kad im sin odluči poći za svećenika pa se pitaju hoće li biti sretan, ne znači li to biti vječni samac, i sl. Ovako ih hrabri: "Svećenik je povrh svega čovjek relacija, tj. onaj koji posvećuje svoje vrijeme drugima. Susreće djecu i odrasle, bolesne i zdrave, one koji ga vole i one koji ne cijene njegov rad. Ukratko, to je jedno izvanredno ljudsko iskustvo, jer ne susreće ljude zbog toga što bi im želio prodati nešto ili što bi želio dobiti nešto od njih, nego zbog brige za njihov život, za njihovu radost. Svećeniku ljudi često pristupaju s nevjerojatnim pouzdanjem, a on im naviješta utjehu Božje riječi i iskustvo oprostjenja grijeha, služi im Božja otajstva, tako da ako živi iskreno svoje zvanje, ne mora se bojati ni osamljenosti ni neuspjeha, a na kraju života sigurno će imati utjehu da je tolikima pomogao da nađu Boga."

## ❖ posjet rodnom kraju?

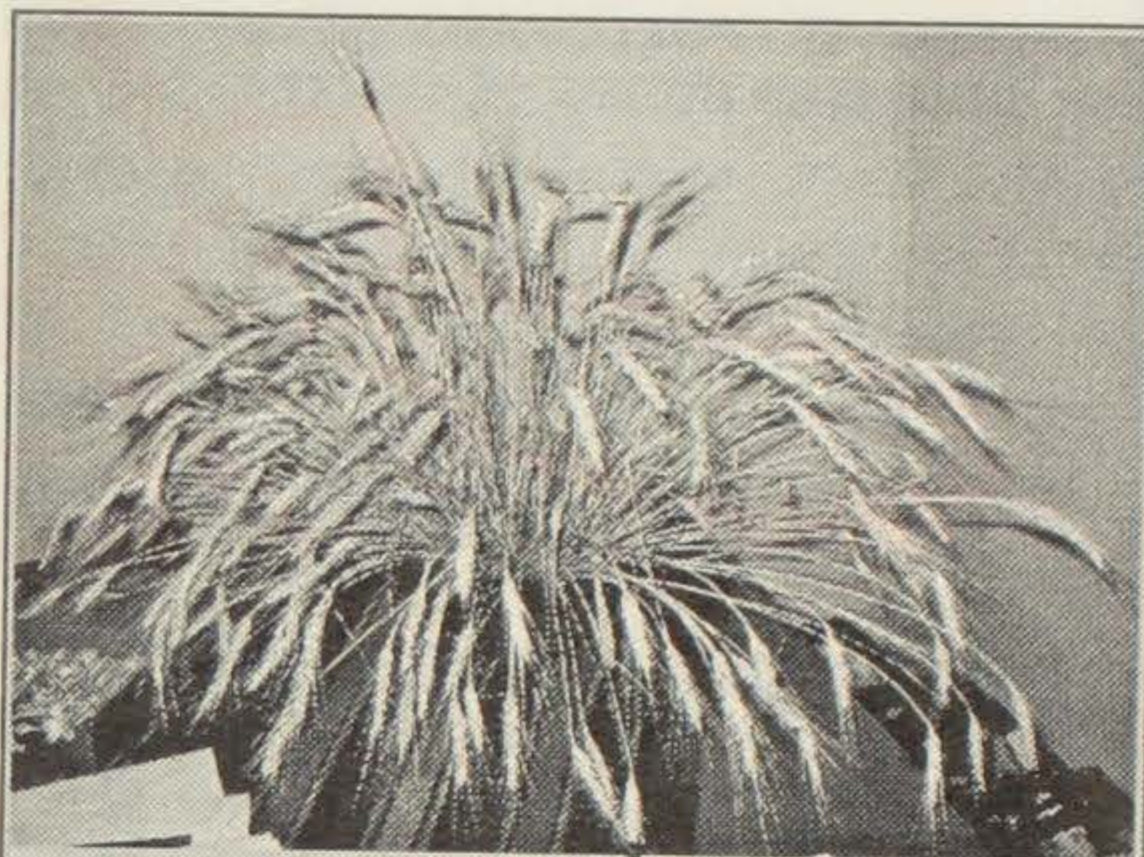
- Zasad, nažalost, nemam u vidu put u Bačku, što ne znači da ne bih rado navratio i posjetio "stare znance". Moje poslanje je ovdje u Rimu, a budući da mi profesori postajemo "emeriti" tek sa 70

godina, još je prerano misliti na budućnost. U mom životnom putu imao sam toliko neplaniranih poteza Providnosti, da odluke i za budućnost prepuštam Bogu. On će najbolje znati gdje me trebaju. S tim u svezi želio bih podijeliti s čitateljima moje snažno iskustvo koje sam imao prije 11 godina, upravo kad sam se trebao preseliti za stalno u Rim. Bio sam još tada u Za-

grebu i moj o. Provincijal me je zamolio da preuzmem duhovne vježbe svećenicima na Kaptolu koje počinju za dva dana jer se pater koji je trebao davati te duhovne vježbe naglo razbolio. Ja sam se malo nećkao, pozivajući se da imam drugih obaveza, i sl., no on je rekao da nema nikog drugog, pa sam prihvatio. Kad sam došao tamo, odmah prve večeri mi pristupi jedan stari svećenik i reče: "Pater, ja umirem od raka, liječnici su mi dali još koji tjedan; nisam već četiri godine bio u Zagrebu, ali sad sam došao, jer želim kod Vas obaviti svoju životnu ispovijed." "Stanite, velečasni, kažem mu ja, vi mene miješate s patrom koji je trebao davati ove duhovne vježbe i njegovo ime bilo je objavljeno u Vjesniku biskupi-

je kao voditelja." "Ne, ja vas poznajem, vi ste p. Szentmártoni, redovito čitam vaše članke, pa sam još prije tri mjeseca odlučio da ću doći da se kod Vas ispovjedim." "Ali, velečasni, insistiram ja, pa to nije moguće, ta ja sam saznao da ću biti ovdje tek prekjučer." "Ali ja sam to znao već prije tri mjeseca - odgovori on - molim Vas poslušajte moju životnu ispovijed." Neću nikad zaboraviti to iskustvo, jer me je naučilo jednu osnovnu istinu o našem svećeničkom zvanju: kamo god mi išli iz poslušnosti, netko nas tamo treba.

(Razgovarao: Marinko Stantić)



## Slama

Možda od srebrnog  
ili od zlatnog klasja  
je nastala,  
s blagoslovom narasla,  
suncem obojena,  
kruh iznijela,  
i još vrijedna  
žuta slama je ostala.

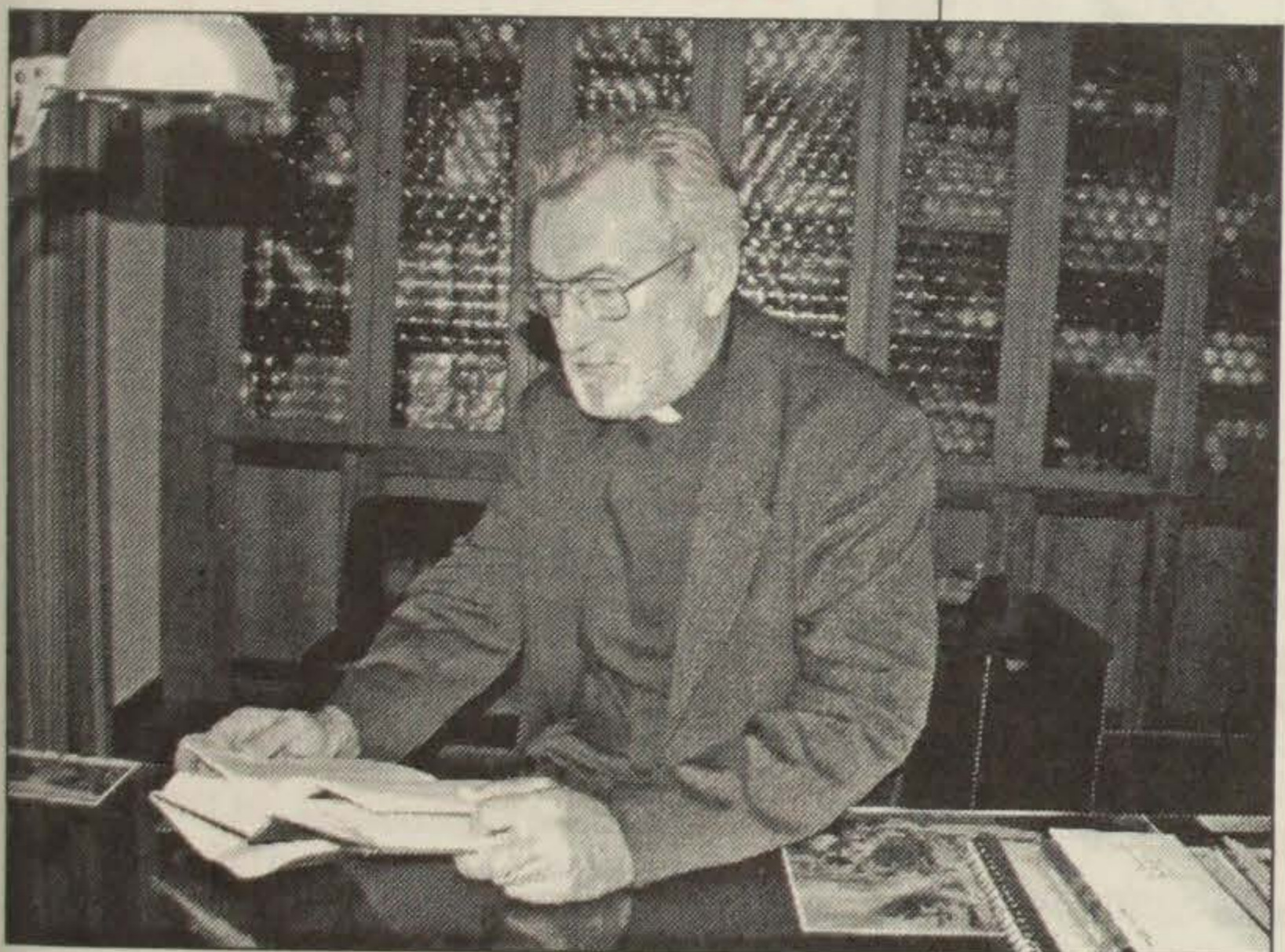
Topla u seljačkoj slamarici,  
oštra u betlehemskejštalici,  
na Badnji dan u kuću unošena,  
Dužijanca njome urešena.

Teška na plećima ratara,  
lagana za ljetne oluje sred atara,  
stan je miševa poljskih  
i grlice slomljenog krila,  
pod vještim prstima Bunjevaka pitoma  
i meka ko svila.

Ljubavlju zalivana,  
strpljivošću savijana,  
u cvijeće se pretvorila,  
djevojačke kose zakitila.

Gospodinu vraćena,  
vjerom pozlačena,  
u slikama Križnoga puta  
ostala slama je žuta.

Verica Dulić



## Kakav bi trebao biti pravi svećenik?

- Nije lako ukratko odgovoriti na ovo pitanje. Svećenik mora najprije biti pošten čovjek koji vjeruje u svoje zvanje, mora biti duhovno izgrađeni kršćanin koji živi u ozračju milosti, onda svećenik kao svjedok Božje prisutnosti u svom narodu. Ali bih najradije odgovorio jednim posuđenim opisom autentičnog svećenika, a opis sam našao upravo ovih dana u posljednjem pastoralnom pismu kardinala **Carla Maria Martinija**, koji je, usput rečeno, također isusovac, a ovih dana napušta svoju dijecezu Milano i odlazi u Jeruzalem. Pismo je upućeno



## Kafana - "Dukat"

Subotica,  
Preradovićeva 4  
(u Bunjevačkom kolu)  
Tel: (024) 555-738

Organizira:  
- svadbe,  
- rođendanska slavlja,  
- bankete i dr.

Svakog dana: MENI RUČKOVI  
Nedjeljom:  
"BUNJEVAČKA UŽNA"  
Posebno se preporučamo za  
organiziranje "Poduša"

vl. Jakov Letović

Radno vrijeme: od 12 - 22  
nedjeljom od 12 - 16  
ponedjeljkom zatvoreno



Subotica, Maksima Gorkog 26

Radno vrijeme: radnim danom od 9,30-12 i 16,30-19 sati  
Radno vrijeme očnog liječnika: radnim danom od 17-19 sati

Vremena su teška. Svaka pomoć nam je dobro došla.  
Unaprijed hvala svakom darovatelju.

HORVÁT BUSINESS CENTER  
HRVATSKI POSLOVNI CENTAR  
CROATIAN BUSINESS CENTER



Nagymező u. 49.  
H. 1065 Budapest P.f. 468

Tel: (36-1) 269-1301  
311-9200, 353-1501  
Tel/fax: (36-1) 269-1300



Proizvodno trgovinsko preduzeće

## BANE

Prodavnica 1:  
Batinska 34  
SUBOTICA

Tel: 024/561-201  
561-187; 561-186

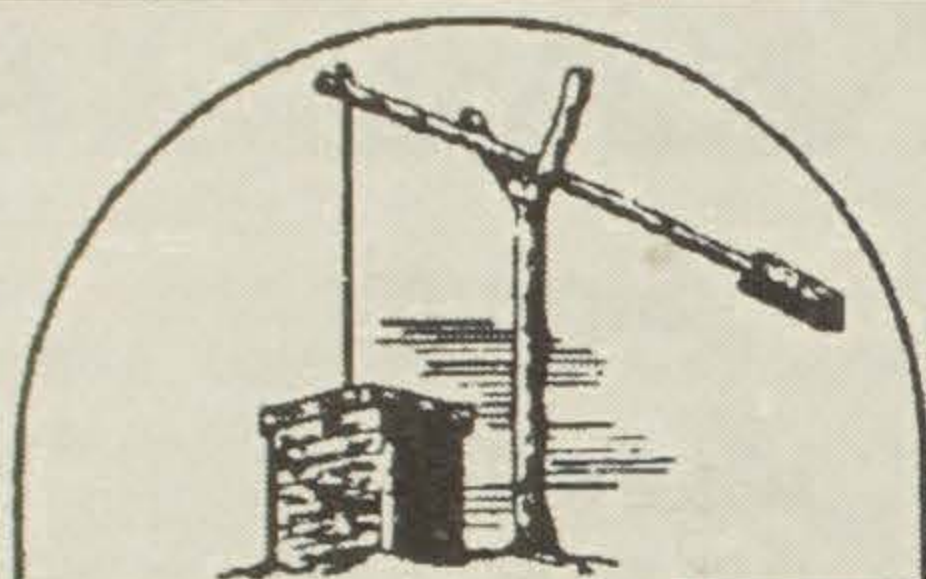
Prodavnica 2: Lješka 4, BEOGRAD, Tel: 011/354-80-63

### SVE NA JEDNOM MESTU

GRAĐEVINSKI  
MATERIJAL  
KERAMIKA I  
SANITARIJA  
VRATA I  
PROZORI  
NAMEŠTAJ  
"KOLPA-SAN"  
KADE I KABINE

**NOVO!**  
**PLAĆANJE  
NA 24 MESEČNE RATE**

Možete nam pisati i na E-mail adresu:  
zvonik@tippnet.co.yu



## SALAŠ

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

Tel: (024) 566 - 577

## RENAULT

Koncesionar

# VIDAKOVIĆ

Prodaja rezervnih delova i servis

Subotica, Braće Radića 51-53  
Tel./fax: 024/553-567



**Svake treće nedjelje  
u mjesecu  
novi broj "Zvonika"**



Dr. Kern Katalin  
specijalista - fizijatar

Radno vrijeme:  
ponedjeljak - petak: 8 -13 sati  
poslijepodne: terenski rad

Subotica, Ptujaska 1  
Tel: (024) 551-375

Djelatnost ordinacije

- Bolovi u kičmi i zglobovima
- Reumatologija
- Internistički pregled; snimanje EKG, terapija
- Neurološki pregled i terapija, EEG
- Psihijatrijski pregled i psihoterapija
- Ortopedski pregled
- Urološki pregled
- Kućna posjeta i kućno liječenje sa suvremenim aparatima

Godišnja pretplata za "ZVONIK"

- SR Jugoslavija 480 dinara,
- inozemstvo - 20 EURA ili 160 kuna; avionom 30 USD

Pretplatnici iz inozemstva i R. Hrvatske uplate mogu poslati pošt. uputnicom ili čekom na adresu:

Gabrijela Skenderović,  
Kneza Trpimira 1/3, 44320 Kutina  
R. Hrvatska - tel: +(00) 385 (0)44 681-272

P.P. "HERBACOMMERCE" ZA DELATNOST U POLJOPRIVREDI, PROIZVODNJI,  
USLUGE I TRGOVINU, EXPORT-IMPORT, d.o.o. - p.o. STARI ŽEDNIK



"POLJOAPOTEKA"

vl. Kata M. Ostrogonac  
dipl. ing. zaštite bilja

Poštovani proizvođači hrane, od  
1996. god. NE MORATE SVE SAMI  
POVEZUJE NAS POVJERENJE!

24224 Stari Žednik  
Zmaj Jovina 12

Tel: 024/ 787-288

## INTERNET

WWW.  
TippNet  
.co.yu

Internet provajding

Prodaja računara

Instalacija i održavanje računarskih mreža

Pojedinačni i grupni kursevi

(Windows, Word, Excel, Internet)

(024)555-765 Braće Jugovića br. 5. Subotica

e-mail: support@tippnet.co.yu



Čitajte nas  
na WEB strani  
www.tippnet.co.yu/ZVONIK

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS...

# FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

- SUBOTICA, Karadordev put 2  
Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33
- BAJMOK, JNA 3 (u cvečari "MARIŠKA")  
Telefon (danonoćno): 762-024
- PALIĆ, Jo Lajoša 18 (u cvečari "ORHIDEJA")  
Telefon: 753-759
- HORGOS, Borisa Kidriča 7  
Telefon (danonoćno): 792-202

# POVRATAK NEČISTOGA DUHA

"Kad nečisti duh iziđe iz čovjeka, luta bezvodnim mjestima tražeći spokoja. Kad ga ne nađe, rekne: Vratit ću se u kuću, odakle iziđoh. Došavši, nađe je pometenu i uređenu. Tada ode i uzme sa sobom sedam drugih duhova, gorih od sebe, te uđu i nastane se ondje. Na kraju bude onomu čovjeku gore nego na početku" (Lk 11,24-26).

Ova mi se Isusova riječ čini vrlo čudnom. Što je ovim Isus, zapravo, htio reći?

M. K., Bački Monoštor

Na početku odgovora na Vaše pitanje podsjetimo se zajedno da je najveći neprijatelj čovjeka sotona. Papa Pio XII. rekao je jednom prilikom da je sotonin najveći uspjeh u našem vremenu u tome što je uvjerio ljude da on ne postoji. S druge strane, vidimo kako se neizrecivo zlo širi oko nas i među nama, u dušama tolike naše braće i sestara krije se toliko neprotumačive tame da se uistinu pitamo što se to događa. Isus Krist se utjelovio, postao čovjekom, živio, podnio muku, smrt i uskrsnuo da bi nas otkupio, oslobodio i spasio od Zloga. Ne zato što bi čovjek po naravi bio vlasništvo Zloga, nego zato što grijehom svjesno, voljno, slobodno čovjek dopušta da njime ovlada Zli. No, nije svaki grijeh i nije svako vladanje Zloga nad nama odmah i opsjednuće. Ono je, hvala Bogu, ipak, rijetkost. No, nepobitno postoji. Čovjek koji se svjesno, slobodno i hotimično preda u službu đavlu da bi postao sredstvo zla za uništavanje drugih ili konačno samoga sebe, jest opsjednut čovjek. On tada ne može slaviti Boga, moliti Boga, činiti dobra djela ili, ako sve to naizgled čini, to je onda tek lukava, skrivena gluma da bi bila što više zavodnička. Đavao se dakle može obući i u najpobožnije odijelo. Može se skriti i iza najvećeg dobrog djela, ali zato nas i uči apostol i potiče na razlikovanje duhova.

Ova prispodoba koju vi spominjete je vrlo jasna. Radi se naime, recimo tako, o klasičnom opsjednuću. Dakle o čovjeku koji je svojom krivicom ili krivicom drugih upao u vlast đavla. On je opsjednut. Susreće Isusa. Redovito đavao u susretu s Isusom pa tako i u sakramentu

pričesti doživljava strahovitu nemoć a kad već spominjem pričest, tj. euharistiju, onda se podsjetimo da je najveća želja đavla u naše vrijeme poniziti, naruhati se ili zlorabiti baš euharistiju. Jer pod "nemoćnim" prilikama krije se moćni Bog. Đavao Bogu ne može ništa, ali može svete prilike njegove prisutnosti tako poniziti da je to bez sumnje najveće svetogrđe i to se u naše vrijeme, nažalost, događa.

U spomenutom slučaju Isus je susreo čovjeka i božanskim autoritetom, spasiteljskim činom on je naprosto iz čovjeka istjerao zlog Duha. Zao duh je izagnan i "luta". To lutanje ustvari označuje da traži novu žrtvu jer poslanje njegove sotonske naravi je činiti zlo i zato đavao ne može mirovati. Sjetimo se da je to anđeosko biće, biće sa strahovitom razornom snagom moći zla i zato u ovom izričaju označava đavolsku narav koji, kako kaže narod, "nikada ne spava". Ta jednostavna poslovice iskazuje veliku istinu: đavo je dinamizam zla i stoga ga evanđelist izražava riječju "lutanje" i "traženje". Sada oprezno prijedimo na stanje onoga koji se čudesnim Isusovim zahvatom oslobodio prisutnosti Zloga. To čudo oslobođenja, i u našem životu, i u sakramentu pokore, čini nas čistima i vraća nas u stanje posvetne milosti, onakve kakvu smo primili na krštenju, odnosno kakvu je primio Adam kod stvaranja a navedeni čovjek Isusovim spasenjskim djelom. Očišćenje, oslobođenje i spaseenje nije samo naprosto "ispražnjenje" od Zloga nego je, recimo tako, sagrađena kuća, hram za bogoštovlje, za Božju prisutnost. I sada dolazi ona najvažnija poruka: oslobođenje nije samo radi oslobođenja, nego je oslobođenje osposobljenje za činjenje dobra. Ne smijemo ni pod koju cijenu ostati prazni. To vam je kao pitanje koje ću kroz primjer ispričati. Pretpostavimo da imate u dvorištu baru u koju se skuplja smrdljiva voda. Vi možete cijeli život provesti u kopanju jaraka da ta voda oteče, ali ona će se ponovno i ponovno skupiti jer je

očišćena i prazna rupa ostala samo rupa. Što je pametnije? Kopati odvodne jarke ili nasuti rupu? Očito da je bolje jedanput, makar i uz napor, nasuti rupu, nego li cijeloga života kopati jarak.

U svemu ovome vrlo je jasna poruka katoličke moralke da duhovni život nije samo neprestano čišćenje od grijeha nego da je duhovni život izgradnja kreposti. Stoga nam Pavao jasno poručuje da je krštenje čin skidanja staroga čovjeka, ali odmah u istoj rečenici dodaje: "obucite se u novoga čovjeka", tj. Krista.

Stoljećima je jedna od najčitanijih knjiga kršćanske askeze bila knjiga Tome Kempenca "Nasljeduj Krista". Dakle, naš duhovni život je u tome da svaki put kada se oslobodimo grijeha gradimo izvanrednu krepost u sebi pomoću milosti Božje. To vam je to pretvaranje kuće ili hrama u osmišljen, posvećen "funkcionalni" prostor. Ako se ne dogodi da mi milošću Božjom započnemo drugačiji život, onda će nas uhvatiti gora napast, past ćemo u očaj i tada je povratak Zloga moguć na daleko gori način nego što je bio u prvoj prilici. I to je poruka ovoga odlomka. Tada je tome čovjeku, koji se sa visine čistoće i poziva na milosni život kreposti srozao, puno gore nego na početku.

Stara je izreka da je pad s visine najteži. I stoga nam Isus i danas poručuje i danas upozorava da budemo budni, oprezni ali nikada pasivni, nikada lijeni. Niti ustati možemo sami, niti hodati možemo sami: "Bez mene ne možete ništa učiniti" (Iv 15,5), rekao je Isus, ali budimo onda među onima koji će biti svjesni toga kako Pavao kaže: "Sve mogu u onome koji me jača" (usp. Fil 4,13). Dakle, kad smo jedanput susreli Krista osloboditelja, spasitelja i otkupitelja, onda se držimo njega pod svaku cijenu i samo njega. Tada se ne može dogoditi da se Zli vrati i da nam bude gore nego na početku.

Mr. Andrija Kopilović



**AGROCOM**  
POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA  
TRGOVINA NA VELIKO I MALO

Mr. RUŽA PETRINA  
direktor

24214 TAVANKUT  
Marka Oreškovića 3/1  
Tel.: 024/767-477  
Tel./fax: 024/767-426

24000 SUBOTICA  
Žarka Zrenjanina 4  
Tel.: 024/559-025

## BUNARIĆ - ZAVRŠETAK DUŽIJANCE 2002.

### 24. 08. 2002. SUBOTA

- u 19 sati pokorničko bogoslužje, krunica, ispovijed
- u 21 sat SLUŽBA SVJETLA i procesija sa svijećama
- u 22 sata sv. misa i propovijed (mons. Stjepan Beretić)

### 25. 08. 2002. NEDJELJA

- u 7 sati sv. misa u kapeli - dvojezična
- u 8 sati biskupska sv. misa - mađarski
- u 10 sati biskupska sv. misa - hrvatski predvodi mons. Franjo Komarica, biskup banjalučki, predsjednik BK BiH

### Hrvatski Majur

## PROŠTENJE SV. MARKA KRIŽEVČANINA

1. 09. 2002. u 11 sati

misu predvodi preč. Ivan Skenderović iz USA

## NOVI SAD - župa Imena Marijina Proslava 300. obljetnice župe /7. - 15. 09. 2002./

Proslava započinje 7. 09. svečanom sv. misom u 18 sati koju će predvoditi biskup **Antal Majnek** iz Mukačeva (Ukrajina). Od Značajnijih događanja tih dana izdvajamo:

\* Na blagdan Male Gospe (8. 09.) gost će biti biskup **László Huzsvár**, zrenjaninski biskup, dugogodišnji župnik ove župe. On će predvoditi mise u 10 sati (hrvatski) u 11,30 (mađarski).

Na blagdan Imena Marijina, kada je u župi proštenje, gost će biti apostolski nuncij iz Beograda **mons. Eugenio Sbarbaro**. On će u 8,30 sati predvoditi misu na mađarskom; Nuncij će u 10 sati održati predavanje svećenicima novosadskog dekanata; u 16 sati bit će u župnoj vjeronaučnoj dvorani otvaranje prigodne izložbe a u 18 sati predvoditi će misu na hrvatskom jeziku.

Završno slavlje bit će na blagdan Žalosne Gospe (15. 09.). Svečanu sv. misu na hrvatskom jeziku predvodit će **mons. Stanislav Hočevár**, beogradski nadbiskup i metropolita, a u 11,30 sati svečanu sv. misu na mađarskom jeziku predvodit će kaločki nadbiskup **Babel Balázs**.

U druge dane raspored slavlja će biti sljedeći: u 17 sati: sv. misa i propovijed na mađarskom jeziku; u 18 sati: sv. misa i propovijed na hrvatskom jeziku. Ove mise će predvoditi bivši kapelani ove župe.

## Novo - NOVO - novo

VIDEO KASETA II. Festivala bunjevački pisama može se poručiti po cijeni od 500 dinara mobitel: 064/14-62-621 i 063/80-87-836.

### Poziv katoličkim roditeljima i srednjoškolcima

**Dragi roditelji!  
Dragi mladići i djevojke!**

Od ove školske godine vjeronauk u školi je izborni predmet. To znači da se svi đaci prvog i drugog razreda osnovne, odnosno srednje škole, moraju opredijeliti ili za vjeronauk ili za građansko vaspitanje!

Ukoliko ste se opredijelili za građansko vaspitanje, a ne za vjeronauk - na što vas obvezuje pripadnost katoličkoj crkvi - svoju odluku možete promijeniti na početku školske godine. Slobodno tražite od pretpostavljenih da uvažavaju vašu odluku.

*Komisija BKJ za vjeronauk u školi*

### TRAŽE POZNAVANSTVO

Hrvoje Carić želi upoznati slobodnu ženu srednjih godina čestitu i bez obaveza radi braka i zajedničkog života na obali Jadrana.

Zainteresirane se mogu javiti na telefon:  
99 395 21 767 134

### In memoriam

## DRAGOJ NANI APOLONIJI!

Pred malo više od godinu dana si nas napustila, otišla s osmijehom i moleći Boga. Nama su ostale suze što te više nema. Tvoj život na ovoj zemlji bio je težak, mlada si izgubila muža, ostala s troje djece: **Zdenkom, Ivanom i Leonardom**. Meni si se radovala, bila sam ti prva unuka. Bdjela si nada mnom jer sam bila puno bolesna. Narasla sam, otišla sa svojom u Francusku, stalno si plakala, ali svako ljeto naš susret je bio sve ljepši a rastanci sve teži. Tatinu majku, nanu **Danicu** jako si voljela. S njom si sve dijelila, a najviše ljubav. Ona je 1996. godine otišla k Bogu od teške bolesti, to je bilo tebi teško, nisi vjerovala. Ja sam se udala za čovjeka kojega si neizmerno voljela. Ali eto, i njega je Bog pozvao k sebi u 40. godini života, a mene ostavio u suzama i mukama. Tada si mi rekla: "Mila, i ti si mlada udovica kao ja. To je naša sudbina."

Tvoje milo lice ostat će uvijek s nama. Tvoje divne priče o tvojemu životu ostat će nam vječne uspomene. *Bog!*

Puno Te vole i grle Tvoji: **Caroline**, praunuke **Cathie i Marie**.

**ZVONIK**, Katolički list (mjesečnik). Izdaje: Rimokatolički župni ured sv. Roka, 24000 SUBOTICA, Ivana Milutinovića 52. Telefon: 024/554-896; fax: 024/551-036; E-mail: zvonik@tippnet.co.yu. Uredničko vijeće: Andrija Anišić - glavni i odgovorni urednik; Franjo Ivanković - zamjenik glavnog i odgovornog urednika; mr. Ervin Čeliković - tehnički urednik; Katarina Čeliković - lektor i korektor; Josip Anišić, Željko Augustinov, Stjepan Beretić, Marko Forgić, Ladislav Huska, Vesna Huska, Josip Ivanković, Elizabeta Kesler, mr. Andrija Kopilović, Grgo Kujundžić, o. Mato Miloš, Lazar Novaković, Ivan Piuković, Blaženka Piuković, s. Blaženka Rudić, Alojzije Stantić, Branko Vaci; Uredništvo stranica mladih: Ljubica Crnković, Igor Čeliković, Biserka Jaramazović, Marina Kujundžić, Ivana Lazić, Dijana Šarčević, Željka Zelić. List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije, broj: 632-1093/94-03, 20.10. 1994. Tisak: Štamparija "PRINTEX", Stipe Grgića 58, Subotica, Tel.: 024/554-435. List je oslobođen poreza na promet rješ. Pokr. sek. za obraz. i kulturu br. 106-413-00370-2002.

## Od Zvonika do Zvonika u boji



U somborskoj karmelićanskoj crkvi u nazočnosti trojice biskupa svečano je zaključena proslava 750. obljetnice ŠKAPULARA



Promocija knjige mons. Beretića u rodnom mu Somboru



Izložba "S Božjom pomoću" i ove je godine privukla mnoštvo posjetitelja



Najstariji i najmlađi član nagrađene obitelji



Dobitnici "Antušove nagrade" 2002.



Cecilija Miler svojom slikom "suncokreti" obradovala je nadbiskupa Hočevara



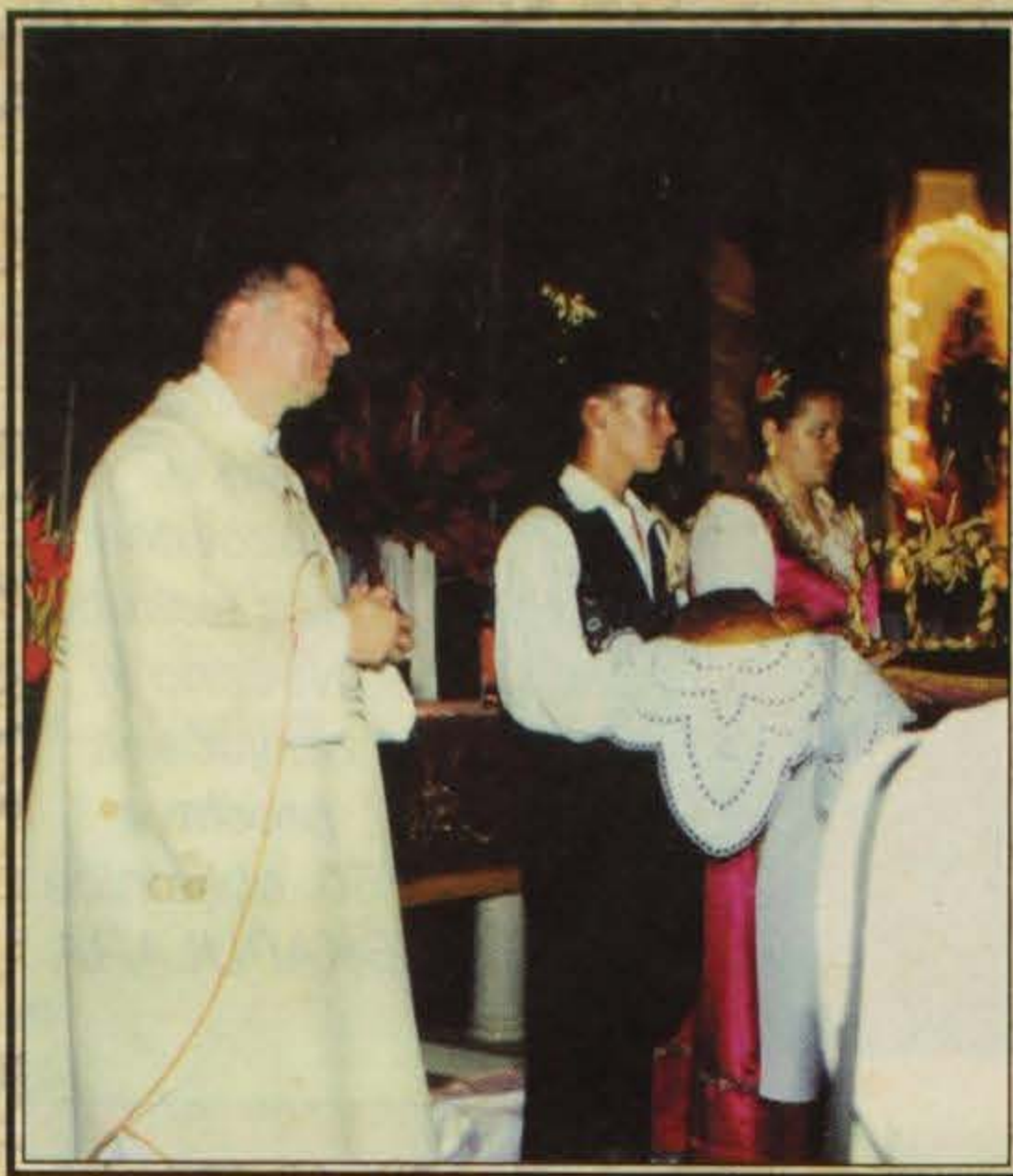
Dio mnoštva na proštenju sv. Ane na "Kerskom groblju"



Gospodin Velnić ispunio obećanje - igračke su stigle



*u Maloj Bosni*



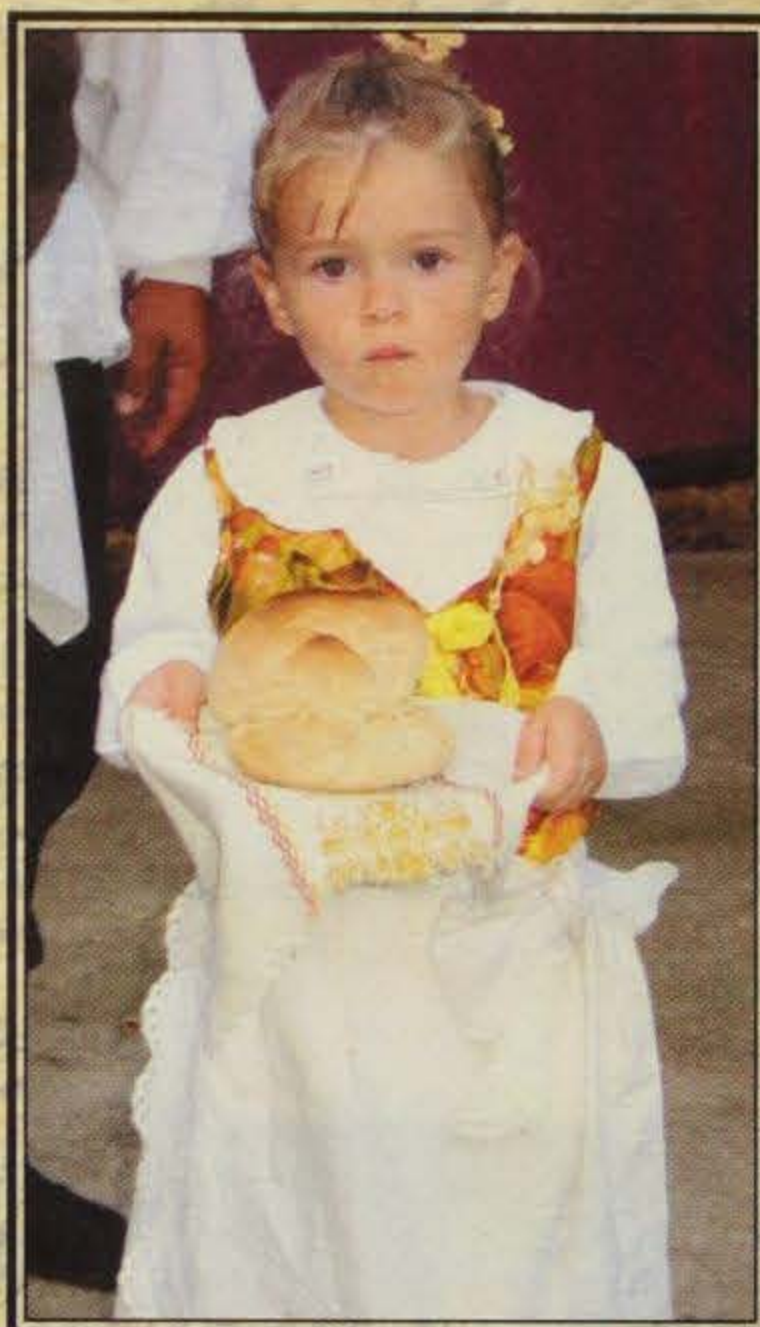
*u Čonoplji*



*u Starom Žedniku*



*u Svetozar Miletiću*



*u Tavankutu*

## **BANDAŠI I BANDAŠICE DUŽIJANCE 2002.**



*u Bajmoku*



*u Somboru*



*u Ljutovu*



*u Đurđinu*